

בעאון פנימי היו"ל ע"י

איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים"

ספרדית תכב"ץ ומוסדותיה

ניסן - אייר - סיון

התשע"ד

13

כתר מלוכה

כנס הבוגרים

המלחם ההיסטורי: אראת ואתקבל מחבל

תמונת שער: שלחן ליל הסדר. באדיבות מלכות וקסברגר

איגוד הבוגרים

כתר מלוכה

שולח את ברכת החג קדם מרנן
ורבנן רבני הישיבה, הבוגרים,
והבחורים.

חג כשר ושמה

אסף
המזכיר

8

כנס
הבוגרים

36

יוסף
מוקיר
תורה

42

ההילולא

50

חדש
באוצר

74

איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים" ספרדית תכב"ץ ומוסדותיה

הבטאון יוצא לע"נ החכם השלם
שייף עייל שייף נפיק ועסיק
באורייתא תדירא, הרה"ג שנזדכך
ביסורים רבים ר' ינון חדאד זצוק"ל
מח"ס חי עולם על הש"ס
ת.נ.צ.ב.ה.

המען למכתבים:
ת.ד 2750 מיקוד 51127
לציין עבור כתר מלוכה
טל: 0504158562
פקס: 036774060
דוא"ל: keter.meloca@gmail.com

עורך אחראי: הרב אביתר כהן
כותבים ומשתתפים: הרב עובדיה חן,
הרב מצליח עמוס מאזוז, הרב אדיר
כהן
הגהה: הרב שלמה מאזוז
ניהול הפקה: הרב עובדיה מאזוז
מזכירת המערכת: נ. ורדי
גרפיקה ועימוד: שוהם | קליק

קוטפים פירות

כל פעם מחדש מגיע התור של הטור הזה להתמלאות. הוא עומד בשער, ומוטל עליו לספק הצצה אל תוך עולמו של הגליון. מתוקף תפקידו הוא מנסה לאכלס את ראשי הדברים, את העדכונים החשובים, וכל כולו להאדרת אורחות הישיבה מוסדותיה ומורשתה. כמדומה שהפעם זה שונה, הפעם יש לו לגליון זכות אותה רכש וקנה בכוחות עצמו להביט אחורה אל התקופה האחרונה ולהתמלאות ברננה על הפירות אותם הוא טיפח והשקה.

כזכור, מיום שנולד הגליון נקבע בו מדור "מוסר מלכים" בו ניסנו לאסוף את כל הרגש הטעון בקולו של מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א בשיחותיו המאלפות והמחזקות, ולהעלותם על גבי נייר וקומץ של דיו. הנסיון לא היה קל, השילוב בין הדיבור לכתובה מורכב למדי, והקושי הגדול כיצד לנגן את הצליל החד בתיבות כתובות, רק הוסיף ספקות להצלחה.

והאמת תיאמר כי התגובות שהציפו את המערכת מאז הגליון הראשון ועד היום, רק גילו את הצפייה והגעגוע הגדול לשיחות הנפלאות של מוה"ר. יש בהן חן מיוחד, משהו אוהב וגם נוקב, משהו מלטף וגם חודר, מים צוננים שיוצאים ממעיין לבו של מוה"ר ורוחצים כל לכלוך וזוהמה.

המקום הזה והבמה הזאת הם אלו שהיוו את אבן היסוד, לספר שהלך והתרחם את "חזקו ויאמץ לבבכם" - אוצר שיחותיו של מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א. הספר כידוע יצא באלפי עותקים וחולק שי לבאי ההילולא. אין ספק כי התגובות המעודדות שלכם הם היו המים שהשקו את הספר שהלך וגדל עד שיצא לאור בס"ד.

כוס תנחומים

נשגר אל משפחת ידידנו הדגול, ששקד בתורה יומם ולילה, אור גולל, בישראל להלל, חין ערכו מי ימלל, הלא זה הו"ד

הגאון רבי אבינועם סולימאני זצ"ל

מח"ס איל משולש המבואר

**מבוגרי ישיבתנו הקדושה ור"מ סדר ג' בישיבתנו כמה שנים
שנתבקש לישיבה של מעלה בחטף בחודש טבת
השתא**

**ותהי זאת נחמתנו כי השאיר אחריו זרעו לברכה, בני ת"ח ממשיכי
לברכנו, והמחפש לשבורי לב ירפא לשברם ויחפש לעצבותם, בנחמת ציון
וירושלים, ולא יוסיפו לדאבה עוד, ונזכה במהרה לראות פניו המאירים
בתחיית המתים בב"א.**

מלכם בראשם

פנינים ממשנתו של
מרן מייסד הישיבה זצוק"ל

ביאורים ערבים ונפלאים על פרקי אבות, המתובלים בהגיגי מוסר, שנאמרו מפ"ק של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל. רעיונות אלו נאמרו בשיעורים שמסר בין מנחה לערבית, ונכתבו על ידו בראשי פרקים, והורחבו ע"י נכדו הי"ו, ע"פ ספר "מדרש שמואל", שאליו ציין בראש הדף.

רבי חנניא בן תרדיון אומר, שנים שיששכין ואין ביניהן דברי תורה, הרי זה מושב לצים, שנאמר: "ובמושב לצים לא ישב" (תהלים א'). אבל שנים שיששכין ויש ביניהם דברי תורה, שכינה שרויה ביניהם, שנאמר: "אז נדברו יראי יי איש אל רעהו ויקשב יי וישמע ויקרב ספר זקרון לפניו ליראי יי ולחשבי שמו" (מלאכי ג'). אין לי אלא שנים, מניין שאפלו אחד שישב ועוסק בתורה, שהקדוש ברוך הוא קובע לו שכר? שנאמר (איכה ג'), ישב ביד ידים פי נטל עליי: (פרק ג' משנה ב')

אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו. יש להבין מדוע נקט הפסוק לשון "נדברו" בבנין נפעל, שפירושו שכל אחד "נדבר" מחבירו, דהיינו קיבל דיבור מרעהו, ולכאורה עדיף היה לכתוב "אז דברו איש אל רעהו", שכל אחד דיבר עם חברו.

ברם, שני סוגי אנשים יש, ישנו אחד הלומד תורה לבדו, ואע"פ שיש לצידו עוד ת"ח, העוסק באותו נושא, אין הוא פונה ללמוד עמו יחד, ומדמה בלבבו מה יוסיף לי הלימוד איתו ומה ידע הוא שלא ידעתי אני. וע"כ גם כאשר יושב ומדבר עם חברו ד"ת, כל כוונתו היא לגלות את סברות לבו, ולהביע דעותיו בלבד, ולא לשמוע דעת חברו, וזוהי דרך הכסילים, וכמו שאמר שלמה המלך ע"ה בחכמתו: "לא יחפוץ כסיל בתבונה, כי אם בהתגלות לבו" - דהיינו שאין הכסיל חפץ בתבונת חברו, כי אם "בהתגלות לבו" - ודעתו. אולם החכם השלם, ירא ה', הלומד תורה לשמה ולא לשם כוונת כבוד מדומה וכיו"ב, מחפש הוא אדרבא חברותא שילמד עמו, אך אין כוונתו לפרסם את דעתו, אלא להיפך לשמוע מה בפי חברו, ולקבל ממנו האמת במה שלומד. ולכן אמר הפסוק "אז נדברו יראי ה'" - כי אכן יראי ה' אין כוונתם לדבר ולהציע דבריהם לאחרים, אלא עיקר רצונם להיות "נדברים" - לשמוע דברי חבריהם.

והנה חז"ל במסכת שבת (דף ס"ג ע"א) פירשו פסוק זה בדרך אחרת, ואמרו, כי מלת "נדברו" היא מלשון "הכנעה", כמו "ידבר עמים תחתינו" (תהלים מ"ז, ד'), שרצונו לומר יכניע עמים תחתינו, והכוונה כאן, שמדת יראי ה' היא שכל אחד נכנע לחברו ומודה על האמת ולא עומד על סברתו ע"מ להעמיד דבריו. איש אל רעהו. היינו שכל אחד שוה לחבירו בחכמה ובמנין, ואינו צריך לחברו, ואעפ"כ נדברים ולומדים הם זה מזה. כי אז

ויקשב ה' וישמע. מלמד שהשכינה שורה. [תוכן משנתנו מובא גם כן בגמרא מסכת ברכות (דף ו' ע"א) ופירש רש"י שם: "ויקשב ה' ממתין להם שם". עכ"ל. נראה דהוק"ל שלא מצאנו בפסוק אלא שהקב"ה מקשיב לתורתם, אך מנין שהשכינה שורה שם? ועוד מהו הכפילות "ויקשב", "וישמע", דלכאורה הם היינו הך. לכן פירש שלשון "הקשבה" הסמוך ללשון "שמיעה" אינו הקשבה גרידתא, שהרי כלול הוא בלשון שמיעה. אלא פירושו הוא מלשון המתנה, שה' ממתין להם שם ושומע דבריהם. כנלע"ד. ובמדרש שמואל כאן הקשה בתחילת המשנה על הכפילות, אך בכל הפירושים שהביא אח"כ לא מצאתי שהביא תירוץ על זה. וצ"ע].

ויכתב ספר זכרון. יש לדקדק, דמאחר שהפסוק דיבר עתה על הקב"ה שהוא הקשיב ושמע, א"כ, היה לו לומר כאן "ויכתוב" דהיינו, שהקב"ה כתבם, ולא נכתבו מאליהם. ועוד קשה מדוע לא נאמר "ויכתב בספר זכרון", כמו "ויכתב בספר דברי הימים לפני המלך (אסתר ב', כ"ג). אלא רמז כאן הנביא דבר גדול שאותם דברי התורה שאומרים אלו יראי ה', הם ממש נכתבים מאליהם, ונעשים "ספר זכרון" לפני השי"ת, בבחינת "דבריהם הם הם זכרונם". [והנה פשט הפסוקים בנביא שם, לפני כן, אינם על לומדי תורה כדרשת המשנה כאן, אלא מדברים על הדור ההוא אשר היו ברובם רשעים, האומרים שוא עבוד אלקים ח"ו וכו', ואז קמו אותם בני עליה מועטין יראי ה', ונדברו ביניהם להתחזק באמונת ה', וע"ז אמר הנביא שדבריהם הקשיב ה' וישמע, ויכתב ספר זכרון לפניו. והשמיענו בזה רעיון עצום, כי צדיק המתחזק בדור רשע כזה, שכרו גדול ונכבד, וכמו שאמר השי"ת לאברהם שהיה יחיד בדורו, "שכרך הרבה מאוד" (בראשית ט"ו, א'), ואין זכותו נכתבת בספר הזכרון הרגיל עם שאר הצדיקים, אלא נכתב לו "ספר זכרון" מיוחד בפני עצמו, וכותבים עליו בתחילתו: "זה הספר מיוחד ליראי ה' וחושבי שמו".]

לפניו. דוקא, שהשי"ת הוא הכותבם בספר הזכרון וקובע להם שכר, ולא ע"י בית הדין של מעלה, מאחר והספר מיועד

ליראי ה' ולחושבי שמו. והוסיף להם הנביא תואר שני "חושבי שמו", בעבור מחשבתם הטהורה, שהם לומדים תורה לשמו יתברך, וכמו שבארנו למעלה, ועל מחשבתם זו אשר אינה גלויה רק לפני יתברך, לא יוכלו ב"ד של מעלה לתת להם שכר, לכן צריכים הם שיכתב הדבר ע"י השי"ת דוקא. ובזה יבואר המשך המשנה

אין לי אלא שנים, מנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה, שהקב"ה קובע לו שכר. דלכאורה מלשון "אין לי... מנין שאפילו אחד." משמע שרצונו לומר: אין לי אלא שנים שישכנה שרויה ביניהם, מנין שאפילו אחד - ישכנה כנגדו... אולם התנא לא סיים כך, אלא: "שאפילו אחד הקב"ה קובע לו שכר", וענין זה לא הוזכר לעיל גבי שנים? אך ע"פ האמור מתבאר הדבר יפה, מכיון שסיים שיראי ה' הלומדים יחד, הקב"ה בכבודו ובעצמו נותן להם שכר טוב, ולא ע"י ב"ד של מעלה, אמר כעת: מנין שאפילו אחד הקב"ה קובע לו שכר - ע"י עצמו ולא ע"י שליח - ב"ד של מעלה וכיוצא בזה? על זה הביא ראה מהפסוק שנאמר ישב בדד וידום כי נטל עליו. דהיינו, כי ה' נטל עליו יתברך, לתת לו כל מחסורו ומלת "עליו" חוזרת על השי"ת, שהרי בפסוקים לפני כן (באיכה פ"ג פסוקים כ"ה-כ"ז) נאמר: "טוב ה' לקויו לנפש תדרשנו, טוב ויחיל ודומם לתשועת ה'". הרי שהזכיר את השי"ת בפסוקים הסמוכים, וסיים כי - "טוב לגבר כי ישא עול - התורה (כמבואר במד"ר כאן) בנעוריו", אך לא רק בחבורה או בשנים ישא עול התורה ויעסוק בה, אלא אף אם "ישב בדד" - לא יעזוב את עסק התורה, אלא יקוה יוחיל וידום" - יצפה לתשועת ה', ע"ד הכתוב: "דום לה' והתחולל לו". מדוע? "כי נטל עליו" - השי"ת כל מחסורו, והוא בעצמו קובע לו שכר לפרנסו ולכלכלו, ובזה משוה התנא את הלומד יחידי לשנים היושבים ועוסקים בתורה. פירוש אחר כתבו המפרשים על פסוק זה, שאפילו אחד היושב בדד ועוסק בתורה, יבטח וידום" לתשועת ה' שבוודאי יתן ויקבע לו שכר, מה הטעם? "כי- אותו אחד העוסק בתורה - נטל עליו" - נושא את עול התורה (המוזכר בפס' הקודם, "כי ישא עול", וכן"ל) על שכמו, ובלי ספק יקבל שכר טוב בעמלו. ורבנו עובדיה מברטנורא כתב שפירוש מלת "נטל", הוא מלשון "סיכון" והגנה, כמו שנאמר: "וסכות על הארון" (שמות מ', ג') ותרגם אונקלוס "ותטיל", ופירש רש"י שהוא מלשון הגנה. ע"ש. דהיינו שגם אחד היושב בדד ועוסק בתורה, לא יירא, כי השכנה "סוככת" ומגינה עליו מכל צרה, בזכות עול התורה, שענד לראשו עטרה.

איזוהי דרך שיבור לו האדם

כידוע שבדורות האחרונים נוצר שינוי מהותי בין שיטת לימוד הגמרא הנהוגה כיום בעולם הישיבות לבין שיטת הלימוד שקבלנו מאבותינו מדורי דורות. בכתב יד קדשו של רבינו הגדול זצ"ל אשר נתגלה לאחרונה, דברים אשר כתב בטל ילדותו שם לבו הטהור לשוני גישות אלו, וביאר את שוני הגישה בין גאוני אשכנז שהעדיפו את שיטת הפלפול לבין גאוני ספרד שהעדיפו את עומק העיון הפשטות והישרות. וכה כתב:

בענין לימוד הגמרא, יש בזה שני דרכים. אחד מתנהגים בו רוב חכמי ורבני ספרד. והשני על הרוב מתנהגים בו חכמי אשכנז. והענין הוא כי אם נתקשה להם איזה קושיא בגמרא, מפלפלים ותולים דבר בתוך דבר וכיוצא אשר הקושיא מתורצת מאליה והיא שיטת האשכנזים, ועל הרוב משתמש בזה הגאון בעל אור חדש בפסחים וקדושין, וכן הרב פני יהושע וכן הצ"ח, הלא בספרתם לך נא ראה. אבל יש שיטה אחרת בזה והיא שיטת [רבני] הספרדים זיע"א, ואם נתקשה להם איזה קושיא הם מעמיקים הרבה באותו ענין, ומאותו ענין עצמו ממציאים תירוץ פשוט על אותה קושיא. גם נתלה בזה פלוגתא אחריתי בין הספרדים ולאשכנזים, דאם יש קושיות בגמרא, הם ע"י פלפולים כנז"ל [מתרצים, ו] יהיה פירוש הגמרא ע"פ הפלפול. אך רבני הספרדים מיאנו בזה, ורוצים תירוץ אשר הוא פשט מופשט דנראה דכה היתה כוונת בעל הגמרא. ועל הרוב מתנהג בזה הגאון בעל משמרות כהונה בחידושויו על הגמרא וכיו"ב.

כיום מעטים הלומדים בשיטת הישרות זו שדרכו בה רבותינו חכמי ספרד. על כן אנו בישיבתנו הקדושה נחזיק במעוז בדרך זו המסורה לנו ממעתיקי השמועה, מרן אבי הישיבה זצ"ל כפי שמסרה לתלמידו מרן מייסד הישיבה זצ"ל הי"ד ולימדה לבניו רבותינו הגאונים שיבל"א.

צרור ברכות מאליפות נשלה לכבוד ידיד הישיבה, מוקיר רבנן ותלמידיהוון, הנגיד הנעלה,
בכתם אופיר לא יסולה

מר חי חודי הי"ץ

לרגל היכנס בנו היקר והנעים **אוריאל נ"י**
לנועם עול תורה ומצוות

יה"ר שיזכה לגדול בתורה ומצוות, ולאילנא רברבא יתעביד, חכם חרשים, נטיעה דומה לשרשים, למעלה בקודש גזע ארזים ותרשישים. מתוך נחת דקדושה, בריאות איתנה ונהורא מעליא, אושר ועושר ושמחה, להוריו וכל בני המשפחה הכבודה, ויזכו לראות בביאת גואל צדק בב"א.

הופיע!

הספר הנפלא אסף המזכיר

מערכות וזכרונות על סדר אל"ף בי"ת בשלל נושאים שונים

מאוצרו של

מרן ראש הישיבה הגאון
רבי מאיר מאזוז שליט"א

חדש!

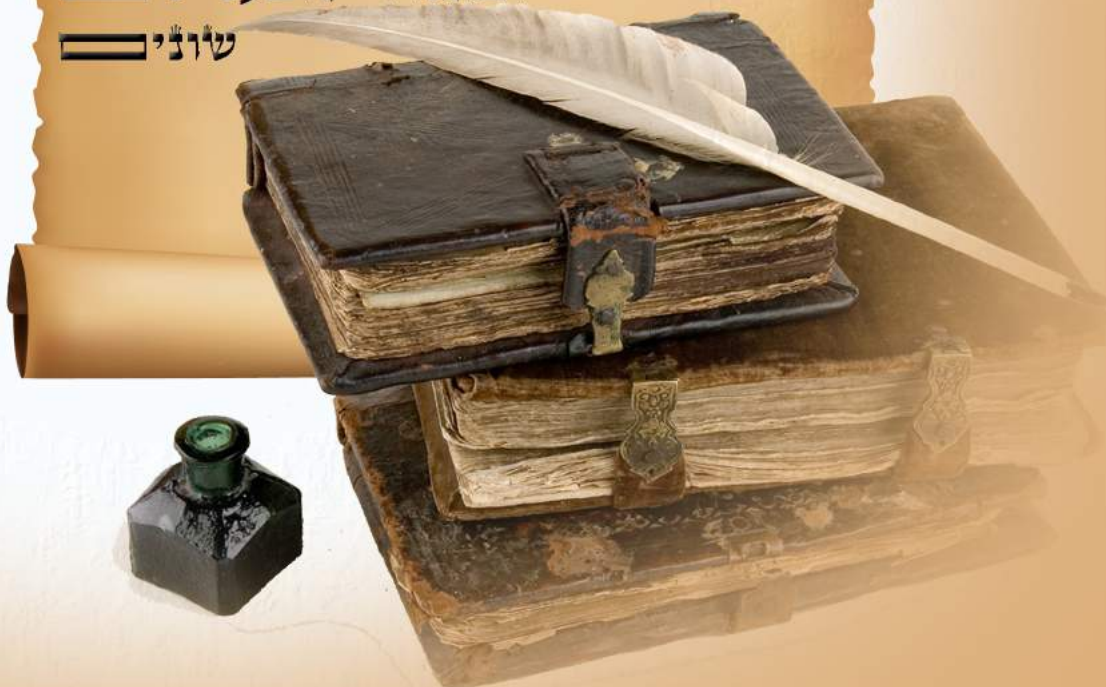
אוצר מערכות וזכרונות
על סדר אל"ף בי"ת
בשלל נושאים שונים.
בלול בכל טוב: מכללים
בגמרא ובפוסקים
עד לחידות פתגמים
ופרפראות לחכמה.

אסף

המזכיר

עליהם ראשונים מתוך
ספרו והודש של מו"ן ראש
הישיבה שליט"א, והכוכב
אנפי מערכות בהכרה
ובאגדה ובענייני
שונים

ברכת נישואין אם טעונה כוס

הגאון יביע אומר זצ"ל (ח"ה אה"ע סי' יו"ד סוף אות ו') דייק לנכון שדעת מרן דטעונה כוס, ממ"ש (בסי' ל"ד ס"ב) גבי ברכת אירוסין שאם אין שם יין או שיכר מברך אותה בפ"ע, ואילו (בסימן ס"ב סעיף א') בברכות נישואין כתב שאם אין יין מצוי מברך על השיכר, ומדלא סיים שאם אין שיכר מברך אותן בפ"ע, מוכח דלא סגי לברכת חתנים בלא כוס, ושכ"כ הרב בית הלל והרב חנא וחסדא וטהרת המים. ע"ש. ודבריו ברורים, דלשון מרן (בסי' ס"ב) שאם אין יין מצוי מברך על השיכר לקוח מהטור שם בשם רב נסים גאון, ושם מסיים דלא סגי בלא כסא. ע"ש. ואע"פ שמרן השמיט הטעם, מסתמא ס"ל כן שאין דרך להעתיק לשון הפוסק אם הוא חולק עליו בעיקר הדין, וגם מדלא סיים שאם אין שיכר אומרה בפ"ע שהוא חידוש גדול וכמ"ש בברכת אירוסין, מוכח דהכא צריך כוס לעיכובא. ואע"פ שכתב החלקת מחוקק (סק"א) שדעת הרמב"ם שאם אין שיכר מצוי מברך בלא כוס, ושכ"כ הרב מגיד משנה שפשוט הוא שאין כוס מעכב. ע"ש. נראה דלא נחית לברר דעת מרן כלל, א"נ לא נחית לדיוקא מסי' ל"ד לסי' ס"ב. גם מ"ש בשם המ"מ, הנה לשון המ"מ (בפ"י מהלכות אישות ה"ד) שאין "היין" מעכב, ולא שאין "הכוס" מעכב (רק בברכת אירוסין בספ"ג מהלכות אישות כתב שאין כוס מעכב), וכוונתו שאין היין מעכב דאפשר לברך על שריית צימוקים או על שיכר, ומפרש בזה לשון הרמב"ם דאם יהיה שם יין וכו' דאינו ר"ל שאם אין יין יברך בלא כוס כלל, אלא ר"ל שיברך על השיכר (וכ"מ קצת ממה שלא כתב הרמב"ם בהדיא שמברך אותה בפ"ע וכמ"ש בספ"ג, דמברכת אירוסין ליכא למילף לברכת נישואין, שהרי דעת רב נסים דברכת נישואין טעונה כוס), וכן העיר הב"ש (סק"ב) בקצרה ע"ד הח"מ. ע"ש. ובשו"ת יבי"א שם תפס על הב"ש, דהרמב"ם והמ"מ בברכת נישואין מיירי. ע"ש. ובמחכ"ת כוונת הב"ש ברורה דלשון שאין הכוס מעכב ליתא במ"מ בפ"י גבי ברכת נישואין אלא בספ"ג וכאמור. ואחר שנים הראוני באוצר הפוסקים אבן העזר (סי' ס"ב סק"ד אות א') שהביא כמה אחרונים שתמהו על הב"ש, והרב עצי ארזים (סק"ג) ובספר ישא ברכה על ר"ו ביארו כוונת הב"ש כדברינו. עש"ב. ואכמ"ל¹.

ונראה לי שזו כוונת מרן שפתח בלשון הרמב"ם ואם יש שם יין מביא כוס יין וכו', וסיים בלשון רבנו נסים שאם אין יין מצוי מברך על השיכר, להורות נתן דלא פליגי כלל הרמב"ם ורבנו נסים, אלא שאם אין

¹ בעורכי הדברים לדפוס ראיתי שדברי היבי"א (נר"ו) נכונים, כי לשון הרמב"ם (בפ"י ה"ג וה"ד) מוכיח להדיא שא"צ כוס כלל לא יין ולא שיכר, שהרי מתחלה כתב וצריך לברך ברכת חתנים וכו' והן שש ברכות, ואח"כ כתב ואם יהיה שם יין מביא כוס של יין ומברך על היין תחילה וכו' ונמצא מברך שבע ברכות. ע"ש. וא"כ ברישא על כרחך שאינו מביא כוס כלל דא"כ מברך על השיכר שהכל נהיה בדברו. וכ"ז מבואר בדברי היבי"א (נר"ו). וא"כ מ"ש המ"מ שאין היין מעכב פשוטו כמשמעו שאין היין מעכב ולא הכוס מעכב, שלא בא לחלוק על הרמב"ם אלא לפרש דבריו כיעו"ש. וס' אוצר הפוסקים אינו בידי כעת. **נאמ"ן ס"ט.**

יין יברך עכ"פ על השכר אבל צריך כוס. ואע"פ שכתב הטור ע"ד הרמב"ם ורב נסים כתב וכו', לאו למימרא שהרמב"ם ורב נסים פליגי אהדדי, חדא שדרך הטור בכ"מ לכתוב ופלוני כתב וכו' אע"פ שאינו חולק (ומרן מעיר בזה בכ"מ, לדוגמא בב"א ח"ס תל"ב ור"ס תרצ"א, וע"ע להח"מ סי' ס"ח סק"ג), ועוד דאיכ"ל שלפי שהרמב"ם לא הזכיר רק יין ור"ן הוסיף עוד שריית צמוקים ושכר ונראה כחולקים אהדדי, לכן כתב ורב נסים כתב, ושתיקת מרן בב"י שלא הזכיר מחלוקת בזה כלל נראה להדיא שאינו סובר שיש בזה מחלוקת. וראיתי להב"ח שכתב ע"ד הרמב"ם אם היה שם יין וכו' וז"ל: פירוש ואם אין שם יין מברך על השיכר, שכן כתב גבי ברכת אירוסין בספ"ג דאישות, ולכן כתב דבריו בפ"י גבי נישואין, דכ"ש הוא, דטפי בעי כוס בנישואין מבאירוסין, ולפי דמשמע מדברי הרמב"ם דאם אין שם אלא יין ולא שיכר מברך בלא כוס, דאם הוא ס"ל דא"א בלא יין הול"ל צריך לברך על היין וכו', לכן כתב רבנו על דבריו ורב נסים כתב וכו' כלומר דרב נסים ס"ל דלא סגי בלא כוס דלא כהרמב"ם. ע"כ. ולכאורה לאו רישיה סיפיה, דמתחילה כתב פירוש ואם אין שם יין מברך על השכר וכו', ומשמע שר"ל שאין כוונת הרמב"ם לומר שאם אין יין מברך בלא כוס לגמרי אלא צריך שכר עכ"פ, ולבסוף סיים דמשמע מדברי הרמב"ם דאם אין יין ולא שכר מברך בלא כוס, וגם סיים דרב נסים ס"ל דלא סגי בלא כוס דלא כהרמב"ם, וזה סותר הקודם. גם מה שכתב ולכן כתב דבריו בפ"י וכו' אין לדבריו משמעות. ואמר ידי"ן הרה"ג ר' משה לוי (שליט"א) דהב"ח נרגש בלשון הטור שכתב ור"ן כתב וכו' דמשמע דרבינו נסים חולק על הרמב"ם, ויש בזה ב' פירושים, או שחולק על הרמב"ם שלא הזכיר שמברך על השכר ולרבינו נסים אם אין יין מברך על השכר, או שחולק על הרמב"ם דלדידה אינה טעונה כוס ולרב נסים טעונה כוס, והב"ח הכריע כפי' השני, ועל זה כתב דהרמב"ם ודאי מודה דאם אין יין מברך על השכר (ומ"ש הב"ח פירוש וכו' תיבת פי' לאו דוקא אלא קושטא דמילתא קאמר), והוכיח זה ממ"ש בספ"ג דאישות גבי אירוסין. ומה שסיים ולכן כתב וכו' ט"ס הוא וצ"ל ולכן "סתם" דבריו בפ"י גבי נישואין דכל שכן הוא דטפי בעי כוס בנישואין מבאירוסין, ור"ל הא דסתם הרמב"ם דבריו בפ"י משום דשמעינן לה מכ"ש מדין אירוסין, דגם דלהרמב"ם תרוייהו אינן טעונות כוס וכמ"ש אח"כ, מ"מ יותר מסתבר להטעין כוס לכתחילה בברכת נישואין מברכת אירוסין, וא"כ ק"ו הוא אם באירוסין מברך על השכר כ"ש בנישואין [וכן מבואר להדיא בשו"ת פאר הדור להרמב"ם סי' ח' דמי שאין לו יין מברך ברכת אירוסין וברכת נישואין על השכר. ע"ש]. וסיים ולפי דמשמע מדברי הרמב"ם וכו', להסביר דמ"ש הטור ורב נסים כתב וכו' אסיפא קאי, דרב נסים כתב דלא סגי בלא כסא, ובזה חולק על הרמב"ם שלדעתו גם ברכת נישואין אינה טעונה כוס. עכ"ד (בתוספת נופך), ודפח"ח.

וב"מ דעת מרן ברורה לפסוק כרב נסים והרא"ש והטור דברכת נישואין טעונה כוס, ואפי' את"ל דהרמב"ם חולק כמו שהבינו הב"ח והח"מ (וכן באמת פשט דבריו וכמ"ש היב"א נר"ו שם עש"ב) מ"מ מרן פוסק כדעת הרבים, ונ"מ לענין שתיית רביעית מכוס ברכת נישואין שכתב היב"א שם (סוף אות ז') בשם הרב באר שבע (במפתחות לסי' מ"ט) שתמה איך החתן טועם טעימה כל שהיא מכוס ברכת האירוסין וכו', והעלה שהחתן הירא את דבר ה' ישתה רביעית ויברך ברכה אחרונה, וכבר העיר ע"ז הכנה"ג (סי' ל"ד הגה"ט אות ג') שלא ראה נזהרים בזה, ובאמת מבואר בב"י יו"ד (סי' רס"ה) בשם תשובת הרשב"א דדוקא קידוש והבדלה בעי' טעימה כמלא לוגמיו משא"כ בשאר ברכות שעל הכוס. עכ"ד הגאון נר"ו. ושמעתי שכן נהג למעשה בחתונת הר"מ לוי (נר"ו) בשלהי טבת התשד"מ, לטעום טעימה בעלמא גם

מכוס ברכת נישואין. ואני תמיה דברכת נישואין טעונה כוס, והלכה רווחת בידינו בש"ע א"ח (סי' ק"צ) שכל דבר הטעון כוס צריך לשתות ממנו מלא לוגמיו, ומפני הספק בברכה אחרונה צריך לשתות רביעית. ע"ש. ואם זה בכוס בהמ"ז שלדינא דעת מרן (בר"ס קפ"ב) דבהמ"ז א"צ כוס ואפי' בשלשה, ואפ"ה כתב שצריך לשתות רביעית (וכן המנהג פשוט כשמברכין בהמ"ז על הכוס), לא כל שכן בכוס מילה וברכת נישואין, וצ"ל דמרן בש"ע פליג על תשובת הרשב"א הנ"ל. ושור"ר להרב באר שבע הנ"ל במקומו שהעיר מדברי מרן סי' ק"צ הנ"ל, וצ"ע. אח"כ ראיתי להט"ז ביו"ד (סי' רס"ה סק"י) שהעמיד דברי הרשב"א בדבר שאינו טעון כוס מדין הגמ' כגון מילה שמביאין כוס מצד דאין אומרים שירה אלא על היין. ע"ש. ולפ"ז בברכת נישואין עכ"פ צריך לשתות רביעית למאי דקי"ל דטעונה כוס.

ושוב הראוני בשו"ת משפט כתוב (לחכמי תונס במאה שלפנינו, חלק אה"ע סי' ל"ה ול"ו) שדעתם ג"כ דסגי בטעימה בעלמא, וכתבו שם שדעת מרן סתומה אם לפסוק כהרמב"ם או כרב נסים והטור. ע"ש. ולע"ד הוא רחוק בדעת מרן. ואת"ל כן, לא גרע מכוס בהמ"ז שדעת מרן ברורה דבהמ"ז אין טעונה כוס ואפ"ה חייש למ"ד טעונה כוס, רק בחו"ל שחוששים למחללי שבת ומברכין על השיכר וקשה לשתות רביעית בבת אחת יש להקל בכוס של ברכת נישואין בטעימה בעלמא, אבל בא"י שמברכים על היין (או שמרתחים אותו) יש לשתות רביעית עכ"פ בברכת נישואין וכאמור.

ודע שהרמב"ם בשו"ת פאר הדור (סי' ח') והובא בס' חזון עובדיה התשמ"ג (עמוד צו) כתב שאין מברכין ברכת אירוסין ונישואין על הפת ולא נשמע כן מעולם, וכתב הרב המעיר שם נר"ו דבמסכת כלה איתא שאם אין לו יין או שכר מברך על המים או על הפת והובא בספר העיטור, וכתב הרב שער החדש שם שזה נגד כל הפוסקים. ע"ש. ולענ"ד אתיא כדעת הרמב"ם בחיבורו דברכת נישואין אינה טעונה כוס כלל, וא"כ יכול לאומרה אף על המים או על הפת. ולפ"ז הרמב"ם בתשובה חזר בו ממ"ש בחיבורו וס"ל דברכת נישואין טעונה כוס. אלא די"ל איפכא דבחיבורו חזר בו ממ"ש בתשובה, וכן דעת הרשב"ץ ח"ג (סי' ס"ה וסי' ע"ט) דא"צ כוס, והוב"ד בשו"ת משפט כתוב הנ"ל (סי' ל"ו). ע"ש. ותדע דאם התשובה בתראה איך כתב בה שלא נשמע כן מעולם, ושכח דברי עצמו דאינה טעונה כוס, וא"כ מה לי יין או פת או מים. אבל אם החיבור נכתב לאחרונה ניחא, דבתשובה כתב שלא נשמע כן מעולם, וכשחיבר ספר היד עיין במסכת כלה רבתי ופסק על פיה דאינה טעונה כוס. ודו"ק היטב.

ואחר שנים בא לידי שו"ת קרית חנה דוד דף קנ"ה ע"א (וציין אליו היבי"א נר"ו) שלא מצא פתרון למנהג רק ע"פ דעת הרמב"ם שאם אין היין מצוי יברך ברכת חתנים בלא כוס כמ"ש הבאה"ט אה"ע (סי' ל"ד סק"ג) וס"ל שאין הכוס מעכב. ע"ש. והוא דוחק לנהוג לכתחילה שלא כדעת מרן. והנכון לשתות רביעית מיין ענבים, אם הרב או אחד המסובים, ולברך אחריו על הגפן, ופלטין מכל הספיקות.

מודים על ה

מורי ורבותי, כל הדיינים, ראשי ישיבות, ראשי כוללים, מנהלי מוסדות וכל בוגרי הישיבה, ברוכים הבאים בשם ה' ברכנוכם בשם ה', יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דיבר לכם.

נטשנו, ונתקיים בנו הכתוב: "כי במקלי עברתי את הירדן הזה, ועתה הייתי לשני מחנות".

"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו", לעולם פירושו תמיד, כמו שאומר דוד המלך בתהלים: "וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו", תמיד! כל יום ויום! תודה לקב"ה שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. תודה על העבר, ואנחנו מתפללים על העתיד - שנזכה בעז"ה יתברך שלא ייבש המעיין, ולא יקצץ האילן. יהי רצון שיהיה ה' עמנו, כאשר היה עם אבותינו, אל יעזבנו ואל יטשנו. אמן ואמן.

כל כך הרבה נסים עד שכבר לא

מתרגשים

בני! לא רק במישור הקיומי של הישיבה, אנחנו רואים נסים בכל פעם, אלא גם במישור ההתרחבות של הישיבה, רואים בס"ד נסים גדולים וגלויים, התחלנו את הישיבה כאן בארץ, ברחוב שלוש השעות פרדס כץ, בסה"כ מדירה שכורה של שני חדרים וחצי, חצי חדר ניתן לאב בית ואשתו, שהם היו גם המבשלים. ושתי חדרים, לתלמידי הישיבה. התחלנו בעשרה תלמידים, ובכל יום היו התלמידים הולכים לבית הכנסת של רבי שמואל עידאן זצ"ל, ששם היינו מתפללים, ושוב חוזרים לאכול ארוחת בוקר, משם עוד פעם לישיבה ללמוד, ושוב חוזרים

שלא ייבש המעיין

בני, התאספנו היום לשני דברים גדולים: דבר ראשון חנוכת בית המדרש המורחב, כולנו יודעים, בא אורח להתפלל איתנו מנחה, אין לו מקום, הוא צריך לעמוד, אלא אם כן נתמזל מזלו שאחד הבחורים לא מרגיש טוב, ואז יש מקום לשבת. תודה לה' אשר יעצנו, ואשר עזר לנו להגדיל את בית המדרש ב-100 מ"ר, שעומדים להתחלק - 50 מ"ר לישיבה קטנה, ו-50 מ"ר לישיבה גדולה, עם מחיצה באמצע. יש עוד הרבה מה לגמור אבל 90 אחוז ב"ה כבר מאחורינו. זה הדבר הראשון! וזה מתאים מאד בחג החנוכה, "חנוכת הבית לדוד", ברוך ה' - "חנוכת הבית לישיבת כסא רחמים".

דבר שני, מסיבת סיום יובל שנים לישיבה שנוסדה בתנוס בשנת תשכ"ג. עברו ב"ה 50 שנה ואמנם היינו צריכים לעשות את השמחה והמסיבה לפני שנה, להודות לשבח את בורא עולם, אשר היה איתנו עד כה ובעז"ה גם בעתיד, אבל רצינו לעשות את זה בבית המדרש המורחב, שאפשר יהיה לראות את כולם בשמחה ובטוב לבב, לכן התעכבנו שנה. אבל שנה אחת זה לא איחור גדול, יש מושג בהלכה "סמוך ונראה"... ובכן, התאספנו היום להודות לשבח לפאר שמו יתברך, שבשפלנו זכר לנו, גם אחרי הסתלקותו של אבינו מורנו הגאון הקדוש איש מצליח זצ"ל הי"ד, לא שכחנו ולא

ל העבר ומתפללים על העתיד

נעבור חמשים שנות עשייה פוריות ומבורכות, עומד מוה"ר בפני מאות גידוליה של הישיבה, ומסכם יובל של תלאות וסייעתא דשמיא פלאית המנוועת את הישיבה בין משברי הים, ההודאה על העבר הנפלא, והתקווה לעתיד, וגם בקשות אישיות מכל בוגר ובוגר שיצא אל העולם הגדול. זכור אל תשכח!

מה אני אפסיד אני אגיד. אמרתי לו: אולי אתן לך הצעה אחרת? אמר לי: מה?! אמרתי לו: במקום דמי מפתח 25 אלף לירות, אני מוכן לתת לך כפול - 50 אלף לירות, אבל במקום 2000 לירות שכירות כל חודש, יהיה רק 1000. מי שמתבונן קצת, נתתי לו שכירות של שנתיים מוקדם, ואח"כ כל חודש 1000. חשבתי שיגיד לי בודאי שלא, אבל התשובה שלו היתה מברוק! מוכן! בא ונכתוב חוזה! נדהמתי כאשר שמעתי את התשובה הזאת, וב"ה עד היום שלושים ושמונה שנים אנחנו במבנה הזה, מאות מאות תלמידים, למדו וגדלו בתורה וביראת ה'. זה אחד מהניסים הגדולים ביותר.

מי שעובר כאן על יד הישיבה, ורואה את שלושת הבנינים בקו אחד, בודאי יחשוב - "כן, כסא רחמים" העשירים' האלה, יש להם הרבה כסף, קנו את שלושת המגרשים, ואז בנו לאט לאט". אבל ה' יודע שזה לא כך, כל מגרש שקנינו אותו, הלכנו והסתובבנו, אדוני תתרום, תקנה, מ"ר - 500 דולר, (800 שקל בזמנו!) כך המגרש הראשון, וכך המגרש השני! לא היה בכלל כסף מזומן, ובין קניית המגרש הראשון לקניית המגרש השני עברו הרבה שנים. אבל הקב"ה חפץ בתורה של כסא רחמים! ולכן הקב"ה שמר שאף אחד לא יקנה את המגרש הזה מימין, ואף אחד לא יקנה את המגרש הזה משמאל, עד שב"ה הישיבה קנתה את שלושתם! וב"ה זכינו שהישיבה תתרחב, זה אחד מיני אלף מהנסים

לארוחת צהרים, ומשם בחזרה לישיבה, וכן על זה הדרך. אח"כ מצאנו וילה - חורבה - ברח' הרצל (כיום רחוב הרב שך זצ"ל) 50. חמשה חדרים ביחד! אני זוכר הרגשנו בשמים, אור, כבר אין עוד צורך ללכת ולחזור, בתוך הוילה הזו היינו גם מתפללים, גם לומדים, גם אוכלים, גם ישנים. לוקסוס...

אבל המטרה שלנו היתה להגדיל תורה... אמרו לי, ישיבת 'אוהל משה' של הרב מלכה זצ"ל, היו בבנין ברח' הרב שר 14 מול סלבודקה, ועכשיו בנו בנין חדש, והחזירו את הבנין לבעליו, תלך תדבר איתם שיסכימו לתת לך את הבנין בדמי מפתח. הבניין היה מופקד ביד איזה עו"ד מירושלים, הלכתי אליו ואמרתי לו: שמעתי שיש לכם מבנה ברח' הרב שר 14, אמר לי: סליחה, 'חירבה'! והוא דייק! באמת, לפני שהלכתי אליו, הלכתי לבנין, אני רואה אין דלתות, אפשר להכנס חופשי חופשי, עליתי לכל שלושת הקומות, בכולם אין דלתות, אין חלונות, אין ברזים, אין אסלות, רק שלד. טוב, אבל למי שאין לו כסף אין לו בריחה, חייב לקחת את מה שיש. אמרתי לו: כן, בסדר, אנחנו מדברים על אותה 'חירבה', כמה אדוני מבקש לקבל עבור דמי מפתח, וכמה דמי השכירות החודשיים במקום? אמר לי: דמי מפתח - 25 אלף לירות, ושכירות לחודש 2000 לירות. הקב"ה נתן לי בראש, להגיד לו הצעה אחרת, אפילו שהייתי בטוח שהוא לא עומד לקבל את ההצעה שלי, אבל

דבר שלישי, שאני רוצה לבקש מכם, לא להסתפק במה שאתם יודעים, אלא לתת שיעורים, כל אחד ואחד כפי כוחו ומעלתו

הגלויים שאנחנו רואים בישיבה.

שכנים גויים בבנין אולי מישהו מהם הלשין - נכנסו השוטרים ושאלו: מה זה, בית ספר? איפה הרשיון? אבא זצ"ל עדיין לא יצא, אמר להם, שלחנו בקשה לפתיחת ישיבה, ובינתיים התלמידים נמצאים פה ומחכים, עד שנקבל רשיון, ואז נתחיל ללמד אותם, אמרו: כן, בסדר גמור, הסתובבו ויצאו...

מהו 'לשם שמים'?

והיום ב"ה הישיבה כוללת שני בתי מדרש עם התוספת, ספרייה ענקית, שני אולמות לכולל, אולם למכון, שני חדרי אוכל יש לנו כאן בישיבה - אחד לישיבה גדולה ואחד לישיבה קטנה, שני מטבחים גדולים אחד חלבי ואחד בשרי, כמאה חדרי פנימייה - כאשר התחלנו את הישיבה התחלנו בשני חדרי פנימייה, היום כמאה. ואני אומר לכם כל זה בזכותו של אבינו מורנו עטרת ראשנו איש מצליח זצ"ל שעשה את הכל לשם שמים. בשביל הקב"ה. ודרך אגב, אני אסביר מהו לדעת 'לשם שמים', יש מבינים 'לשם שמים' - זאת אומרת, מי שהוא לא לוקח כסף! ובאמת, אם הוא לא לוקח כסף איך הרב הזה יכול לחיות, יחיה מהאוויר?! צריכים לקחת כסף בשביל לחיות, 'שכר בטלה' שלא תלך לעבוד עבודה אחרת, ותוכל לשבת ולעסוק בתורה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות. אלא אני אסביר, לדוגמא, אדם הזמין צָפְעִי, ומבקש ממנו תצבע לי את הבית, כמה זה עולה? אומר לו: 2000 שקל, הלקוח מתמקח ואומר, לא! אני אתן לך רק 1500! מה יענה לו הצבעי - 'גם אני אתן לך עבודה ברמה של 1500!' זה בעיני עוה"ז, אולם בעיני תורה ומצוות, אתה אמנם יכול להתווכח עם בעל הבית שלך - אני רוצה משכורת כך וכך, אבל גם אם לא הגעתם לעמק השוה, עליך לתת שיעור ברמה הגבוהה! בשביל הקב"ה! חסר לך כאן, לא קיבלת, אתה מקבל מהקב"ה! זהו 'לשם שמים' לפי דעת. אבל אבי מורי גם את זה לא רצה, וחי בצמצום גדול בסוף ימי חייו, ובמשך הזמן שהוא היה ראש ישיבת כסא רחמים - המייסד של ישיבת כסא רחמים, לא נהנה ממנה אפילו בשווה פרוטה! אשריו ואשרי חלקו, שזכותו תעמוד לנו ולכל בית ישראל. אמן ואמן.

אני אומר לרבי ישועה העוזר שלי, תשמע, כל יום מרגישים איזה נס מסוים, כל יום מרגישים השגחה מיוחדת, כל כך הרבה נסים עד שכבר לא מתרגשים. כמו שאנחנו רואים כל יום את השמש זורחת ולא מתרגשים - איזה יופי, איזה אור, חושבים שהכל טבעי. אותו הדבר ב"ה אנחנו רואים את זה בישיבה יום יום. הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו!

התלמידים מחכים...

אני רוצה להגיד לכם, לישיבה בתונס לא היה רק קושי של כלכלה, אלא גם קשיים אחרים, ואני אזכיר אחד מהם, בשביל לדעת איך ההשגחה של הקב"ה. החוק בתוניסיה הוא, שאסור לפתוח בית ספר או ישיבה, בלי רשיון ממשרד החינוך. והנה יום אחד בסוף השיעור, נכנסו שוטרים, - יש שם

מסר לבוגרים

לפני שאני מסיים, רציתי להעביר מסר אחד לבוגרים שלנו, והוא - לשמור ולהפיץ את מורשת איש מצליח, שבעצם, זו דרכם של כל גדולי הדורות הראשונים והאחרונים בדורות הקודמים, עד למרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, ובכמה מישורים:

המבטא הנכון

המישור הראשון, המבטא, כאשר אתה מתפלל, כאשר אתה קורא בתורה, וכמו שנפסק בש"ע: כאשר אדם קורא בתורה נביאים וכתובים צריך לבטא את האותיות. מי לנו גדול ממרן הרב עובדיה זצ"ל, שתמיד הולך בכחא דהיתרא, ובכ"ז כותב בחזון עובדיה (ימים נוראים): חזן שהוא מבטא את הק' כמו ה' - כמו המבטא לצערנו היום אצל כולם - לא ישימו אותו ש"צ, וכל שכן ע', וכל שכן אם מבטא ח' כמו כ' רפויה, זה לא יכול להיות חזן. כל אחד ואחד מאיתנו ישתדל לעבוד על זה, לבטא טוב את כל האותיות כמו שצריך. מלעיל, מלרע. בודאי כל אחד ואחד מכם, שהוא גדל בישיבה, צריך לדעת את זה. דגש חזק, דגש קל, ריוח בין הדבקים - רבותינו ז"ל אומרים: "הקורא ק"ש ומדקדק באותיותיה מצננים לו גיהנם", מי מאתנו יכול להגיד: 'אני?! אין לי גיהנם, אלא הולך ישר לגן עדן?' כולנו יודעים, אנחנו לא נקיים, אמנם משתדלים, אבל מי יכול להבטיח לעצמו, שיש לו רק גן עדן ולא גיהנם? אבל רבותינו נתנו לנו עצה טובה, "כל הקורא ק"ש, ומדקדק באותיותיה, מצננים לו גיהנם", דבר גדול מאד! בואו נשתדל! קריאת התורה וההפטרה בדקדוקיה וטעמיה. הייתי בחודש אלול בחנוכת הבית של מחותננו הרב הגאון רבי רפאל כהן בצפת, בנה בית הכנסת יפה לתפארת, ביקש ממני לבוא לשבת. ראיתי שכבד בקריאת ס"ת, בחור צרפתי, אמרתי בלבי, נו, בוא נראה, מה הצרפתי הזה יודע? ובאמת, נהנית, משהו נפלא! כל האותיות - מלעיל מלרע, דגש חזק דגש קל, וכו'. כשנתנו לי לדבר, אמרתי להם: אני לא מבין, איפה הוא למד? אני יודע שהבחור הזה

לא למד אצלנו בכסא רחמים. אז ענו לי: זה תלמיד של הרב שמואל חורי בפאריז, אחד מהבוגרים של הישיבה! אמרתי להם, הזכרתם לי סיפור, הרב ניסן פינסון זצ"ל אמר פעם לאבא, אתה רוצה להלחם נגד כל העולם?! כך הקריאה! אתה יחיד! אבא ענה לו תשובה כזו: "הבנים שלי, והתלמידים שלי, הם החיילים שלי! והם יפיצו את דרכי, בכל מקום, ובכל פינה.

להעביר את העיון הלאה

הדבר השני, העיון! ההבנה העמוקה שיש בגמ', במפרשים, להבין את זה הדק היטב, היטב הדק, אפשר לקרוא שטחי, ואפשר להתבונן - למה כך, ולמה הוסיפו וכו', מה שאנחנו משתדלים כבר משיעור א' להחזיר ולהכניס לבחורים. וצריך שלא רק אתם תמשיכו ללמוד בדרך הזאת, אלא גם להעביר אותה הלאה לבנים שלכם, לתלמידים שלכם, "והודעתם לבניך ולבני בניך", מרן ראש הישיבה הוציא ספר שלם על העיון, "דרכי העיון", ב"ה נדפס בחמשת אלפים עותקים, כפי מה שאני זוכר, ותוך זמן קצר, 'עודנה בכפו יבלענה', ההוצאה מגיעה נחטפת, ומדפיסים עוד פעם.

אל תחסכו מעצמכם לתת שיעורים

דבר שלישי, שאני רוצה לבקש מכם, לא להסתפק במה שאתם יודעים, אלא לתת שיעורים, כל אחד ואחד כפי כוחו ומעלתו, מי שכוחו בגמ' - יתן שיעורים בגמ' ברמה גבוהה. מי שהוא פחות - אז יתן שיעורים כפי ידיעתו, והעיקר שהוא יהיה מלא, ואז יוכל למלאות את אחרים.

אני רוצה לספר לכם, לפני כשלשים שנה בקשו ממני מדימונה, אנחנו עושים הילולא של רבי חי טייב זצ"ל, אנחנו מבקשים שתבוא. אמרתי, לכבודו של רבי חי טייב, כדאי לי לנסוע למרות שזו נסיעה ארוכה מאוד. הגעתי לבית הכנסת, ולפי מראה פניהם של המשתתפים, הרגשתי שהם מדלת העם, אמרתי - מה אני אגיד להם? גנזתי את הדרשה שהכנתי, ואמרתי אני אספר להם סיפור, התחלתי לספר להם על רבי חי טייב, והם מדברים,

נשיאי הישיבה

בהזדמנות זו, נעלה היום על ראש שמחתנו, את זכרם של שני נשיאי הישיבה, מרנן ורבנן, הגאונים הגדולים, מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, שהיה נשיא הישיבה בפועל, מדריך אותנו, מעודד אותנו ועוזר לנו, פעם בקשנו ממנו, כבוד הרב, יוכל לנסוע בשבילנו לצרפת לאסוף כסף? אמר: בסדר, נסע ליום אחד, הוא והרבנית, וחזרו, והביא כסף! לא היינו מתביישים לבקש ממנו! בהילולא, בשנים הראשונות, עמד ואמר: כל מי שתורם 100 דולר, יקבל ברכה, "ובשתיים יעופף"... עוד שתי דקות אני עף... אנשים עמדו בתור, מי שברך... ראש ישיבה אחד, אמר לי, מה?! עד כדי כך מרן הרב עובדיה מזלזל בעצמו להיות גבאי?! אמרתי לו: בשבילי הוא גובה כספים? זה בשביל הישיבה, בשביל התורה! זו גדולתו! ומרן הגאון רבי רפאל, כדיר צבאן זצוק"ל, שהיה אוסף לנו כסף מנתיבות, ומדבר עם זה, ומדבר עם זה, בשביל להתרים לישיבת כסא רחמים! זכר צדיקים לברכה.

עמודי התווך

ולא נשכח עוד, שני אנשים, עמודי התווך של הישיבה, שעשו הרבה למען הישיבה, ידידנו איש חיל רב פעלים, רבי שמואל עידאן זצ"ל, שעזר הרבה לייסוד הישיבה בתונס. וכאן, עוד לפני שהגענו, הוא כותב לנו במכתב, "אני מקווה שהגיע הזמן, שהחלום שלי, שהישיבה תהיה כאן בא"י - קרוב", כאשר באתי מנגמל תעופה לראשונה, לארץ ישראל, הגעתי אל הבית שלו! והוא עזר ועזר, והסתובב, אשריו ואשרי חלקו! ואשר על ידו השני, המנוח הצדיק רבי נחום סעדון זצ"ל שעשה הרבה ביחד רבי שמואל ז"ל. רבי נחום סעדון, היה כל יום בא לעבוד בישיבה, במזכירות, פה במשרד, שעתיים-שלוש, עד שהיה מנקה את השולחן מכל דבר שצריך. למחרת, עוד פעם, יש מכתבים, יש קבלות, בא שוב, ככה יום יום! יה"ר שתהא נפשם צרורה בצרור החיים, וזכותם תעמוד לנו ולכם ולכל ישראל.

ומדברים, ומדברים. החלטתי, להגיד באמצע הדרשה, באמצע הסיפור, באמצע המתח, "ברוך ה' לעולם אמן ואמן". קיבלתי תשואות כפים... אף אחד לא הרגיש שבאמצע הסיפור אני מפסיק! לפני שלש שנים הוזמנתי עוד פעם לדימונה, אבל ע"י אחד הבוגרים שלנו, הגאון הרב נתנאל הכהן הי"ו, בחור צעיר, אבל כבר לפני שהתחתן, מילא כריסו בש"ס ופוסקים. ואחרי החתונה גר שמה, והתחיל לתת שיעורים. לאט לאט, הציבור הכירו אותו - נכון, זה רך בשנים אבל אב בחכמה! אז התאספו כמה אנשים, ואמרו לו: בא תפתח כולל, וב"ה השם של הכולל שלו יצא למרחקים, וראשי כוללים, (שנים לפחות, לפי זכרוני), עזבו את התפקיד שלהם בתור ראשי כוללים, ובאו לחסות תחת כנפיו ללמוד תורה. אז הוא הזמין אותי לפני כשלוש שנים, אמר לי: בנינו עכשיו בית מדרש, אם הרב יכול לבוא לדרוש. נסעתי לכבודו, מראה פני הציבור לא מה שהכרתי לפני שלשים שנה, פנים חדשות באו לכאן, דברתי, שתו בצמא כל מלה ומלה, עד שסיימתי. היה לי נחת רוח, אמרתי: מי גרם? זה אותו ציבור, אותה בית הכנסת, מה גרם לשינוי הגדול הזה? דבר אחד! שיעורי תורה שמסר רבי נתנאל לציבור הרחב!!! אל תחסכו מעצמכם לתת שיעורים, אתה לא תוכל לדעת מה ילד יום, מאותם השיעורים מי עומד להיות גדול, הציבור שם ממש השתנה לגמרי, בן פורת יוסף, אשריו ואשרי חלקו.

להפיץ את ספרי הישיבה

ודבר אחרון, אני רוצה לבקש מהבוגרים שלנו, להשתדל להפיץ את ספרי הישיבה! ראית ת"ח, אתה יכול לקנות לו ספר מספרי הישיבה, ולתת לו? תן להם לטעום! 'טעמו וראו כי טוב ה' אשרי הגבר יחסה בו'. כאשר נותנים למי שלא מכירים, את הספרים שלנו, להכיר את הרבנים הגדולים שלנו, אז כאשר יטעמו את זה, בודאי ישקדו וילמדו בהם! אלו ארבעה נקודות שאני מבקש מכם.

**אל תחסנו מעצמכם לתת
שיעורים, אתה לא תוכל
לדעת מה ילד יום, מאותם
השיעורים מי עומד להיות
גדול**

הנדיבים והבוגרים

לא נשכח, לברך את הנדיבים היקרים, בכל אתר ואתר, אחד המרבה ואחד הממעט, כל אחד ואחד מרגיש - הישיבה! זה הבית שלי! ונותנים כל אחד כפי כוחו, "אחד המרבה ואחד הממעט, ובלבד שיכוון את לבו לשמים". אחד מהנדיבים היקרים, שהוא לא רוצה שנזכיר את השם שלו, ולא יודע שאני עומד לדבר עליו, מחוץ לתרומות שלו לבנייה הזו, הירבה לתת לי רעיונות ועצות שחסכו לנו הרבה מאד כסף! ואם אני אומר לכם, שגם מה שהגישו לכם הערב הזה את ה'פְּרִיקָאסִי', הנדיב הזה, עזב את החנויות שלו, בשביל שנוכל להגיש לכם את ה'פְּרִיקָאסִי', זה אומר הרבה...

יהי רצון שהקב"ה ימלא כל משאלות ליבם לטוב ולברכה אמן ואמן.

אחרונים אחרונים חביבים, הבנים שלנו, הבוגרים שלנו, התלמידים שלנו, שעוסקים בתורה לשמה, ומוסיפים עוד, כל יום עוד נר, הולך ומוסיף כדעת בית הלל, מוסיפים והולכים - בדרכו, תורתו, הדרכתו של אבינו מורנו הגאון הקדוש איש מצליח. יה"ר שכל אחד ואחד מהם יהא 'איש מצליח' בתורה, ביראת ה', בבריאות, פרנסה טובה, להשפיע תורה לכל עם ישראל, וכל אשר יעשו יצליחו. אמן ואמן.

קול מצהלות התנים מחופתם

ברכת מזל טוב וסימן טוב ברכה והצלחה נשגב לכבוד ידידנו היקר, התנא דבי נשיאה, איש חיל רב פעלים, מרביץ תורה בישראל,

הרה"ג רבי יגאל כהן שליט"א

ר"מ ביהמ"ד עטרת חכמים הולון
לרגל נשואי בתו הכלה שירה ת"מ

עם אחד ממצוייני ישיבתנו, החתן המפואר

ר' מאיר שימעון חניה הי"ו

בן ידידנו רבי רחמים חניה שליט"א

מנהל ת"ת אהל משה נתיבות

יה"ר שיזכו שיהא ביתם בנין עדי עד, ברוב שלום ושלחה, אושר ועושר אהבה ואהבה, ויהיו הנטיעות דומות לשרשים, גזע ישישים, בנים ובנות הולכי על דרך אבות הקדושים, ותשרה השכינה בביתם כבבית קודש

הקדשים. אכ"ר.

דתי המלך

בליל השימורים נוטלת על עצמה קערת ליל הסדר לחוג מעל ראשי המסובים שלש פעמים לא פחות | מאיפה נחת המנהג הזה? ומה הקשר בין הקערה למזבח | המקורות והטעמים, העדות והמנהגים, ו"ההוכחה המבריקה" של מרן החיד"א מספר שופטים, שעל נשים די בסיבוב אחד | כי ישאלך בנך

| הרב אדיר כהן |

מנהג זה אחר החיפוש, נמצא מקורו קדום, וכבר הזכירו

רבינו יצחק ב"ר שלמה אלאחדב, נינו של הרא"ש, בהגדת פסח דורות (עמוד מ"ה) וז"ל: ומנהג ספרד להגביה הקערה בידו, ואומר הא לחמא עניא, כלומר זה הוא הלחם לחם עוני שאכלו אבותינו במצרים. ונהגו להקיף הקערה סביב ראש הקטנים. ע"כ. וכן הביא מנהג זה רבינו משה בן מכיר בספר סדר היום (ענין ערב פסח) וז"ל: עוד שמעתי סדר אחר מפי חכם מקובל וראיתי לכותבו אם ישר בעיני השומע. יקח קערה וכו' וכשאומר הא לחמאיתן הקערה על ראשו והוא עומד ורגליו כמי שרוצה ללכת כדי שישאלו, ואחרי שיגמור אותה ברייתא, יחזור בקערה על ראשי המסובין, וישב, ויתחיל עבדים היינו לפרעה, שזו היא תחילת ההגדה. זה שמעתי, וכל הדברים נראים לי דברי נביאות, ולא ראיתי מי שנהג זה כלל. ומפני שאמר לי שהוא ענין מקובל, כתבתי אותו, והעושה לא הפסיד

אין כמו ליל הסדר! יש בו חן מיוחד ששום חג או מועד לא יכול להתחרות איתו. המוטיב של הלילה "והגדת לבנך", הפיח בליל זה אופי משפחתי וביתי, ונוצר מצב שכל משפחה וכל בית מחזיקים בדרך משלהם כיצד לסקרן ולעורר את ה"בנך" התורן. כל רעיון ואפילו משחק משעשע ומהנה, הופך להיות נכסי צאן ברזל במנהגי החג, החל מהצגות על ימי מצרים העתיקה וכלה בבצלים ושומים. בין המנהגים המענינים אנו מוצאים מנהג הנהוג בקרב יוצאי מרוקו תונס וג'רבה לקחת את קערת ליל הסדר ובשעת ההגדה לסובב אותה מעל ראשי ה"בני חורין". המנהג הוא מנהג, אבל כמובן כמו רוב ככל המנהגים שלנו הינו מנהג קדום ומיוסד על אדני פז, ואמנם כבר מצינו מנהג כיוצא בזה ברבינו ירוחם (נתיב ה' חלק ד' דף מ"ג ע"ג) וז"ל: ונוהגים להגביה הסל על ראשי התינוקות ואומר לפיכך אנו חייבין וכו' ונאמר לפניו הללויה. ע"כ. מכל מקום זה מנהג שונה מהמקובל אצלנו לסובב הקערה בתחילת ההגדה ב"האלחמא עניא". אך גם

אמנם

סובבה

ת מזבח"ד

ומוה"ר הגאון רבי רפאל כדיר צבאן זצ"ל בהגדת מגיד דבריו ליעקב (פירוש ויגידו למרדכי פסקא א' אות ב') אחר שהביא "מנהג ישראל תורה" לשובב את הקערה על ראש המסובין כשאומרים הא לחמא עניא, נתן טעם לזה שבא לרמז למה שאמרו בגמרא (שבת דף קנ"א ע"ב) אמר לה רבי חייא לאשתו: הקדימי פת לעני כדי שיקדימו לבניך! אמרה לו: מקלל הנך אותם?! א"ל: גלגל הוא שחוזר בעולם. ע"ש. וע"כ כשרוצה בעה"ב לקרוא לעניים ולומר: "כל דכפין ייתי ויכול וכו'", פן ואולי יאמר כן בפיו ולבו בל עמו, ע"ז אנחנו מחזקים את לבו בזכרון זה של סיבוב הקערה שיזכור שגלגל הוא שחוזר בעולם, וגם עליו יעבור כוס ח"ו, ואולי יצטרך לחוג חג הפסח אצל אחרים. עכ"ד. והוסיף על דבריו בספר ויאמר עמוס ח"א (דרוש ט') ש"יכול" גימטריא "גלגל".

לאור מנהג זה, הכריע הגר"שחירארינר"ו בהגדת שמחים בצאתם (מגיד אות ז') בענין מחלוקת האחרונים אם מזיגת הכוס תהיה קודם "הא לחמא עניא" או אחריו, שמאחר שנוהגים להגביה הקערה ולסובבה מעל ראשי המסובין, אם ימזגו הכוסות קודם "הא לחמא עניא" יש חשש גדול לאי נעימות בכללן השלחן והבגדים, ובל תשחית וכו', לכן ראוי יותר למזוג הכוס דוקא אחרי פיסקת הא לחמא קודם פיסקת מה נשתנה. ע"ש.

כיון שכונתו לשמים. ע"כ. ובפשיטות נראה טעם המנהג כדי להתמיה הדבר ביותר בעיני התינוקות וישאלו, וכמו שזו הסיבה לסילוק הקערה (ויותר נראה כוונת הרב סדר היום, שכתב שהם דברי נביאות, בעיקר על מה ששמע מאותו חכם על סדר הקערה שהביא שם בשמו). וכן ראיתי לאחד מחו"רסאלוניקי הקדמונים הגאון רבי משה פיזאנטי בספרו חוקת הפסח על ההגדה (סאלוניקי שכ"ט, דף ח' ע"א) שכתב וז"ל: עוד מצאתי כתוב שכשמגביהין הקערה, שמעבירין אותה על ראשי כל אוכלי השלחן, כדי שיתמהו על הדבר וישאלו, וכל מה שיכולין לעשות שינוי כדי להתמיה עושין. ע"כ.

אמנם לרוב יקרת ערכו של מנהג זה, מצינו לכמה מגדולי האחרונים שטרחו לחפש טעמים למנהג זה, חלקם על דרך הפשט, וחלקם אף בדרך רמז וסוד. כגון הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל בהגדת חיים לראש (דף מ"ט ע"ב סעיף י') שהביא שכך נהגו בביתם עוד מימי מר אביו (אלא שנהגו כן בפסקת מה נשתנה), וביאר שנהגו כן כדי לקבל הברכה הנמשכת מעשר ספירות הרמוזות בקערה. ואילו מז"ק מוה"ר הגאון רבי שאול הכהן זצ"ל בהגדת ערבי פסחים (קודם פיסקת מגיד בפירוש קרבן חגיגה) כתב ששמע טעם מנהג זה שהוא זכר לעמוד הענן כמ"ש: "ועננך עומד עליהם". ע"כ.

וע"ע במ"ש בספר ילקוט כהונה (הלכות מגיד הערה 13).

מעניין מה שסיפר מרן החיד"א זצ"ל בספר מעגל טוב (עמוד 62), שבהיותו בתנוס בליל פסח התקל"ד, המשרת של הגביר במקום בו נתארח, רחמים שמו, העביר הקערה על ראש כל אחד מהמסובין שלש פעמים, ושוב הלך אצל הנשים שהיו יושבות מן הצד, והעביר מעל ראשם פעם אחת, ושאל: אם צריך גם לנשים שלש פעמים. השיבו החיד"א בדרך צחות "רחם רחמתיים לראש גבר" (שופטים ה', ל'). רחם רחמתיים, רמז לרחמים המשרת, שצריך לסובב שלש פעמים (רחם - אחד, רחמתיים - שניים), אבלדוקא לראש גבר, אבל לאשה די פעם אחת.

דורשי רשומות רמזו מנהג קדום זה בפסוק "ואסובבה את מזבחך ה'", מזבחך רמז לדברים הנמצאים בקערת ליל הסדר: מצה זרוע ביצה חרוסת כרפס. שבקערה המכילה דברים אלו מסובבים מעל ראשי המסובים על השלחן הטהור של הלילה הקדוש זה אשר דומה למזבח. ויהי רצון שנזכה בקרוב לאכול מן הזבחים ומן הפסחים בבנין בית קדשנו ותפארתנו בב"א.

בעלוץ צדיקים רבה תפארת

ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל

קול שישון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה', ברגשי גיל ורננה נביני ברכותינו לכבוד ידידנו היקר והנעלה, בכתם פז לא יסולה, מוכתר בנימוסין, גן של הדסין השקדן בתורה, ויראת ה' טהורה, הלא זה הויד החתן המפואר, חמד בחורים, שמו מפארת

כה"ר רבי יוסף לוי הי"ץ

בנו של מורנו ורבנו הנערץ הרב הגדול, מעוז ומגדול, אשר מימנו אנו שותים מספריו הבהירים ותלמידיו המופלגים

מזה"ר הגאון רבנו משה הלוי זצ"ל

להגל נשואיו עב"ג הכלה המהוללה שלשלת היוחסין ת"מ

ה"ר שיהא ביתם משכן לשכינה, וישמע בו תמיד קול צהלה ורנה, מפגנים ובנות מלאי חכמה ובינה, נטיעות דומות לשרשים, גזע אראלים ותרשישים. ויזכו לרוב שיפע נחת ושימחה, אהבה ואחות, שלום ושלוח, מתוך בריאות עושר ואושר וכל טוב. בחיי אשת חבר הרבנית הדגולה מב"ת, וכל בני המשפחה הכבודה והרוממה. אמן סלה.

אראלונה!

בית המדרש מגיע לסלולרי שלך

מהיום בחיג אהב ונכל אהמבר אהיכל הישיבה
אהאצין אישעוריו של אהן ראש הישיבה איסי"א. אישוע אה
איחיתו של אהה"ר רבי צמ אהאצו איסי"א. אהשמע
בכנסים ובאיחועים אהמקי"מים בישיבה בליצור חי!
ועוצ ועוצ

חוצרים הביתה!

חמספר האישי שלנו: **055-7022800**

השיחה במחיר עצום למה רגילה לנו. לבעלי מסלולים ללא הגבלה השיחה חינם!
כל יום בעיה ובלתי אישעורים חבלים!

מקראי קודש

ליקוטים נבחרים מתורתם של
רבתינו על החגים והמועדים

ניסן

שבת הגדול

יחל רוח ה' לפעם ברוח אפינו משיח ה' שיבוא מדוד המלך אשר מספר שמו י"ד, והיה דור י"ד לאברהם, אז יהיה נבדק החמץ הוא היצה"רמכל וכל, כי בזמן ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

(חמדת ימים ח"ב פסח פ"ג)

תכלית סיפור יציאת מצרים

ועיקר זכירת יציאת מצרים בכל הימים ומצות תפלין, הכל הוא כדי שהחי יתן אל לבו הדברים האלה לעומק ולרוחב, וישמח ישראל בעושייו ויבוא ליראה ולאהבה את ה' הנכבד והנורא, ולדבקה בו ולעבדו בלבב שלם, כי כן ראוי אחרי הודיע אלקים אותנו אהבתו וחייבתו וגודל יכולתו ועוצם השגחתו. וזהו הטעם שציינו יוצרנו בליל פסח להרבות לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח. מלבד שיש סודות עליונים ובונה בשמים עליותיו, ומוסיף כח בפמליא של מעלה כמפורש בלשון הזוהר הקדוש (פרשת בא) שהוא מלהיב את הלב וראוי לקרותו בליל פסח. עוד בה יש טעם לפי הפשט, כדי שירבה לקבוע בלבו ובלב בני ביתו אהבת האל יתברך שמו ויראתו, כי זה כל האדם. וזהו עיקר מצות הסיפור להגיד לבני ביתו בסיפור יציאת מצרים איך הראנו ה' אלקינו את כבודו ואת גדלו, ואהבתו וחמלתו, ויכולתו והשגחתו, ושעל כן ראוי לנו לעבדו בלבב שלם

הן נודע, שעל ידי יציאת מצרים, נתקיים אצל הכל, כי הוא יתברך - בורא העולם, כי אשר בידו היכולת להחריב, מסתמא הוא אשר יסדה וכוננה. ועל כן נאמר בטעם שמירת שבת: "וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים", כי על ידי יציאת מצרים באותות ומופתים, חוץ מטבע העולם, היא הוראה על חידוש העולם - "כי ששת ימים עשה ה' וכו' וביום השביעי שבת וינפש", ולפיכך שבת שלפני הפסח נקראת שבת הגדול, לפי שהיא היתה סיבה לקיום כל השבתות כולם, שבסיבת מה שארע בו הוכר כי הוא יוצר העולם בששה ימים וביום השביעי שבת, ולכך נאה ויאהלקרותושבת הגדול הואיל וכל השבתות נתקיימו על ידו.

(חמדת ימים ח"ב פסח פ"ג)

בדיקת החמץ לעתיד לבוא

שנו חכמים בלשון המשנה: "אור ליי"דבדוקין את החמץ", אשר יקשה בעיני המשכיל, מי הכניסם לדקדוק זה לאמר, "אור ליי"ד" [וכוונתו לחושך וכמו שפירשו בגמ':] "מאי אור אורתא", לאיזה צורך שם התנא אור לחושך? אלא שרמז בזה לזמן הגאולה, שנאמר בה: "והיה לעת ערב יהיה אור", ולכך אמרו: "אור ליי"ד" - שכאשר

ולשמר את כל מצוותיו.

(פלא יועץ ערך פסח)

פסח במילואו

מילוי אותיות פסח (פ"י סמ"ך חיי"ת) הם: ימכ"ת בגימטריא: לילית, לרמוז כי כל איש השומר פסח כהלכתו, אין היצה"ר שולט בו כמ"ש האר"י ז"ל. ובא הרמז במילוי, לרמוז השומר פסח במילואו דהיינו בשלימות, הוא מכניע את לילית ותהיה לאחור, כי המילוי הוא אחור לעיקר המלה. (לחם לפי הטף מערכת פ' אות יו"ד)

הודו לה' בכנור

כנור בהכאה (כ' כפול נ' כפול ו' כפול ר') עולה כפליים ששים רבוא, דהיינו 1,200,000, כמנין קרבנות פסח שהיו מקריבין בימי בית שני (פסחים ס"ד ע"ב), בהלל וזמרה, בכל כלי שיר. (מרן ראש הישיבה שליט"א באמת קנה - תהלים ל"ג, ב')

רבוי הבנים השלים המנין

אמרו חז"ל: "כי הוא אמר ויהי" - זו אשה. "הוא צוה ויעמוד" - אלו הבנים (שבת דף קנ"ב ע"א). ומקשים המפרשים, לפי זה איך יתישב הפסוק הבא: "ה' הפיר עצת גוים, הניא מחשבות עמים" (תהלים ל"ג,

י"א)?

ו ל ע "ד

אפשר לפרש ע"פ

מה שאמרו רז"ל שרבו

הבנים השלים מנין ארבע מאות

שנה, ועל כן יצאוקודם הזמן. ובזה יובן, כי

באשר קיימו מאמר השי"ת לישאאשה ולהוליד

בנים, עי"ז ה' הפיר עצתם להשתעבד בישראל

ארבע מאות שנה, ויצאו קודם הזמן.

(מהר"ש דאנה בשלמי תודה חי' הנ"ך מזומר ג"ל)

על כנפי נשרים

נאמר בחומש דברים (כ"ו, ט'): "ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת". ופירש רש"י: "אל המקום הזה" - "זה בית המקדש". "ויתן לנו את הארץ" - כמשמעו. שמעתי משם מאריה דארעא דישראל [הגאון רבי אברהם יצחקי זצ"ל מח"ס זרע אברהם] שהקשה למה שינה הפסוק הסדר? דמתחלה היה לו לומר: "ויתן לנו את הארץ הזאת" - שהיא א"י, ואח"כ לומר: "ויביאנו אל המקום

"צפרדע אחת היתה" - היינו הצפרדע העליונה,
"והיו מכין אותה" - שמכריחין אותה בגזירת
ה', "והיא מתזת נחילים נחילים". וברוך היודע.

(מוהר"מ"ך בספר יד משה עה"ת)

ויש לומר רמז יפה, שלכן כל ה'צפרדעים' בפרשה
הצד"י רפויה, חוץ מזו "ותעל הצפרדע" שהצד"י
דגושה, כי הדגש החזק מכפיל את האות, וכאילו
אמרת "ותעל הצ-הצפרדע". והוא רמז למ"ש רש"י
שמתזת נחילים נחילים.

(מורן ראש הישיבה שליט"א, הו"ד באור החמה שמות עמ' כ"ה)

הזה" - שהוא בית המקדש, כפי הסדר שקודם
נכנסו לארץ ואח"כ בנו את ביהמ"ק? ותירץ הרב
הנזכר ז"ל ע"פ מה שתרגם תרגום יונתן בן עוזיאל
על הפסוק (שמות י"ט, ד') "ואשא אתכם על כנפי
נשרים" שאותו לילה של יציאת מצרים, הביאם
הקב"ה לבית המקדש על כנפי נשרים, ואכלו שם
את פסחיהם. ע"ש. ולפי זה אתי שפיר כמין חָקָר,
שמתחלה הביאנו לבית המקדש בליל יציאת
מצרים ואח"כ בזמן יהושע נתן לנו את הארץ שהיא
א"י. ודו"ק.

(מהר"י לומברוזו בדרושים שבסו"ס זרע יצחק)

מכת כינים

בשלשה דברים מצינו לשון אצבע: א. בגלגלים
[שמ"ך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים"... תהלים
ח']. ב. בלוחות [כתובים באצבע אלקים]. ג.
ובמכת הכנים [אצבע אלקים היא]. ד. הגלגל-
בתכלית הגודל שאין גוף למעלה ממנו. והלוחות-
קטנים מהם בגודל, אך למעלה מהם בזוהר.
והכנים- בתכלית הקטנות והגרירות. ואף על פי כן
הזכיר בשלשתם לשון אחד, להורות כי הכל אחד
ושוה אצל יכולתו יתברך.

(רס"ג, הביא דבריו רבנו בחיי שמות ח', ט"ו)

מכת ערוב

אמרו המפרשים: שכל ד' מלכויות שגלו אליהם
ישראל (בבל, פרס ומדי, יון, רומי) כולם נתקבצו
ובאו בגלות מצרים [ומצרים ר"ת: מצרים צולה
(בבל) רומי, יון, מדי ופרס. מהר"ש זכות]. ואם לא
עשו ישראל את העגל לא היו משתעבדים לשום
אומה יותר, כי יצאו ידי חובת השעבוד במצרים.
עכ"ד המפרשים. ולפ"ז נמצא שבמצרים השתעבדו
ישראל לחמש מלכויות יחד. ותוקף הגלות היה פ"ו
שנים, כמו שאמרו חז"ל במדרש שה"ש (ב', י"א).
ואם נכפיל פ"ו שנים כפול ה' מלכויות הרי ת"ל. א"כ
יש לנו טעם חדש על כך שישראל יצאו ממצרים
קודם הזמן, מכיון שנשתעבדו באותן שנים לחמש
מלכויות יצאו בזה ידי חובת ת"ל שנים. נמצא שע"י
שבאו כל חמשת המלכויות שנקראו חיות (בדניאל
ז', ג') בערבוביא למצרים, יצאו ישראל קודם זמנם.
ולכן באה מכת ערוב, לרמוז לישראל את סיבת

מכת דם

ראוי להעיר, לפי דבריהם ז"ל שאין בעל הרחמים
פוגע בנפשות תחלה, מדוע פה שינה ה' את דרכו
להכותם תחלה במכות שבגוף להמיתם בצמא?
ומהראוי להתחיל במכות שחוץ לגוף כערוב ודומהו
שאין בהם רק הפסד ממוון, אולי ישמעו וישובו.
ואם לא, יכם מכה רבה שוק על ירך. ויתכן ליישב
זה, במה שידענו מהמפרשים שזה לא נאמר רק
למכות הבאות לתכלית התעוררות אל התשובה,
שאו השכל גוזר שלא יפגע בנפשות תחלה, כי אולי
יתעורר לשוב במכה של ממוון. אבל אם המכות
באות מאת ה' לנקמה, להנקם מעושי רשע, אז הוא
יתברך פוגע גם בנפשות תחלה. ולזה מכות מצרים
שהיו ע"ד נקמה, על שהוסיפו להרע על גזרתו
יתברך, לכן פגע בנפשות תחלה.

(רבי שמואל טייב בספר עפעפי שחר פ' בא)

מכת צפרדע

ותעל הצפרדע ותכס את כל הארץ (שמות ח', ב').
כתב רש"י ז"ל: צפרדע אחת היתה והיו מכין אותה
והיא מתזת נחילים נחילים. ע"ש. ונראה לומר לפי
מה שאמרו חז"ל: שכל עשב, וכל חי, יש ממונה
עליו למעלה. ואם כן, בבוא הצפרדעים על מצרים,
צווה ה' למשרתים העליונים להביא השר הממונה
על הצפרדעים ולהכריחו שיהיה רבוי צפרדעים
במצרים. וזהו שאמר: "ותעל הצפרדע"- היינו
הצפרדע העליונה, השר הממונה על הצפרדעים.
"ותכס את כל הארץ", שלגודל השר, בהסתכל השר
מלמעלה, כסה את כל הארץ. וזהו שאמר רש"י:

גאולתם.

(מִרְוֹן הַחֵיד"א בִּסְפָר רֹאשׁ דּוּד פ' וָאֵרָא)

מַכַּת בְּרֵד

נראה שמכת הברד יש בה תרתי לרעה: הברד, והקולות. שגם הקולות הם מזיקין לבריות, כמו קולות ד'אריה דבי עילאי', כמבואר בחולין (דף נ"ט ע"ב). ע"ש. ולכך כתוב בברד: "הנה אנכי שולח כל מגפותי אל לבך", "מגפותי" - בלשון רבים.

(כף הכהן פרשת וארא ט', י"ד)

מַכַּת אַרְבֵּה

מתפלת משה רבנו ע"ה ועד עתה, אין ארבה מפסיד (הורס) בכל גבול מצרים שאף אם יבוא ארבה בא"י ובמקומות הסמוכים למצרים, וינסס בגבול מצרים, אינו אוכל מכל יבול מצרים כלום.

(רבנו חננאל בפירושו עה"ת, הביאו הרמב"ן שמות יו"ד, י"ד)

מַכַּת חוֹשֶׁךְ

במדרש רבה דרשו את הפסוק: "וימש חשך" - שהיה בו ממשות, שהיה עב כדינר. ע"ש. ויש לרמוז כי "וימש" גימטריא: "עב כדינר".

(כף הכהן פרשת בא יו"ד, כ"א)

מַכַּת בְּכוֹרוֹת

טעם שבאה המכה בחצות הלילה דוקא, כתב הרב ידי משה על המדרש, מכיון שרגע חצות הוא זמן שבו דין ורחמים משמשים יחד, ועל כן אז במדת הדין - הכה ה' את בכורות מצרים, ובמדת הרחמים - פסח על בתי ישראל ואתנו הציל. ע"ש. וזוהי יש ליתן טעם כעיקר מדוע מתו הבכורות ברגע אחד, כי אותו הרגע הוא המתאים ביותר להכות את מצרים ולרחם על ישראל.

(רבי יוסף גז בהגש"פ פי המדבר דף מ"ז ע"ג)

סְעוּדָה ג' בַּשְּׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח

וראיתי כתוב שמנהג הגר"א ז"ל, לאכול סעודה שלישית ביו"ט אחרון של פסח, מפני חיבת מצות אכילת מצה. ובמוצאי יו"ט מבדיל על שכר שעורים, להודיע שלא אכל מצה בפסח רק לקיים מצות הקב"ה. והביאו לו ראייה מתרגום יונתן בפסוק זה: עד יומא דעשרין וחד לירחא "ברמשא דעשרין ותרין תיכלון חמיע". אולם כוונת יונתן שלא תפרוש עד יום האחד ועשרים לחודש בערב ועד בכלל,

מַכַּת דָּבָר

כתב הרב סדר היום, שהיא מיתה חטופה, ומשתלחת בעולם לאבד הרשעים ולקצר ימיהם, ונכרתים, והרשעים מתיסרים בה הרבה. ונגדה ציוה לישראל: "כבד את אביך ואת עמך למען יאריכון ימך". עכ"ד. וכוונת מבוארת דהיה דבר במקנה הצאן וכו'. או להעיר כי כמו רגע יכול להכריתך, וכמו שאמר הכתוב: "כי עתה שלחתי את ידי ואך אותך ואת עמך בדבר" (שם ט' ט"ו). וכבוד אב ואם סגולה לאריכות ימים, וינצל מן הדבר.

(מִרְוֹן הַחֵיד"א בִּסְפָר גְּאוּלַּת עוֹלָם)

מַכַּת שַׁחִין

אמרו חז"ל במדרש (שמו"ר פרשה י"ב אות ד') שעשרת המכות היו: שלש ע"י משה, שלש ע"י אהרן, ושלש ע"י הקב"ה, ושחין ע"י כולם, דהיינו שמשה ואהרן לקחו יחד מלא חפניהם פיה כבשן, וזרקוהו השמימה, והשי"ת פזרו בכל ארץ מצרים. ע"ש. ויש לשאול מה נשתנה השחין מכל המכות שהוצרך להיות ע"י כולם? ומבאר האלשיך הקדוש כי יש לפרש, בהקדים שעשר המכות הם כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, מלמטה למעלה, דהיינו מכת בכורות היא כנגד מאמר בראשית, וכן הלאה. ולפ"ז שחין, הוא כנגד מאמר "תדשא הארץ". וכדי להוציא עשבים ודשא יש צורך בארבע יסודות - עפר ומים לגידולם, וכן אויר ורוח, וחום השמש (אש). ועל כן בשחין היו בו ג"כ ד' יסודות: "פיה הכבשן" - הוא יסוד העפר, והפיה רותח מיסוד האש, וזרקו משה השמימה בסיוע יסוד הרוח, והיה לשחין פורח אבעבעות - לח מבפנים, מיסוד המים. ולכן נעשה ע"י שלשתן, אהרן - שעל ידו הקב"ה הראה את כוחו ביסודות העפר והמים (במכות דצ"ך). ומשה - שעל ידו הראה השי"ת אח"כ את שליטתו ביסודות האש והרוח (במכות בא"ח). והשי"ת שהכה את השר הממונה על מצרים, וזוהי הראה שליטתו אף בעולם המלאכים.

(רבנו משה אלשיך בפירושו להגדה בד"ה דצ"ך)

למען תאריכו ימים על האדמה.

(מאור החיים דרשות למהר"ח בן עטר)

זוכר חסדי אבות

סח רבנו הגדול מרן מייסד הישיבה זצ"ל לגיסו (להבה"ח) הגאון רבי אליהו ענקרי כי לכאורה יש להתפלא, איך כמה דורות אבותינו הצדיקים והקדושים, התפללו וצמו התענו וטבלו, ולא זכו לראות נסים ונפלאות אלא הכל היה בהסתר פנים, ואילו היום זכינו לנצח בע"ה לאויבינו במלחמת ששת הימים וכדומה? על זה אמר הכתוב: "כל כלי יוצר עליך לא יצלח, וכל לשון תקום איתך למשפט תרשיע", אך לא בצדקתך וביושר לבבך, כי אם "זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם" - ירושה היא לך מאבותיך, ונשארה זכותם וצדקתם לנחלה לדור יתום שלנו.

(מרן ראש הישיבה בתולדות ההמ"ח שיודפסו בע"ה בריש שו"ת

אי"מ ת"א חי"ד)

סגולת ספר הזוהר

לימוד ספר הזוהר הקדוש מסוגל מאד לקרב קץ הגאולה. (כמבואר בזוה"ק פרשת נשא דף קכ"ב ע"א). ואפשר לרמוז: "ובועז עלה השער" (רות ד', א') ס"ת זהר. לרמוז, שעל ידי עסקנו בספר הזוהר הקדוש, יבא הגואל שיצא מבעוז. וזהו מה שנאמר בהמשך הפסוק: "והנה הגואל עובר" (שם), שהוא משיח צדקנו. כ"כ מהר"י ב"ב בס"ה הלולא רבא.

(סודור בית יעקב לרבי שלמה בן בארון דף י"ב)

חכם עדיף מ'נביא'

סוד מה שאמרו חז"ל בכמה מקומות (בזוהר חדש שה"ש): "על פומא דאליהו אתגזר", וכשמזכיר דברי חז"ל אומר: "רבי פלוני פתח", מה ההפרש בין לשון זה ללשון זה? הענין הוא, כי הנה נודע שאליהו ז"ל נפרש מבני אדם ונעשה מלאך, ולא נשאר לו כחלפתוח ולחדש בתורה, כי לא בשמים היא, ולא נשארה תורה בעליונים כלל. ועל כן, אינו יכול אלא לספר לת"ח התחתונים מה שנתחדש בישיבה עליונה של הת"ח הגדולים העליונים. ולכן אמר: "על פומא דאליהו אתגזר". אמנם החכמים יש להם יכולת לפתוח ולחדש בתורה, כל מה שיראה להם. ואע"פ שנפטר מן העולם, כמו שמצינו בזוהר בכמה מקומות דאמר כך: "פתח ריש מתיבתא"

אלא בליל כ"ב רשאים לאכול חמץ. ומקור מנהג הגר"א אינו מתרגום יונתן, אלא ע"פ דברי הרמ"א (בס"י רצ"ו ס"ב) שנהגו להבדיל במוצאי פסח על שיכר ולא על יין משום דחביב עליו. ע"ש. ואנו נוהגים בל"נ לעשות סעודה שלישית ביו"ט אחרון של פסח כדעת שלשת עמודי ההוראה: הרמב"ם - שסובר לעשות סעודה שלישית בכל יו"ט. והגר"א - מפני חיבת מצות מצה. והגרש"זמלאדי - שקורא לה סעודה של משיח. ובסעודה זו כולם שוים לטובה.

(מרן ראש הישיבה שליט"א, בסנסן ליאיר הנד"מ, עמ' נ"א)

אייר

"ביטוח חיים"

וספרתם לכם... שבע שבתות תמימות. קשה, מאחר וכל מ"ט הימים הם מצוה אחת, ואדם שלא ספר לילה אחד, הפסיד הברכה בלילות הבאים, איך אנו מונים ספה"ע בברכה, ואין אתנו יודע אם יחיה ויגיע לחג השבועות? ברם, הדבר יבואר ע"פ דברי רבותינו במדרש (דב"ר פרשה ט'פיסקא א'), מעשה בר"ש בן חלפתא שהלך לברית מילה, ואביו של תינוק השקה אותן יין ישן בן ז' שנים, ואמר להן: מן היין הזה אני מיישן לשמחתו של בני! היו סועדין עד חצי הלילה, ר"ש בן חלפתא שהיה בטוח על כוחו, ולא חשש מן המזיקין המשוטטים בשעות אלו, יצא לו בחצי הלילה לילך לעירו. מצא את מלאך המות בדרך, ופניו משוננות. א"ל: מי אתה? א"ל: שלוחו של מקום! א"ל: ומפני מה אתה משונה? א"ל: משיחתן של בריות שהן אומרים כך וכך אנו עתידין לעשות, ואינו יודע אימתי הוא נקרא למות. אותו האיש שהיית סועד אצלו, ואמר לכם: "מן היין הזה אני מיישן לשמחת בני", הרי הגיע פרקו ליטול אחר ל' יום! אמר לו: הראה לי את פרקי. אמר לו: לא עליך, ולא על כיוצא בך אני שולט, פעמים שהקב"ה חפץ במעשים הטובים, ומוסיף בכם חיים, שנאמר: "יראת ה' תוסיף ימים" (משלי יו"ד, כ"ז). ע"כ. א"כ הוא הדין במצות ספירת העומר, היות שהמצוה הזאת מכניסה יראת שמים, יוסיף חיים ויזכה לגמור כל הימים. וזהו "וספרתם לכם" - הספירה שלכם היא, לטובתכם והנאתכם,

שאע"פ שאחזו הוא בשם ב"ן שהוא בגימטריאגבה לבי, בכל זאת - "לא גבה לבי"! וכן אע"פ ששמוודוד בן ישי הוא בגימטריא: רמו עיני, בכל זאת - "לא רמו עיני". ועיין בתפארת ישראל סוף קידושין במעשה משה רבנו ע"ה. ע"ש באורך.

(מרון ראש הישיבה שליט"א באמת קנה - תהלים קי"א, א')

חשק התורה

כתבו בעלי המוסר, כי מסגולת התורה הקדושה. שכל מה שאדם לומד בה יותר, יהיה לו חשק יותר ויותר ללמוד בה. וזה הפך כל התאוות הגשמיות שכשמישיג אדם את אותה התאוהשמתאוה בה, תרפה ידה ממנו, כענין שנאמר: "לא יום אחד תאכלון וגו' עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא" (במדבר י"א, י"ט). ואף מה שאמרו רז"ל: "מי שיש לו מנה רוצה מאתיים, יש לו מאתיים רוצה ג' מאות וכו'" (קהלת רבה א' ל"ד), מכל מקום מי שיש לו מאתיים איננו מוסר עצמו על הריוח כמו מי שיש לו מנה. לא כן הלימוד והשקידה בתורה אשר היא רוחנית, ולקדושתה אין ערך ודמיון על כן החשק אליה גובר יותר ויותר. והנה ה'אש' היא כנוי אל החשק והאהבה כמו שנאמר: "רשפיה רשפי אש שלהבתי" (שיר השירים ח', ו'). וזהו: "אש תמיד" היינו חשק תמיד, "תוקד על המזבח" - שהיא התורה המכפרת כמזבח, "לא תכבה" שאינה דומה אהבת התורה לשאר תאוות הגשמיות וק"ל.

(ברוך אברהם ריש פרשת צו)

זכירת התורה

איתא בערובין (דף נ"ד ע"א): אמר רבי אמי, מאי דכתיב "כי נעים כי תשמרם בבטנך יכונו יחדיו על שפתיך"? אימתי ד"ת נעימים? בזמן שתשמרם בבטנך! [שאינם משתכחים ממך. רש"י]. ואימתי שתשמרם בבטנך? בזמן שיכונו יחדיו על שפתיך! [שאתה מוציאן בפה, ולא בלחשה. רש"י] יעוין שם. למדים אנו שלמוד התורה בקול רם הוא סגולה שלא ישכח תלמודו. רעיון זה נרמז גם כן בפסוק: "פי צדיק יהגה חכמה, ולשונו תדבר משפט" דהיינו שהצדיק מוציא בפיו ולשונו את אשר ילמד בחכמת התורה ומשפטיה, ועל ידי כן "תורת אלהיו בלבו" - ולא תשכח ממנו.

(שלמי תודה בחי' הנ"ך, תהלים מזמור ל"ז)

וגו', "מתבתא דבצלאל ואהליאב" וכיוצא. דאלו הצדיקים יכולים לפתוח בתורה, ולחדש כל מה שירצו לכן כתיב בהו: "רבי פלוני פתח" וכיוצא מאלו הלשונות. עכ"ל מהרש"ו בשער מאמרי ומדרשי חז"ל. ע"ש. וכעיי"ז כתב הרב זהרי חמה (ריש בראשית), והוסיף דאין להקשות ממה שמצינו בתיקונים: "פתח אליהו ואמר רבון עלמין..." שאין שם שום חידוש בתורה, אלא סוד היחוד, כדמסיק התם ["עד כאן רזאדיחודא"]. ע"ש. ולא ידעתי מה יענו הני רבנן קדישי, למה שאמרו בתיקונים (תיקון ע' דף קל"ד ע"א): "פתח אליהו ואמר, רבון עלמא יהי רעוא דילך, דאימא מלין בארע מישר כדקא יאות וגו'. פתח ואמר, זאת קומתך דמתה לתמר וגו'. ובתיקונים הנוספים (תיקון וא"ו דף קמ"ד ע"ב): "מיד הא נחית אליהו בכמה חיילין דמלאכין וכמה נשמתין, פתח ואמר, ראשך עליך ככרמל וגו'." וצ"ע.

(לחם לפי הטף מערכת ר' אות ה'. עש"ב)

סיון

סגולת ערב שבועות

יום ערב שבועות, צריך כל אדם להכין עצמו, ולהוסיף בקדושה ויראת ה' כל היום, כדי שתמצא [נפשו] מנוח לכף רגלה. ומה טובו ומה יופיו להשביע בצחצחות נפשו, כי הזמן גורם ובא עת לחננה לפני אבינו שבשמים המטהר את ישראל, לעתור ולרצות אליו לאמר, "מי שטיהר את האבות - ופסק זוהמת הנחש מעליהם ביום זה, הוא יטהר את הבנים - להסיר כל גילולי חלאת זוהמת הנחש הוא יצר הרע, מעליהם". "מי שגאל את האבות, יגאל את הבנים". "מי שקידש את האבות, יקדש את הבנים", "מי שתמך את האבות, יתמוך את הבנים מעתה ועד עולם".

(חמדת ימים שבועות פ"ב, ערב שבועות)

ענוותו של דוד

דוד המלך בתהלים (קי"א, א') משתבח ואומר: "ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני". ורמז נפלא הבליע בנעימות דבריו,

הוגה באותיותיו

עיונים בנוסחאות התפילה

מאמר ב'

התפלה והדקדוק - קשר הדוק

מאמר מפתח בס"ד ליסודי ההגהות ושינויי הנוסחאות בתפלה, בתיבות ובניקוד, ובו יובאו ויתלכנו דברות קודש הסכמת כל הגאונים, הראשונים ואחרונים, שהתפלה ביסודה ע"פ לשון המקרא ודקדוק לה"ק

פרק א'

וּבו יבואר מדוע אנשי כנה"ג תיקנו נוסח קבוע לתפלה?

| הרב מרדכי מאזוז |

יסוד תקנת התפלות

עוז והדר), עמד שמואל הקטן ותיקנה. וכו'. ע"כ. ומשמע שתפלת י"ח תוקנה מאוחר יותר בזמן רבן גמליאל.

וכבר עמדו ע"ז בגמ' מסכת מגילה (דף י"ז ע"ב) וכך נאמר שם: דתניא, שמעון הפקולי הסדיר שמונה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה. אמר רבי יוחנן ואמרי לה במתניתא תנא: מאה ועשרים זקנים ובהם כמה נביאים תיקנו שמונה עשרה ברכות על הסדר. ולהלן בדף י"ח ע"א הקשתה הגמ': וכי מאחר דמאה ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים תיקנו תפלה על הסדר, שמעון הפקולי מאי הסדיר, שכחום וחזר וסידרום. ע"כ.

ונמצא למסקנא שאנשי כנה"ג שהיו מאה ועשרים זקנים וכמה נביאים, ובראשם עזרא הסופר ובית דינו (וכמו שכתב הרמב"ם בהקדמתו לחיבור שבית דינו של עזרא הם הנקראים אנשי כנה"ג. ע"ש. וראה לשונו בהלכות תפלה שהבאתי בסמוך, וכ"כ רש"י בברכות ל"ג שם), המה שתיקנו לנו ברוח קדשם מיד ה' עליהם השכיל, את כל

א. ראשית, יש לבאר מתי וע"י מי תוקנו נוסחי התפלות שבידינו. והטעמים בזה. (ואף שהדברים בעיקרם ידועים ומפורסמים, מ"מ ראיתי שעלינו לסדרם לחברם ולבארם משורשם נדבך ע"ג נדבך, שבזה מגיעים להבנה האמיתית של הדברים, וכבר ראיתי ושמעתי רבים שמשתבשים בדברים אלו, כי לא שידדו עמקים בענין. וה' יאיר עינינו בתורתו).

נאמר בגמרא ברכות (דף ל"ג ע"א); אמר ליה רב שמן בר אבא לרבי יוחנן, מכדי [=הרי, באמת] אנשי כנסת הגדולה תיקנו להם לישראל ברכות ותפלות קדושות והבדלות ניחזי וכו'. איתמר נמי, אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, אנשי כנסת הגדולה תיקנו להם לישראל ברכות ותפלות קדושות והבדלות. ע"כ. ובפשטות משמע שגם תפלת י"ח תיקנו אנשי כנה"ג.

ואולם לעיל (דף כ"ח סוף ע"ב) שנינו: תנו רבנן, שמעון הפקולי הסדיר י"ח ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה. אמר להם רבן גמליאל לחכמים, כלום יש אדם שיודע ברכה "למינים" (כצ"ל. ועיין

נוסחי התפלות כולל תפלת שמונה עשרה ואת כל הברכות העיקריות, וכן את הקדושות שזה ברכת קידוש היום בשבתות וחגים (כפירש"י בברכות שם) וההבדלות במוצאי שבתות וחגים.

ביאורו של הרמב"ם מדוע תיקנו אנשי כנה"ג נוסח קבוע לתפלות

ב. והנה יסוד ושורש העבודה שבלב זוהי תפלה, למען נכיר עומק פנימיותה, נוסחאותיה דקדוקיה ונקודותיה, שיתברר ויתאמת אצל האדם, מה ראו על ככה אנשי כנה"ג ומה הגיע אליהם לחבר נוסחאות קבועות לכל הדברים, ומה חסרון היה בהנהגה עד אז שכל אחד התפלל כפי צחות לשונו (וכדברי הרמב"ם דלהלן).

וכבר האיר עינינו בזה רבנו הרמב"ם ז"ל, בתחילת הלכות תפלה (פ"א, הלכה א-ד) מחיבורו הגדול, וביאר סדר השתלשלות התפלה, והטעמים לזה, ונביא כאן עיקרי דבריו הנוגעים לנו, בלשונו הקדוש: "מצות עשה להתפלל בכל יום... ואין מנין התפלות מן התורה, ולא משנה [דהיינו: מטבע הלשון, עיין כסף משנה] התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה". (הלכה א'). "אלא חיוב מצוה זו כך הוא, שיהא אדם מתפלל ומתחנן בכל יום... אם היה רגיל מרבה בתחינה ובקשה, ואם היה ערל שפתיים מדבר כפי יכלו... וכך היה הדבר תמיד ממש רבנו עד עזרא" (הלכה ב-ג).

"כיון שגלו ישראל בימי נבוכדנצר הרשע, נתערבו בפרס ויון ושאר האומות, ונולדו להם בנים בארצות הגויים ואותן הבנים נתבלבלה שפתם והיתה שפת כל אחד ואחד מעורבת מלשונות הרבה, וכיון שהיה מדבר אינו יכול לדבר כל צרכו בלשון אחת אלא בשיבוש, שנאמר (נחמיה י"ג כ"ד): "ובניהם חצי מדבר אשדודית ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם ועם". ומפני זה כשהיה אחד מהן מתפלל, תקצר לשונו להגיד שבח הקב"ה בלשון הקודש עד שיערב עמה לשונות אחרות. וכיון שראה עזרא ובית דינו כך, עמדו ותיקנו

להם שמונה עשרה ברכות על הסדר... כדי שיהיו ערוכות בפי הכל וילמדו אותם, ותהיה תפלת אלו העילגים תפלה שלמה כתפלת בעל הלשון הצחה. ומפני ענין זה תיקנו כל הברכות והתפלות הסדורות בפי כל ישראל, כדי שיהא כל ענין ברכה ערוך בפי העילג". (הלכה ד'). עכ"ל.

ומבואר מדבריו שכל עצמם של אנשי כנה"ג - עזרא ובית דינו שתיקנו לנו נוסח קבוע לתפלה, הוא כדי שהתפלה תהא כולה בלשון הקודש דוקא. ולא די שעיקרה בלשון הקודש, אלא שלא תהא מעורבת ובלולה בשפות אחרות או עם שיבושים בשפה כדרך העילגים, אלא תפילה שלימה שכולה רק על טהרת לשון הקודש כתפלת "בעל הלשון הצחה", וברור שכוונתו ל"לשון הקודש צחה". וכן ראב"ע (בקהלת ה', הבאנו דבריו להלן אות ו'), התבטא על התפלה שהיא כולה "דברי צחות בלשון הקודש", תלה הצחות בלה"ק. ודו"ק.

גם המדקדק והמשורר הקדמון דונש בן לברט (תלמיד רב סעדיה גאון) בתשובות דונש (עמ' 64) כשהעיר על הניקוד חוּנְךָ (במשמעות חונה עליך) שאינו ע"פ הדקדוק, שהיה צריך לומר חוּנְךָ, כפי שלא אומרים אֶפְךָ בְּנְךָ וכו' [נביא כל לשונו במקומו אי"ה], סיים על זה: "הלשון הצחה על משקל הזה [אֶפְךָ, בְּנְךָ] היא בנוייה". (והובא בדברי מו"ר נר"ואו"ת ניסן תשס"ט עמוד תקע"ו). ולמדנו שלשון צחה היא כינוי ללשון הקודש מדוייקת ומדוקדקת.

וברור שאין לתלות בכוונת הרמב"ם שהעיקר היה שתהיה שפה אחת אחידה, ולא משנה איזו שפה, שהרי הדגיש בלשונו שקצרה לשונם להתפלל "בלשון הקודש" עד שיערב וכו'. ולא אמר "בלשון אחת" סתם, כמו שפתח בתחלת דבריו (ששם דיבר על עצם מצבם שלא ידעו שום שפה מושלמת, לא לה"ק ולא אשדודית. אבל אח"כ שדן גבי התפלה בדוקא הוסיף והדגיש "לשון הקודש"), ומשמע שמצריך שני תנאים לתפלה -א. שתהיה דוקא בלשון הקודש. ב. שתהיה נקייה משיבושים והוספות זרות ועירובים של שפות אחרות שזו שפת העילגים. (וראה עוד להלן על דברי היעב"ץ).

דברי אבודרהם

ג. וכדברי רבנו הרמב"ם, כן כתב ג"כ רבי דוד אבודרהם בראש שער שני מספרו, וערך את הדברים בחרוזים ובלשון מליצית, וזה לשונו: "מצות עשה מן התורה לעבוד את השם בתפלה... וכן היה הדבר מימות משה רבנו, ועד זמן שחרב בית קדשנו ותפארתנו. וגלו ישראל בין אומות העולם, בעבור חטאם ומעללם. ונתערבו בתוך העמים ההם... ונולדו להם בנים בארצותיהם. ואותם הבנים אשר קמו אחריהם היתה שפתם משובשת ומעורבת מלשונות נכריות, מואביות עמוניות אדומיות צדוניות חיתיות. כמו שנאמר: ובניהם חצי מדבר אשודונית ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם ועם. ולא היה יכול אחד מהם להתפלל ולדבר כל צרכו בלשון עברית, כי אם בשיבוש ותערובת לשון נכרית. ותהי לשון האמת לכלה וחרץ, ותכחד מן הארץ.

וכאשר ראו אנשי כנסת הגדולה, זאת הרעה החולה. אמרו לכו ונלכה באור אלוקינו, ונשלמה פרים שפתינו, אנחנו וכל קהל עדתנו. ולתקן התפלה הנקראת עבודה, אשר על הלשון כבידה, בשפה ברורה ובלשון קצרה, זכה וברה וישרה, מחלאת לשון נכריה מטוהרה, כדי שתהיה על הלשון קלה ובפה שגורה. עד שנהיה כולנו יחד, מתפללין בשפה אחת ובלשון אחד... וכן תיקנו ברכות רבות ותפלות אחרות, אשר הם בפי כל ישראל סדורות, כדי שיהיה ענין בכל ברכה ערוך בפי כל הדורות "בלשון צחה", מאושרה ונכוחה. עכ"ל. [והמשיך אח"כ שהתפלה מיוסדת על לשון המקרא ונדבר ע"ז בסמוך בעז"ה]. והדברים מפורשים ומבוארים באר היטב שהתפלה הקבועה נתקנה מאחר שצריכה היא להיות בלשון עברית צחה, זכה ברה וישרה, נקיייה משיבושים ועירבובים. ומדגיש זאת כמה פעמים. שהקפידא היא על לשון הקודש, וכדברי הרמב"ם.

יסוד דברי הרמב"ם בתרגום קדמון

ד. והנה עין רואה שהרמב"ם כותב דבריו הנ"ל (שיסוד הענין הוא כדי שתהא התפלה בלשון הקודש צחה) בפשטות גמורה, לא כמי שמחדש דבר מליבו או מסברא. (שבדברים כאלה דרכו להקדים ולכתוב "יראה ליי" וכדומה), וברור שאף שלא נמצא כן בגמרא, קיבל דבריו מהגאונים ולמעלה בקודש, וכידוע מדוכתי טובא, ולכן גם האבודרהם שבלי ספק שאב דבריו מהרמב"ם, לא טרח לציין כן (ובעלמא בתוך חיבורו הוא מציין דעות ושמות המחברים), כי ידע שהדברים עתיקים וברורים.

וחמותי ראיתי אור בקונטרס מילי דברכות (להרה"ג רבי יצחק רצאבישליט"א, הנדפס בראש ספר פסקי מהרי"ץ בארות יצחק או"חח"ב), סימן ג', שמצא יסוד ומקור נאמן לדברי הרמב"ם הנ"ל, בתרגום ארמי קדמון לתפלת שמונה עשרה מכת"י תימני (ולא ביאר זמנו, רק ציין שמובא בתורה שלימה כרך כ"ד עמוד רנ"ג, ואולי מבואר שם, ואמ"א), בברכת השיבנו, וזה לשונו: "כד חבו ישראל ואתחרב בי מקדשא נחתו לבבל, ואתנשיאו (פי' שכחו. ואולי צ"ל ואתנשיאה- ונשכחה) אורייתא מפומהון, ולא הוו יכלין לצלאה ולמבעי ולרצאה למריהון רבון דעלמא אלהא חייא וקיימא לרחמא עליהון ולאבתא ית שבי גלותהון מארע ששך [ארץ בבל, כידוע ש"ששך" היא "בבל" (ע' ירמיה כ"ה, כ"ו. ונ"א, מ"א) בחילוף אותיות א"ת ב"ש]. ארום אתבלבלת לישנהון ולא הוו יכלין לאפקא מלין דאורייתא כדקא יאות, כמה דאיתמר [היינו הפסוק דנחמיה הנ"ל]: ובניהון פלגהון ממלין [נדצ"ל: ממללין] בלישן אשדוד, ופלגהון ממלין [כנ"ל] יהודית ולית אינון יכלין לאפקא מלין דצלותא כדקא יאות.

ובהוא עידנא יויכין מלכא דבית יהודה עמהון בגלותא דאחתיה נבוכדנצר עבדא [אולי צ"ל: מלכא] דבבל עבדא בישא וכו', ביה זימנא איתנשי אולפן אורייתא (לימוד התורה) בששך עד סטרא אחרא. ואף יויכין מלכא דבית יהודה גבר חכים וחסיד הוא בהאי יומא. ותב בתיובתא קמי מריה דעלמא והוא ידע ברוחא עילאה דהוא מעשה מרכבה וכו'. שרת רוח נבואה מן קדם ה' על יחזקאל

בר בזוי כהנא בארעא דכשדאי וכו' ושריאת רוח קדשא במעיהון דישראל, והוּו מצלן קדם מריהון דיתיב בתיבתהון, לכנשא גלותהון ולמיפק יתהון מעקתיהון ותהדר להון אורייתא, והוּו מצלן השיבנו אבינו לתורתך, ואתקבעת ההיא צלותא דהיא כללא דכל צלותין וכל שאלתין ואתרשימת בפום כל ישראל והוּו סדירא בפומהון בהאי דרא, ואף הכי אנן מצלין בה וכו'. ע"כ. (העקתתי כל הלשון כי הספר לא מצוי כ"כ).

ומבואר להדיא בדברי התרגום שעקב שכחת התורה, לא יכלו להתפלל כראוי ולבקש על עצמם. וחוזר ומפרש שלמרות שרצו לבקש ולרצות לרבון העולמים להשיבם מן הגלות, אך לא עשו כן, עקר בלבול לשונם שבגלל זה לא יכלו להוציא "מלין דאורייתא" כראוי, דהיינו לשון הקודש הנלמדת על פי מלות התורה הקדושה. (ובפרט שיש להשתדל שהדברים יהיו מיוסדים ממש על קטעי לשונות מהמקרא כדלהלן בפרקים הבאים בעז"ה. שלפ"ז מובן יותר). ושוב אח"כ מסיים שבגלל שה"יהודית" שלהם לא היתה שלימה, לא יכלו להוציא "מלין דצלותא" כראוי, והרי לנו דברים מפורשים כי "מלות התפלה" בנויות על "מלות התורה" ולשון הקודש (יהודית), והדברים לעיכובא, וכדברי הרמב"ם.

יבאר שנראה ששורש הדברים

בפסוק מפורש ע"פ התרגום

וכן על מה תיקנו תפילת השיבנו

אבינו לתורתך

ה. ויש להתבונן בסוף דברי התרגום הנ"ל שמשמע מהם לכאורה חידוש עצום, שעל זה עצמו תיקנו אנשי כנה"ג תפלת "השיבנו אבינו לתורתך", כדי שעל ידי ידיעת התורה, והיינו המקראות, נוכל להתפלל כהלכה! [שהרי כל דברים אלו הובאו כביאור לברכת השיבנו דעליה תנא קאי, ואחר הקדמה זו סיים שע"ז הוּו מצלן השיבנו וכו'. ודו"ק. ויד הדוחה נטויה אך זה הפשט הנראה]. צא ולמד גודל חשיבות דבר זה.

ויותר מזה נראה לי ללמוד מדברי התרגום, ומשגרת לשונו, שהיתה קבלה בידיהם שזה עצמו כוונת הפסוק בנחמיה "ובניהם חצי מדבר אשדודית וגו'", שהנפקותא והבעיא בזה היא מצד שזה גרם שלא יכלו להתפלל כהלכה! [שמלשון הרמב"ם והרד"א היה נראה שרק באו להוכיח מהפסוק את המציאות של שכחת לשון הקודש ועירבוב הלשונות, בלא קשר לתפלה, ואילו מכאן נראה שההוכחה היא גם לעצם התפלה]. שהרי התרגום בא לצטט את הפסוק, כפי שהקדים "כמה דאיתמר" [כמו שנאמר], ומסיים ע"ז כהמשך לשון הפסוק: ולית אינון יכלין לצלאה וכו'. ונראה זה כהסבר לפסוק ולא רק לעצם הענין. ודו"ק. מה גם שאילו אין זה המשך ביאור הפסוק, לא מובן כלל למה נכתב משפט זה וכולו נראה שפת יתר, שהרי כבר נכתב זה להדיא למעלה בסמוך: ולא הוּו יכלין לצלאה ולמבעי ולרצאה למאריהון וכו', ותרת' למה לי, אך לדברינו כל זה המשך לשון הפסוק לפי התרגום שהיה בידיהם לפסוק זה. ולפ"ז, זה עיקר הטעם שבשבילו הביא התרגום את הפסוק. וממילא כן נר' ג"כ בדעת הרמב"ם ורד"א שהסמיכו את הפסוק על הבעיא בתפילה, (דוק בלשונם) שכנראה היתה קבלה בידיהם דברי התרגום הנ"ל על הפסוק. וכן מוכח מדברי הרמב"ם ע"כ בדבסמוך. ואם כנים דברינו הרי שעלה בידינו שדברי הרמב"ם יש להם יסוד מפורש במקרא לפי פירוש התרגום.

ונלע"ד לחזק פירוש זה של התרגום, כי באמת לפי הפשט לא מובן כ"כ מה בא הכתוב להשמיענו, שהרי בפסוק קודם אמר: "גם בימים ההם ראיתי את היהודים הושיבו נשים אשדודיות עמוניות מואביות" ופירש"י: "אשר נשאו להם נשים של עכו"ם". וע"ז ממשיך פסוק הבא: "ובניהם חצי מדבר אשדודית" וכו'. (ושוב בפסוקים הבאים חזר לדבר על הנישואי תערובת). ותמוה, וכי כל כך חמור חוסר ידיעת השפה עד כי זה נאמר כהסבר לגודל החומרא של נשיאת נוכריות? וכי אם ידעו לדבר כהלכה, מוריד זה מחומרת העוון של נשיאת נוכריות? [והוא כמו שאמרו על ראובן שאפה בשבת שתי חלות, ואפילו לא דאג שיהא לו י"ב חלות

שהיא כולה דברי צחות בלשון הקודש, ולמה נתפלל בלשון מדי ופרס ואדום וישמעאל". עכ"ל. ומבואר בדבריו שחז"ל דקדקו מאד על התפלה שתהיה על טהרת לשון הקודש "הצחה", בלא שום עירבוב. ועוד רואים מדבריו שמבין בפשט הפסוק בנחמיה שהוא הוכיחם על כך שהם מדברים בשפה זו המעורבת, וממילא כ"ש לתפלה. וזה כעין מה שלמדתי מדברי התרגום דלעיל, שלא כפי הפשט שרק בא לתאר בפסוק גודל התוצאות שנשאו נשים נכריות.

הגאון חתם סופר במלחמתו עם המשכילים, מבאר החשיבות והטעם על הקפידא בלה"ק

ז. ולהבין גודל חשיבות יסוד זה של דברי הרמב"ם, פקח עיניך וראה להגאון חתם סופר זצ"ל, אשר כידוע עמד בראש הלוחמים בהשכלה הארורה אשר פשתה בזמנו ופרצה גדירות רבים בכרם בית ישראל, וכל מעשה תקפו וגבורתו ודרכי מלחמתו בחכמתו הקדושה נגדם, הלא הם כתובים על ספר תשובותיו (חלק ו' מסימן פ"ד עד סימן צ"ו), ע"ש, ושם בסימן פ"ד עין רואה שהוצרך להביא הוכחות וראיות מהפוסקים נגד ההמצאות אשר בדו מליבם, בהיות שמצאו איזה פוקר כמותם שהציג עצמו "רב" שעשה אסמכתאות לחלומותיהם. ע"ש. ובד"ה ומה שאין וכו', התייחס למה שהעז "להתיר" לכתחילה ובאופן קבע להתפלל בלשון העמים, והאריך לדחות זאת, והנני להעתיק כל לשונו כי דבריו יקרים מפז, ויש ללמוד מהם לענייננו:

"וכיוצא בו להתפלל בציבור בלשון שאינו לשון הקודש, זה אי אפשר בשום אופן. ואם [=ואמנם] אמת הדבר [שלמדנו במסכת סוטה ל"ב ע"א על כמה דברים]: "אלו נאמרין בכל לשון" ובכללן תפלה, שאדם יוצא ידי חובה בכל לשון ואפילו יחיד, מ"מ היינו באקראי אבל להתמיד ולהעמיד ש"צ ברבים להתפלל בלשון העמים תמיד, אם כן לא היו אנשי כנסת הגדולה מתקנים התפלה בלשון

לסעודה כמנהג האר"י...] ואולם לפי התרגום נראה שבה להשמיענו בעיא נוספת שנולדה כתוצאה מן הערבובייה, שלא יכלו להתפלל כהלכה, שהתפילה היא חיוב דאורייתא (לרמב"ם ודעימיה ולחולקים היא תוקנה באותו זמן וראו בה צורך גדול), ובה תלוי הקשר של אדם עם אלוקיו, והיא צריכה להיות בלה"ק. ומאחר שזה באה כתוצאה מנישואין אלו לכן הכניסו זה כאן. (וכן העיר בזה יד"ן אחי היקר ר' יהונתן שלמה מאוזו נר"ו).

ואפשר עוד שכאן עצמו טמון המקור לקבלת חכמים שעזרא ובית דינו תיקנו התפילה כדלעיל, ולכאורה מדוע לא נכתב בזה אפילו ברמז בספר עזרא ונחמיה. ולפי האמור, פסוק זה הוא המקור לזה ברמ"ז הרומ"ז. ואפשר שגם זה כלול בכוננת הרמב"ם ורד"א. ודו"ק. (ודע שכל האמור באות זו הוא לחידוד ועיון, והרוצה להתנווכח ע"ז, זכותו, אף שנ"ל לכאורה שהכל נכון בס"ד. ועכ"פ לאו בהאי תליא מילתא, ויסוד הדברים מפורש ברמב"ם ורד"א, ודי לנו בזה).

דברי רבנו אברהם אבן עזרא

ו. וכן מצאנו ראינו לאחד מגדולי המדקדקים והפרשנים, בן דורו של הרמב"ם, רבנו אברהם אבן עזרא, שהתייחס ג"כ לסגנון לשון התפלה, ואף שלא כתב להדיא שזה "הטעם" שתיקנו הנוסחאות, אך מבואר היטב בדבריו שפשוט לו שדקדקו מאד אנשי כנה"ג שהתפלה כולה תהא על טהרת לשון הקודש, ואף הוא מזכיר בדבריו את הפסוק בנחמיה הנ"ל, ונסמך עליו.

שהרי בפירושו לקהלת (פרק ה' פסוק א'), על הפסוק: "אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלקים", כתב להשיג ארבע השגות על פיוטי רבי אליעזר הקליר, ובהערתו השניה העיר על שפיוטיו מעורבים בלשון תלמוד יחד עם לשון הקודש, וכותב ע"ז בזה הלשון: "ומי הביאנו בצרה הזאת להתפלל בלשונות נכריות, הלוא נחמיה הוכיח המדברים לשון אשדודית, ואף כי [=וכ"ש] בעת התפלה. ולמה לא נלמד מן התפלה הקבועה

לדברי קדשו, וזה נראה דעת אנשי כנה"ג שתיקנו נוסח התפלות והברכות בלשון הקודש. ע"כ לשון קדשו. ועוד עיין שם להלן (סימן פ"ט, ד"ה ולענין) שחזר על הדברים הנ"ל בקצרה ובתוספת נופך. ע"ש.

ולמדנו מדברי קדשו תלת. חדא, שמבין בדעת הרמב"ם כמו שכתבנו שהקפידא היא דוקא על לשון הקודש, ומחזק זאת בסברות וראיות. ועוד, שבא בנותן טעם לשבח על פתגמא דנא מדוע הקפידו ע"כ, והוא משום שזו לשונו של הקב"ה, כפי שהוא בתורה, וזהו כבודו של המלך. [ולמדנו מזה עוד שבאומרנו לשה"ק היינו לשון המקרא שבו דיבר בתורתו]. ועוד חידוש לימדנו בראש דבריו שהדין של "תפילה בכל לשון" היינו דוקא באקראי ולא בציבור.

ביאורי האחרונים מדוע השמיט הרמב"ם הדין שתפילה בכל לשון

זמה שהעיר הגאון חת"ס מדין התפילה בכל לשון, ודחה זה, הוצרך לזה לפי מה שפסק מרן השולחן ערוך (סימן ק"א סעיף ד'), דין זה, ע"ש, ומבואר מדבריו שאין ללמוד מזה למעשה לקבע. ועכ"פ נראה ברור שגם אם מתפלל בלשון אחרת, צריך לדקדק בה מאד שתהא צחה וברורה, ולא מעורבת ועילגת, וידע היטב מה שאומר, דאל"כ לא יצא, משא"כ בלה"ק שגם אם לא מבין יצא. (כף החיים שם אות ט"ז, ויש עוד לעיין בזה בעז"ה). ואולם הרמב"ם עצמו השמיט לגמרי דין זה של תפילה בכל לשון, וראיתי למרן הגרע"י שליט"א (בחזו"ע ימים נוראים סוף עמ' י"ב) שהביא בזה כמה תירוצי אחרונים לבאר דבר השמיט"ה, וגם מהם נלמד כדברינו לעיל.

וכתב בשם הגאון מהר"א בן מוסא בספרו מנחת סוטה (סוטה ל"ג ע"א עמוד רפ"ז) דס"ל לרמב"ם שאחר שנתקנה התפילה בלשון הקודש, ע"י עזרא הסופר ובית דינו (וכמו שהאריך הרמב"ם בפ"א מהלכות תפילה ה"ד והלאה), אין להשיג גבול עולם אשר גבלו ראשונים, לכן לא חשש

הקודש צח וברור, ובימיהם כבר היו חציים מדבר אשדודית, עיין רמב"ם פרק א' מהלכות תפילה הלכה ד', ויותר טוב היה להם לתקנם בלשון כשדים שהיה הלשון המורגל אז.

ובעזרא (נחמיה ח' ח') כתיב: "ויקראו בספר בתורת האלקים מפורש ושום שכל", ואחז"ל בפ"ק דמגילה [דף ג' ע"א, "מפורש"] זה תרגום. ש"מ שלא היו העם מבינים בלשון הקודש, וצריכים להעמיד מתורגמן לתרגם להם התורה, וא"כ מאי טעמא לא תיקנו התפלה בתרגום, אלא על כרחך הן תיקנו וידעו מה שתיקנו, כי אי אפשר לומר שהתפלה בכל לשון, ובכל אופן שתזדמן תמלא חסרון העבודה של בית המקדש, א"כ מעיקרא מאי קסבר ולמה לי מקדש ועבודה כלל, אלא על כרחך שאינו משלים החסרון לגמרי, וע"כ תקנו הכנה"ג מה שהיו יכולים בתיבות ידועות וכוונות רצויות למלאת החסרון במה דאפשר, והמה נמנו על כל תיבה ואת (ואות), ואי אפשר להעתיק כוונה זו בלשון אחר בשום אופן. אבל אם אנו אומרים דברים כלשונם של כנה"ג אפילו שאין אנו יודעים לכוין, מ"מ עלתה לנו תפלתנו כהוגן, משא"כ כשמתפללים בלע"ז.

ואי משום שלא יבינו ההדיוטות מה הם אומרים בלשון הקודש, יעויין בשער אפרים סימן י"ג ותשובת דבר שמואל סימן שכ"א ע"ש, א"כ נוח יותר לתקן שכל אחד ילמד פירוש התפלה, ולהתפלל בלשון הקודש, ממה שיתקנו להתפלל בלע"ז. ולפני מלך בשר ודם איננו עושים כך, כי המדבר עימו צריך לדבר בלשון המלך כדכתיב באחשוורוש ו"מדבר כלשון עמו", ואין מדרך ארץ שידבר בלשון עצמו, ואעפ"י שהמלך מבין.

והרמב"ן ריש פרשת כי תשא כתב שלשון הקודש הוא לשון שהקדוש ברוך הוא מדבר בו עם נביאיו יעו"ש, וחכמינו ז"ל אמרו בלשון הקודש נברא העולם, כדכתיב: "לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה וכו'", ונקרא אדם על שם אדמה, וחווה כי היא היתה אם כל ח', אם כן זהו לשונו של הקדוש ברוך הוא אשר בו נתן לנו תורתו, ולא יתכן לדבר לפניו בלשונו המורגל בפניו כי אם בלשונו המיוחד

ע"פ לשון הקודש, יש לבדוק מהיכן מקורם, האם ודאי כן תיקנו אנשי כנה"ג (כגון שכן הוא בכל הספרים), שאם כן אדרבא הרי שמכאן ראייה שכך הוא הנכון בלשון הקודש [ועוד נאריך בזה לקמן בעז"ה גבי לשון חכמים בתפלה, שודאי ישנם כן בתפלה, וגם זה בכלל לשון הקודש], או שמא אלו נוסחאות שהשתרבבו בטעות במשך הדורות.

ועכ"פ ודאי שהניקוד כולו צריך להיות באותם "מלין דאורייתא", ע"פ הניקוד המבואר בתורה. כי אם המלה עילגת כגון שהיא עברית וניקודה בארמית, וכפי שקורה בכל אותן מלים שמנוקדות תורתך נביאך שְׁמָךְ וכו', שהמלה "תורה, נביא, שם" הן מלות עבריות טהורות, ומאידך הניקוד הנ"ל הוא ארמי טהור, כפי שהוא בכל התרגום ובזוהר, וכמפורש בדניאל ועזרא בהרבה מקומות [ראה עזרא ז' מפס' י"ג והלאה: למִתָּהּ, עִמָּךְ (באמצע משפט לזכר) יְהִי (פס' י"ג)]. "בדת אלהך די בידך". (פס' י"ד). "ומה די עִלְךָ ועל אֶתְךָ" (פס' י"ח). "מנדה בלו והלך". (פס' כ"ד) "כחכמת אלהך די בידך" (פס' כ"ה) ועוד. ולעיל פרק ד' מפס' ז', שהקדים ששלחו מכתב לארתחסתא "כתוב ארמית ומתורגם ארמית" (בלשון ארמית. רש"י). וכל הניקוד של כ"ף הכינוי הוא כן ולדוגמא: "עבדך אנש" (פס' י"א). "סליקו מן לְוָתְךָ" (פס' י"ב) "קריתא דְךָ" (פס' י"ג) "די אבהתך" (פס' ט"ו). ועוד ועוד. ובדניאל הרבה מאד לא עת האסף.

וכבר הבאנו במאמר הקודם בשם ראב"ע שכתב בשני מקומות שנוקד כך בתורה (השמך, ענך). שהם "מלים זרות". היינו שבאו נגד הכללים, ובאו משפה אחרת. ובל התנ"ך אלפי פעמים אין הניקוד כך, כמו שכתבנו שם. ומעתה נראה ברור שניקוד כזה לא יצא מפי אנשי כנה"ג (לדעת הרמב"ם, שהרי הוא שפת העלגים. כי כמו שהמחליפים עינין באלפין, ושיבולת סיבולת (שהוא רק חילוף שיין ימנית בשמאלית), הוא שפה עילגת, וכן בכל הדוגמאות שהביא הרמב"ם (שהבאנו לעיל הערה 1), וודאי שהוא הדין שאם הניקוד משובש ובפרט בשפה אחרת, שזה עילג. וכשם שכל אחד יסכים עמנו שאם נקדנו תוֹרְתְךָ -

להביא דין זה אשר חלף הלך לו. ע"כ. וכתב בשם המו"ל (של מנחת סוטה שם) שכן כתב הגרא"ז מרגליות בקונטרס שפה נאמנה, בדעת הרמב"ם, שאחר התקנה של עזרא ובית דינו, לא שייך שין זה. והביא עוד שכ"כ בספר דברי ירמיהו (דף נ"ב ע"א). וכן הביא בשם הגאון ישועות יעקב (סימן ק"א סק"ג) שאע"פ ששינוי שתפילה נאמרת בכל לשון, מ"מ אחר שסידרו אנשי כנה"ג סדר התפילה בלשון הקודש נקי ומסודר בסדר יפה, מחוייב כל אדם להתפלל בסדר הזה. ע"ש. וכי"ז כתב בשם תורת חיים סופר (סימן ק"א סק"ו) דמה שהשמיט הרמב"ם הדין שתפילה נאמרת בכל לשון, משום דס"ל שאחר שתיקנו אנשי כנה"ג נוסח התפילה בלשון הקודש, אין לשנות להתפלל בלשון אחרת וכו', ע"ש.

ומדברי כל רבותינו האחרונים הנזכרים אתה למד, דפשיטא להו בכוונת הרמב"ם שהתפילה נקבעה דוקא בלשון הקודש, במלים ספורות ומנויות בדקדוק גדול, ועל כן אין לשנות מזה כלל. וגם מרן הש"ע שפסק הדין שתפילה בכל לשון, ודאי שלא חולק על הרמב"ם בענין התקנה הנ"ל, שהרי לא העיר כלום בזה לא בכסף משנה בהלכות תפילה הנ"ל, ולא בבית יוסף (סימן ק"א), וברור שהבין כחילוק החת"ס ורעק"א הנ"ל, או כמו שכתב הגר"ח מוולוז'ין (בנפש החיים שער ב' סוף פרק י"ג. והובא בחזו"ע שם) שהיינו כדי לצאת ידי חובת תפילה דאורייתא, אבל בודאי שאין ערוך למי שמתפלל בלה"ק בתיבות הללו דוקא (וביאר באורך לפני כן שיש עומק לאין קץ בכוונות התפילה בכל תפילה, מה שהתכוונו אנשי כנה"ג, ע"ש).

מסקנת פרק זה, והעולה מכך.

ועלה בידינו בס"ד מכל האמור, גודל הקפידא שהתפלה תהיה מכוונת כהלכה ע"פ צחות לשון הקודש, שהרי כל מה שטרחו ויגעו אנשי כנה"ג לחבר לנו נוסחי הברכות והתפלות, הוא למען כן, שיהיה הכל ערוך לפנינו בשפה צחה וטהורה. והא למדת, שאם ראינו בתפלה תיבות שאינן מכוונות

תורתך וכן ע"ז הדרך, הרי זה ודאי שפה עילגת, כן הוא הדין תורתך שזה ניקוד ארמי לתיבה שהיא בלשון הקודש שהוא עילג, ולא יכירנו מקומו.

ועוד מאידך גיסא פקח עיניך וראה שהרמב"ם כתב בלשונו הטהורה, שמטרת ניסוח התפילה היתה שתפילת העילגים תהא כתפילת "בעל הלשון הצחה". והיינו ודאי "לשון הקודש צחה" כמו שכתבנו לעיל אות ב'. והנה מצאנו ראינו למדקדק הקדמון מתקופת הגאונים דונש בן לברט שהבאנו דבריו לעיל שם, שכתב ש"הלשון הצחה" בנויה דוקא על משקל זה של אִמְךָ בְנֵךְ ולא אִמְךָ בְנֵךְ. וכן ראב"ע כתב שהניקוד הארמי הוא זר בלה"ק כמו שהבאנו בסמוך, ומאידך כתב ג"כ שכל התפילה "דברי צחות בלשון הקודש". (לעיל אות ו'). והיינו מפורש שהניקוד תורתך אינו צח ולא מצוחצח, וא"כ פשטות דברי הרמב"ם היא שלא ידעו ולא הכירו! ולא מסכים לו! [ועוד נוכיח כן בס"ד מכת"י ספר המוגה של הרמב"ם, ואכמ"ל]

ועכ"פ, עיקר המסקנא מכל הנאמר נוגעת לכללות התפילה שכולה צריכה להיות על טהרת לשון הקודש, הן בניקוד והן במלים, ואם נראה לעיני הכהן הבקי היטב הדק בכל עניינים אלו הן במקורות, הן בדקדוק ולשון חכמים וכו', נוסח לא ברור, עליו לבדקו ולחקור על שורשו.

(המשך יבוא בעז"ה).

ברכת סימן טוב נשגור

לכבוד ידידנו הנעלה, גודע לשם טוב ולתהלה, מרביץ תורה בישראל,

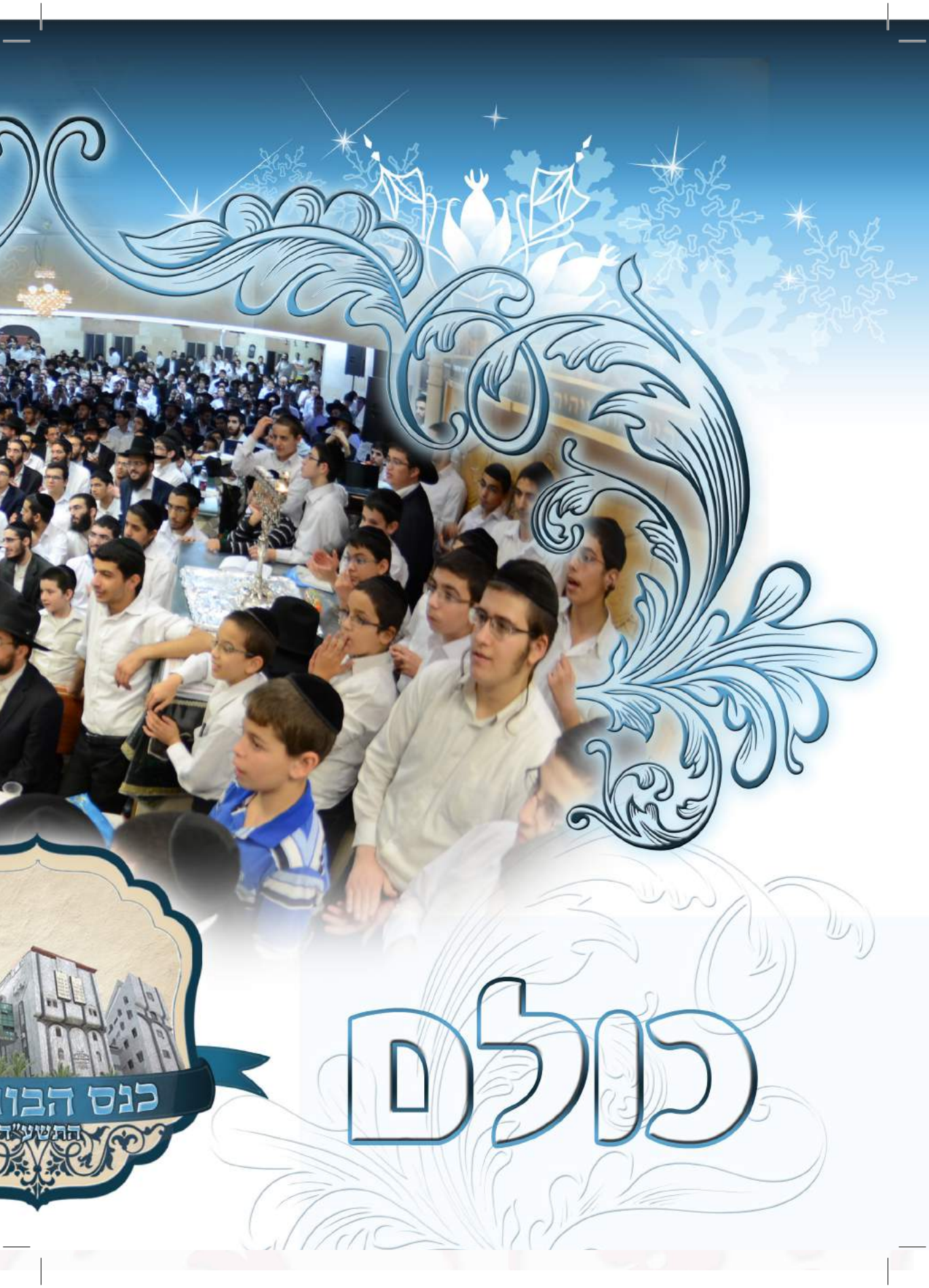
הרה"ג רבי מרדכי מאזוז שליט"א
ראש ישיבת "כסא רהמים-עמנואל"
כותב המדור "הוגה באותיותיו"
להולדת הבן נ"י

יה"ר שיזכה לגדלו עם שאר אחיו ואחיותיו לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך בריאות ונחת לאורך ימים ושנים. אכ"ר.

תנחומים כנים

נשגור לכבוד ידידנו היקר
רבי שמואל זרקא שליט"א
מח"ס מאמר שמואל עה"ת
ירושלים
על פטירת אביו היקר ז"ל
בנחמת ציון וירושלים תנוחמו,
ולא תוסיפו לדאבה עוד אכ"ר.

כנס הבנין

התשיעי

כולים

נקבצו

הבוגרים

התשע"א

כעבור עשרות שנים של צימאון גובר, שבו הגדיים שכבר נעשו תורה ויראה | בערב מיוחד ומרגש נפגשנו מחדש, שאבנו כוחו הבוגרים תשע"ד, אלו הן המראות, המילים כבר אינם

ההכנות נשלמות

התכונה בעיצומה כבר מראשית היום, היכלי הישיבה לובשים חג, כרוזת ושלטי ענק מקדמים בברכה את הבוגרים השבים אל ספסלי בית המדרש, גליון כתר מלוכה 12 ושי ייחודי עט יוקרתי נארזים בשקיות מיוחדות לערב זה. ההיכל המורחב מתמלא במקומות ישיבה, הבמה עולה ומתרוממת, והשמש שנוטה מערבה מאותתת על פתיחת המעמד הקרבה.

ר נעשו תיישים בעלי קרנים, אל הבאר ממנה רוו מלא חופניים
נו כוחות, לגמנו מהמעין הפורה, ויצאנו גדושים ורעננים | כנס
אינם מכילות, ואת הקולות אם תוכלו, תראו גם תראו.

ובאו כולם

כמה יפה כמה נפלא לעמוד מהצד ולהביט במפגשים הלבביים שקורים כאן בזה אחר זה, יש מהם שהגיעו לאחר מספר חודשים של פרידה, ויש גם יש לחיצות ידיים בני כמה עשורים. זה לצד זה ישובים, על אותם הספסלים, אולי מיוחדים קמעה, אולי נוחים יותר, אך המקום הוא אותו המקום, הבאר אותו באר, והמים - רעננים ומתוקים מתמיד. ההמתנה היתה שווה, הציפייה חרמה את חלקה, והנה אנחנו כאן.

כצפוי, ערב גדוש בהזדמנויות מרגשות, קריאת פרקי תהילים והפטרה במנגינה המסורתית שהטיבה להזכיר את הימים הנפלאים. מרן ראש הישיבה כיבד את מוה"ר הרב צמח מאזוז שליט"א לברך שהחיינו על סלית וכמובן לכון על היום הגדול, ברכת גדולי הדור הרב שלמה משה עמאר הרב ראובן אלבז והרב יהושע מאמן שליט"א, שהוקרנה בהפתעה ע"ג המסכים, ההתרגשות הגדולה בשעה שמרן ראש הישיבה נכנס, והשיא - בשירה והריקודים שקפצו לפתע לכבודו של מרן ומיאנו להיפסק במשך כעשרים דקות, היה בזה משהו של התפרצות של אהבה שהצטברה במשך שנים של מרחק. את העוצמה אי אפשר לתאר, מי שלא היה לא יבין. אנחנו, יצאנו עם זה!

הרגעים המרגשים

התמונות באדיבות ידידנו ר' עזרא טרבליס הי"ד
054-8861231

משאי הקודט

זה היה הכל! גם שיחת חיזוק מהניחוחות של אז, גם זכרונות מן העבר הנפלא, גם פרוז'קטור של השקפה טהורה מבליח בתוך החושך בו גששנו, בדיוק אלו החמין והשמן שסכו אותנו בנערותינו. הרגשה מעין-? אין דוגמא! מה שחשוב לזכור את הציפיות, נקרא לזה 'משימות' שהטילו עלינו המלאכים שהכו ואמרו לנו גדל, הפעם הם לטפו ובקשו: היו מלאכים! הפיצו את תורתכם, וזכו את הרבים.

יוסף

מזקיר

תורה

עשור לפטירתו הטראגית של יקיר הישיבה הנדיב הנכבד ר' יוסף בוכריץ זצ"ל מגדולי תומכי התורה בכלל וישיבתנו בפרט | 'כתר מלוכה' מגיש קוים לדמותו של האיש שכבוד התורה היה בנשמתו, והצניעות וההסתר היו חלק מהנהגתו | יוסף הצדיק

| הרב עובדיה חן |

יוסף הצדיק

הספק טרד את מנוחתו של ר' יוסף, מחד גיסא הוא מעוניין לתרום בסתר, ומאידך הוא יודע שאם יתרום בעין יפה, יגרום גם לאחרים לתרום.

מה עושים כשיש ספק?

ר' יוסף שאמון על דעת תורה ניגש לשאול את רבו.

הרב כמובן הורה לו ש'מותר' לו לתרום בגלוי ואל לו לחוש...

עובדה זו מעניקה הצצה קלה לדמותו של איש החסד ר' יוסף בוכריץ זצ"ל והי"ד.

עמוד החסד

ר' יוסף נולד בזרזיס שבתוניסיה, והיה מצאצאי של הגאון רבי יוסף בוכריץ זצ"ל, ונקרא על שמו. על אף שכל ימיו של סבו רבי יוסף היו קודש ללימוד התורה בהתמדה ובחשק, ידוע היה כאיש חסד ממדרגה ראשונה. זמן ניכר מזמנו היה מקדיש למעשי צדקה וחסד, כאשר תורתו תחילתה היתה חסד וסופה חסד. את העזרה והסעד לבני הקהילה, ראה כחלק מחובתו כרב הקהילה, והתייגע בעצמו לדאוג רבות לצרכיהם, על מנת להקל מעליהם את עול הפרנסה, ולסייע בידם לצלוח את משברי החיים. עזרתו לזולת לא ידעה

גבולות. נותן היה ואינו מקבל. לכל דורש ומבקש, היה עוזר ומסייע בחפץ לב, אף כשהיה הדבר כרוך בנסיעות וטורח רב. ובפרט, מקום מיוחד שמור היה בלבו לעניי העיר.

שמה קא גרים, ונכדו ר' יוסף שכאמור קרוי היה על שמו, הושפע רבות ממדותיו של סבו הגדול. העמוד הגדול בו החזיק, היה ללא ספק עמוד החסד. אהבת חסד היתה ספוגה בו כל חייו. בכל הזדמנות שהיה באפשרותו להעניק לזולת, נרתם היה בכל מרצו. מכריו מעידים כי רק על מדת החסד שלו והנהגותיו המיוחדות בענין גמילות חסדים, ניתן לחבר ספר שלם.

בכל לבבו ולא פחות בכל מאוודו (תרתני משמע), היה גומל חסדים טובים. במדת רחמנותו, לא היה משיב איש ריקם, ונותן לכל אדם בעין נדיבה ובנפש חפצה. כשהיה שומע על חולה הזקוק לתרומה, היה מיד פושט ידו ונותן מתן הגון לצדקה.

ויותר ממה שנתן בגלוי, נתן בסתר. רגישות גדולה היתה לו לזולת שלא יחושו נחותים בגלל שמקבלים עזרה, ולכן דאג תמיד שהכסף יעבור בצורה מכובדת.

והיה זריז במדת הצדקה. חבילת מזומנים נחה תמיד בכיסו לכל עת מצאו, כאשר כל נזקק שמבקש, מקבל על אתר עזרה וסיוע.

הבחנה מיוחדת היתה לו לזהות אנשים שזקוקים לסיוע כספי, גם אם לא פנו אליו, בבחינת "אשרי משכיל אל דל". בהספד השבעה עליו, סיפר מרן ראש הישיבה שליט"א, שבתקופת מחלתו של רעייתו הרבנית ע"ה, היו הוצאות רבות. ופעם אחת בא אליו ר' יוסף ותקע לידי מעטפה. לשאלתו, מה זה ועל מה זה, ענה בפשטות ששם לב כי מצב רוחו של הרב לא טוב, והחליט לעזור מיזמתו. לאחר מכן פתח מרן את המעטפה, ומצא שיש בה עשרת אלפים ₪.

גמילות החסדים שלו היתה דרך חיים, והיה "אוהב את הצדקות" פשוטו כמשמעו! ולא היה הדבר נובע מבזבזנות, אלא הרגיש שכאשר הוא נותן צדקה, הוא משקיע בעסק מניב פירות, והתייחס לכך לא פחות מכל עסק אחר שעשה. הוא פעל בהרגשה שיותר מאשר הוא עושה עם העני, העני עושה עמו. עד שהתקיים בו הפסוק "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר" - התרומה היתה גורמת לו להיות יותר מאושר.

את הוריו היה מכבד באופן בלתי רגיל, והיה מדבר אליהם בכבוד גדול. כשהיו מגיעים לביקור בארץ, היה מתפנה מכל עיסוקיו, ונמצא כל הזמן צמוד לידם, על מנת לשמשם ולמלא את רצונם.

עצה ותושיה

הכלכלי של בני הישיבות. בכל שנה לקראת חג הפסח, היה מוכר מצות במחיר מסובסד למהדרים במצה שמורה יד ומכונה. והיה משתדל להוזיל כמה שיותר את עלות רכישת מצות יד שמורה משענת קצירה, באומרו: "הרי מי שצורך את המצות הללו, הם בעיקר אברכים ובני תורה המהדרים במצוות, ומכיון שאין ידם משגת, יש להשתדל להפחית להם ככל האפשר מהעלויות".

לישיבתנו הקדושה שמור מקום של כבוד ויקר לר' יוסף, שהיה מגדולי תומכיה של הישיבה, והיה אף חבר בעמותה של הישיבה. כל ימיו עשה רבות למען הישיבה, וכל זאת בצניעות אופיינית, עד שאיש מלבדו ויבדל לחיים טובים מזה"ר הגאון רבי צמח לא ידעו את היקף תרומותיו.

אהבתו לתורה וללומדיה, נבעה ללא ספק מכך שהוא בעצמו מקפיד היה לקבוע עתים לתורה, למרות טרדותיו המרובות. ר' יוסף אכן מחייב את העשירים. תמיד אמר שהוא מצפה ליום שבו יוכל לשבת ללמוד תורה ולהקדיש לה את כל עתותיו.

גם בלב בניו השריש את אהבת התורה, ולא רצה שדבר כלשהו יפריע לבניו ויסיח דעתם מלימודה, ולכן העדיף

לא לשתף אותם בהרבה דברים קשים שעברו עליו בחייו. מספרים חבריו שתמיד היו מקניטים אותו: "היכן הילדים שלך? מדוע אתה עובד קשה ולא משתף אותם בעסקים?". ותמיד היה משיב להם בלב שלם: "מכיון שהם לומדים תורה, אעשה הכל כדי לא להפריע להם להתעלות, וגם אני בעצמי מחכה שאוכל לפרוש וללמוד

לא רק בממוון עזר וסייע, אלא גם במתן עצה ותושיה לכל דורש. על אף טרדותיו המרובות, נתן לכל פונה יחס אישי, ועזר וסייע ככל יכולתו.

פעם ניגש אליו מכר, ותינה בפניו את בעייתו: בשעה טובה נולד לו בן זכר לאחר הרבה שנים, והתגלע ויכוח גדול בינו לבין אשתו מי יהיה הסנדק, כשכל אחד מהם חפץ לכבד את אביו בסנדקאות. ענה לו בחכמה: על פי מה שאני יודע, יש מצוה גדולה שהאב בעצמו יהיה סנדק, ולכן אני מציע לך שתהיה אתה סנדק, וכך יבוא השלישי ויכריע ביניהם. האישי עשה כעצתו, והשלוש שב למשפחה.

כשהיה תומך באנשים קשי יום, לא היה מסתפק בנתינת הממוון, אלא היה גם עוזר להם לצאת מהכאב שהיו בו, ומפייסם בדברים. כמאמר הגמרא: "והמפייסו - מתברך באחת עשרה ברכות". ויותר מאשר היה משקה אותם חלב, היה מלבין את שיניהם בהארת פניו ונתינתו מכל הלב.

בקשה לא שגרתית שהופנתה אליו, מעידה כי לא רק בכסף ועצות היה עוזר, אלא בכל אשר חסד ייקרא. אחד ממכריו חפץ שבנו ילמד בישיבת "כסא רחמים", ופנה אל ר' יוסף שיסייע בידו. ר' יוסף שהכיר בכשרונותיו של הבחור, הבטיחו להשתדל בעניין. לאחר שלחץ על הנהלת הישיבה, קיבלוהו. וב"ה נחשב לאחד מהמצטיינים בישיבה, עד שהגאון רבי צמח מאוזו שליט"א, התבטא "אילולא ר' יוסף, היינו עלולים לאבד בחור חשוב כזה...".

בצל החכמה

במיוחד היו חביבים עליו בני הישיבות לומדי התורה. בימיו המועטים והקצרים, הספיק לעזור למאות אברכים ובני תורה. כאשר שמע על בחור העומד להינשא, ואין לו אפשרות מבחינה כלכלית, היה מנדב לו מכיסו ברוחב לב. הוא כאב מאוד את העובדה ששידוכים רבים מתבטלים רק בשל הנושא הכספי, "ראו איך העולם הפוך" היה אומר לבניו "עסקים - אנשים בוחרים לעשות רק עם חברים, למרות שאינם בעלי ממוון, ואילו כשמתחתנים - מחפשים כסף במקום לחפש את הדברים האמיתיים..."

מוגייע היה את מוחו במציאת פתרונות שיקלו על מצבם

מוקיר ורחים רבנן

הכנעה מיוחדת היתה לו בפני תלמידי חכמים, ואפילו היו צעירים בימים. מדבר היה עמו, בשפה רפה ובכובד ראש, ועומד לפניו כעבד לפני רבו, בהתרגשות ובהכנעה. הגאון רבי יוסף עזרן זצ"ל רבה של ראשון לציון שחיבבו מאוד, סיפר שפעם אחת ביקש ממנו עזרה עבור ישיבה בעירו, והתגובה החמה שלו כל כך הפעימה אותו, עד שלא הצליח לשכוח אותה כל ימיו.

הוא לא רק כיבד רבנים בעצמו, אלא דאג שגם אחרים יתנו כבוד לתורה. כאשר המתין פעם בתור לספך שבשכונת מגוריו, הבחין ברב השכונה הממתין בתור ככל האנשים. מיד פנה לספר והעיר לו כי אין זה כבוד התורה שרב השכונה יחכה בתור... ולא זו משם עד שהספר הבטיחו כי לעולם לא יתן לרב לחכות אלא מיד יכנס לפני כולם.

היה פעם רב עיר שהוזמן לערוך חופה לזוג, ומשום מה הענין נשכח ממנו. כאשר נוכח החתן שהרב לא הגיע, החליט לתבוע אותו על כך, ולא היה מוכן לוותר. ר' יוסף שהכיר את החתן, הצליח לפשר בענין, ובחכמתו הציע שהרב יעשה לו חנוכת בית, ובכך הכל בא על מקומו בשלום.

לאחת ההילולות שמקיימת הישיבה בכל שנה, הגיע אורה-כבוד נשיא המדינה. בשלב מסוים נקראר' יוסף לעלות לבמה כדי להתברך מפי מרן ראש הישיבה שליט"א. בדרך, לחץ גם את ידו של הנשיא. לאחר זמן, הביאו לו לבחור מבין שתי התמונות, תמונה אחת להגדלה. בחר מיד בתמונתו עם ראש הישיבה, בהפטירו "מה יש לי לעשות בתמונה עם הנשיא...".

איש אמונה

בקרבו היתה מושרשת אמונה פשוטה וצרופה בבורא עולם. האמונה המיוחדת שלו בקב"ה, יסודה היה במשפט אחד שהשריש לבניו: אמונה - ברכה, גול - דלות. כלומר: האמונה היא זו המביאה לידי ברכה, ואילו הגול מביא לידי דלות. בהלוותו של הגאון הצדיק ר' ינון חורי זצ"ל כשסיפרו כמה היה נוהר בענין הגול בבית הספר בו לימד, התבטא ר' יוסף כי אכן אלו דברים שמאד קשה להיזהר בהם, ולכן עמד ואמר "אני מוחל לכל עובדי משרדי על דברים כאלו, כדי שלא יכשלו בגול"...

הן שלו היה הן, ולאן שלו היה לאו. עמיתו לעסקים ידעו

באזור מגוריו, לא היו בחורי ישיבות שמסתובבים עם חליפות וכובעים. כשהגיע עת בניו להכנס לעול תורה ומצוות, קנה להם מגבעות, אך בשל הסביבה הם התביישו לחובשם. מה עשה? לקח את המגבעת של אחד הבנים, וחבש בעצמו, וכך נכנס לבית הכנסת, על מנת להראות שאין ממה להתבייש...

כשווה בין שווים

למרות מעמדו הרם, היה מתלבש בפשטות, ונטמך בין הקהל. כל מעשיו נעשו בסתר. עם כולם היה מדבר בענוה ובחיבה, ולא נותן לאף אחד להרגיש שהוא למעלה ממנו במשהו. אהב שלום ורדף שלום, ופעמים ששילם הרבה במחיר השלום. חביב היה על הבריות. ומאד כבדוהו והעריכוהו, על אף שהיה בורח מן הכבוד, היו רודפים אחריו לכבודו. היה לו מבט לבבי וחם שקשה היה לסרב לבקשתו.

על אופיו הנינוח מעידים עובדיו, שהיו חשים כעמיתים לצדו, ולא נתן להם תחושת עליונות של בעל הבית מול עובדיו. כאשר היה להם איזו צרה, היו משתפים אותו, והיה מסייע להם. אחד מעובדיו סיפר שפעם נכנס לטבול במקוה, כאשר בכיסו סכום כסף גדול. ירד וטבל עלה ונסתפג, וכשבא לצאת הבחין כי נגנב ממנו כיס המעות. סיפר זאת בצער לבעל הבית שלו ר' יוסף, ומיד כששמע זאת השלים לו חסרונו.

אופיו החביב, לא סתר את עמידתו האיתנה על גרדי ההלכה, והוא השכיל לשלב בין השניים ולקדש שם שמים. באירועים במשפחתו, הוכיח לכולם כי ניתן לערוך שמחה אמיתית יחד עם שמירה על גרדי הצניעות. אנשים היו תמוהים איך יראה האירוע עם מוחיצה ש'מפריעה' באמצע, אולם הוא בחוכמתו עשה בר מפואר ורחב ידים

סגירת המעגל

יוזמות רבות שהחל בחייו, קרמו עור וגידים רק לאחר פטירתו. הפרויקט הגדול מכולם, שהשתדל בו רבות, אך לדאבונו לא זכה לראותו בחייו, הוא העלאת עצמותיו של מרן הגאון רבי שאול הכהן זצ"ל. לא רבים יודעים, אך ר' יוסף הוא זה שזים את הדבר.

מאחורי מבצע העלאת ארון הקודש, מסתתרת פרשיה ארוכה ומסתורית, שתחילתה לפני מאתיים שנה בקללת מרן הגאון רבי שאול הכהן זצ"ל שרבעה לדורות על משפחת בוכריץ שהצרה צעדיו.

הכל החל כעשר שנים לפני כן. ר' יוסף, נועץ עם מרן הגר"מ מאזוז שליט"א ואחיו הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א, מיה לעשות על מנת להסיר את הקללה הרודפת אחרי המשפחה. הפתרון שהציעו הרבנים היה כי הטובה הגדולה ביותר שיכולה להיות לנשמתו של הצדיק - היא להעלות את עצמותיו הקדושות לארץ, שכן ידועים היו כיסופיו

מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א מספיד את המנוח בהיכל הישיבה

העזים לארץ הקודש.

כדרכו, נענה ר' יוסף מיד. הידיעה ששלטונות תונס מקשים על העלאת עצמות מחוץ למדינה וקבורתם במדינה אחרת, לא הרתיעה אותו. הוא קשר מיד קשרים עם האנשים הנכונים שיכולים להשפיע על ראשי השלטון שם, וביקש מהם לנסות לפעול בכל מחיר עד לקבלת אישור להוצאת עצמותיו של רבנו והבאתו לארץ ישראל. כצפוי, הפעולה לא היתה פשוטה כלל וכלל, אלא מבצע מורכב ומסובך. בדרך של הנפשות הפועלות, נקרו מהמורות ומכשולים רבים. אך למרות כל הקשיים, נחוש היה בדעתו להסיר את הקללה מעל המשפחה, והוא לא חדל להפעיל קשרים, להזרים כספים, להשפיע ולבקש דבר אחד - להתיר את העלאת עצמותיו של רבי שאול.

בכל אותה עת, היה מרן ראש הישיבה שליט"א שומע על המאמצים. הוא עודד את ר' יוסף, אך הסירוב מצד ראשי השלטון לבקשה החריגה היה מוחלט. האיש לא ויתר. הוא פנה שוב ושוב לראשי השלטון, לראשי

שעל דברתו ניתן לסמוך בעינים עצמות, וכי אם הבטיח שיעשה דבר מסוים או שלא יעשה, אין סיכוי שישנה ממלתו. והיו מאמינים לדבריו ללא צורך במכתב חתום או בטחונות וכדומה. וגם בעיני צדקות, אם חשב לתת ואפילו שאמר "בלי נדר", היה נותן ועושה מה שחשב.

קרבת פסח

פתיל חייו של ר' יוסף נקטע באבחת רגע. בליל בדיקת חמץ התשס"ד, נרצח באופן טראגי על ידי בני עוולה. ה' יקום דמו.

הלוייתו הכואבת התקיימה בערב פסח אחר חצות. בהספדו הכואב, הסביר מרן ראש הישיבה שליט"א שר' יוסף הלך כקרבת פסח לכפר על עם ישראל, ומנע בכך שלא יהיו פיגועים ואסונות אחרים במשך חג הפסח. ואכן "יוסף" נוטריקון: יקר וצדיק סיכל פיגועים. "בוכריץ" נוטריקון: בדמו ובנפשו כיפר ראשי ישראל צדיקים.

בהספד במלאת שבעה לפטירתו, סיפר מרן ראש הישיבה שליט"א על חלום מפעים שחלם כמה ימים לפני המקרה הקשה. בחלומו, ראה ספר תורה שנפל, ולא הבין את פשר החלום. רק לאחר שקיבל את הבשורה המרה, הבין למפרע את החלום, שלא רק ספר תורה אחד נפל אלא הרבה ספרי תורה שהיה תורם ונותן לישיבות.

בדבריו, הזכיר את הקשר המיוחד שהיה בין ר' יוסף לישיבה, והמליץ עליו את הפסוק הנקרא בהפטרות שבת חול המועד פסח "ויאמר אלי בן אדם התחינה העצמות האלה ואומר ה' אלקים אתה ידעת" (יחזקאל ל"ז, ג'). פסוק זה מרמז על שתי דמויות שתמכו בישיבה ועזרו לה ללא לאות מהגוים ומאזונם: 'התחינה' (עה"כ) בגימטריא "איש מצליח", הוא מרן מייסד הישיבה שעל אף היותו מנהל הישיבה ומלמד בה, עשה הכל ללא תשלום, ובהמשך הפסוק "ה' אלקים אתה ידעת", "ידעת" בגימטריא "יוסף בוכריץ". ויש קשר בין שניהם בחייהם ובמותם, ששניהם נהרגו על ידי רוצח מתועב בשלוש יריות. ויהי לפלא.

הקהילה, לקברניטיה של יהדות תונס וביקש מהם, אל תשיבו את פנינו ריקם.

בינתיים, נפטר ר' יוסף בנסיבות טראגיות. צוואתו הבלתי כתובה לבניו היתה אחת - המשיכו במאמצים להעלות

את עצמותיו של רבי שאול הכהן. הבנים הבטיחו לעצמם למלא את משאלת אביהם, והבכור שבהם המשיך להטריד בתונס את כל מי שהיה יכול. במשך מספר שנים הם פעלו ללא לאות יחד עם האחים הגבירים הנכבדים לבית עמאר הי"ו מצרפת וד"ר זויפה טרבלסי הי"ו.

גם הקהילה היהודית בג'רבא, לא ממש התלהבה מהאפשרות להיפרד ממי שנחשב לגדול רבניה, אך הקושי הגדול היה מול השלטונות, שסירבו בכל תוקף לשמוע על הנושא. ד"ר מר זויפה טרבלסי הי"ו, אשר לו קשרים ענפים בממשלת תונס ומי שהוביל את המהלכים מול ראשי השלטון בהשגת הרשיון להעלאת עצמותיו הקדושות, ניסה להסביר לגורמים בממשל התוניסאי את החשיבות והמצוה הגדולה בהעלאת העצמות הקדושות לארץ ישראל. נדרש היה לשמור על חשאינות רבה, שכן הערבים שם טוענים שקברי היהודים העתיקים הינם רכוש המדינה ומקפידים מאוד שלא להוציא את עצמותיהם. ההתנגדות מצד השלטונות היתה גם משום שהם מאמינים מאוד בכך שעצם הימצאות קברי הצדיקים בארצם, מביאה להם ברכה, ולכן הם דואגים לשמור על קבריהם. כל אלו הקשו על המשימה.

"זו לא הפעם הראשונה שאני מתעסק בהעלאת קדושים וצדיקים מתונס", ציין ד"ר זויפה בדבריו במעמד העלאת העצמות "אך הפעם היה לי קשה מאוד בשונה מפעמים קודמות. הייתי בקשר עם שר הפנים התוניסאי ושר המשפטים, אך הם טרקו טלפונים, ואמרו שאין בכלל על מה לדבר. בשלב מסוים, אמרתי נואש וחשבתי שכבר לא נשיג אישור. והנה דוקא אז, צלצל הטלפון במשרדי. על הקו היה שר הפנים התוניסאי, שבישר לי כי הוא מאשר את הבקשה".

עקב התפנית הבלתי צפויה, שמחתם של כל הנפשות הפועלות היתה רבה. מכאן ואילך, פעלו הגורמים בשקט מוחלט. סידורים רבים היה עליהם למלא טרם פתיחת

הקבר הקדוש, וכדי לא לאבד זמן הם פעלו במהירות רבה. היה עליהם להמציא את האישור הכתוב מתונס הבירה, ולארגן מטוס שיוכל להעמיס את הארון היקר והקדוש לארץ ניטרלית ומשם ישירות לישראל.

ואכן, ביום ששי ט"ו בטבת התש"ע, הובא ארונו של רבי שאול לקבורה בארץ ישראל. לאחר משא ההספדים, ערך מרן ראש הישיבה שליט"א, יחד עם רבי שלום הכהן שליט"א מצאצאי רבי שאול, התרת קללות מיוחדת, להסרת הקללה הרובצת על המשפחה שפגעה ברבנו, שהיא השתדלה בהעלאת עצמותיו, ואף מימנה בהון עתק את העלאתו וקבורתו.

הכל חשו כי הם נמצאים במעמד מרגש ונדיר. "באותו יום ששי הרגשנו סגירת מעגל של מאתיים שנה" סיפרו בני משפחתו של ר' יוסף, והצטערו שאב המשפחה לא זכה לראות במימוש תקוותו.

הושיבו ישיבה על קברו

בעצתו של מוה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א, הושיבו בניו ישיבה על קברו כולל "עוד יוסף חי" שעל ידי ישיבת כסא רחמים. במסגרתו לומדים בחורי הישיבה בזמנים שמעטים הלומדים בהם, כמו בימי שישי אחרי הצהריים, יום שבת לפני תפלת שחרית, מוצאי כיפור, ושבע ראשון של בין הזמנים פסח, ועוד. זמנים אלו שהם בבחינת "מת מצוה", מעלת הלומד בהם גדולה כידוע. כמו כן מתקיימים במסגרת "עוד יוסף חי" מבחנים בהלכה. הבחורים המשתתפים בלימודים ובמבחנים מקבלים מלגות מכובדות המסייעות להם, וכך בניו זוכים גם להגדיל תורה וגם לתמוך בתלמידי חכמים, כפי שהיה עושה רבי יוסף בחייו.

בראשון לציון עיר מגוריו, נקרא רחוב על שמו ועל שם סבו הגאון הגדול רבי יוסף בוכריץ זצ"ל (בסיוע בן המשפחה מר דורון אוזון). בשם הרחוב הוצב גל-עד למי שרבים מתושבי העיר, נהנו ממנו בידיעה ובלא ידיעה, וידו היתה פתוחה ומושטת לכל.

תנצב"ה

קול מצהלות התנים מחופתם

כוס של ברכה נשגור לכבוד ידידנו השקדן ויראת ה' טהורה, ההתן המפואר מבחירי
ישיבתנו

ר' יאיר בוכריץ הי"ד

בן ידיד הישיבה היקר אוהב תורה ולומדיה מתמכין דאורייתא

ר' יוסף בוכריץ זצ"ל הי"ד

לרגל נישואיו עב"ג ת"מ

יה"ד שיהא ביתם מלא ברכת ה', אהבה ואחוה שלום ורעות, בנים ובנות הולכים בדרך
ה', מתוך בריאות ונחת ושמחה, להתן המפואר וכל בני המשפחה. אכ"ר.

ברכות מאלופות

נשגור לכבוד התנא דבי נשיאה, מרביץ
תורה בישראל

הרה"ג רבי יעקב הכהן שליט"א

ר"מ בישיבתנו הקדושה ורב קהלה ברעננה
לרגל הכנס בנו הנעים נ"י
לעול תורה ומצוות

יה"ד שיזכה לגדול עוד בתורה ומצוות,
ולאילנא רברבא יתעביד, חכם חרשים,
נטיעה דומה לשרשים, אשר זמנם, לעשות
רצון ה' מקדישים. ויהא הולך ואור, ומתרחק
מהשאור, מתוך נחת דקדושה, בריאות
ושמחה, להוריו וכל בני המשפחה הכבודה,
ויזכו לראות בביאת גואל צדק בב"א.

ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה
ומתקבל

צרור ברכות מאלופות, וכוס של ברכה
נשגור לכבוד הדיין המצויץ

הגאון רבי ראובן פריץ שליט"א

לרגל נישואי בתוהכלה הכלולה ת"מ

יה"ד שיהא ביתם משיכן לשכינה, ששון
ושמחה ימצא בה תודה וקול רנה, אהבה
ואחוה שלום ורעות מבלי מגינה, בנים
ובנות עושר ואושר יקר מפנינה, ואך טוב
וחסד ירדפום כמגן וצנה, עדי עד כל הימים.
אכ"ר.

תשע"ד

הקהל

עלמא

לילך

מנחם

כפ

היכרות ראשונה עם הישיבה

גדלתי בצפת כנער חילוני. יום אחד אחי התאום שכנע אותי שנלך להתפלל בבית הכנסת, שם פגשנו את הצדיק רבי שמעון עייאש שליט"א, ששכנע אותנו לבוא לשמוע שיעורי תורה, ולאט לאט קירב אותנו. אחרי שכנועים רבים, ניאותו הוריי לשלוח אותנו לישיבה קטנה ברכסים. כאשר הגיע הזמן לעבור לישיבה גדולה, הרה"ג רבי ברכאל כהן שליט"א שהיה לומד אז בכולל בצפת של הרב עייאש, הכיר לי את הישיבה והכניס אותי ללמוד בה.

זכרונות ראשונים

השבועיים הראשונים שלי בישיבה היו קשים מנשוא. בבת אחת נחשפתי לעולם של מושגים שהיו זרים לי לגמרי. לא הבנתי למשל מה רוצה הרב כשאומר "קביעות של מהרש"א". אפשר לומר בבירור כי הדבר היחיד שהחזיק אותי, זה האכפתיות הכנה והאהבה הגדולה שהרעיפו עלי החברים החדשים בישיבה. לולי

הגאון רבי אופיר טנג'י שליט"א

מתלמידיה של הישיבה בשנים תשנ"ג-תשנ"ז

תפקיד כיום: רב קהילה בראשון לציון וביבנה,
מורה הוראה בבית הוראה 'שערי הלכה ומשפט'
בירושלים ומחבר פורה

בסא רהמיני שלי

זאת, לא הייתי היום מתראיין ל'כתר מלוכה'...

תורה שלמדתי באף

הקושי הגדול ביותר שניצב כנגדי בתחילת לימודי בישיבה היו המבחנים. עמדתי בפני מבחנים קשים שלא הורגלתי אליהם, לא מצאתי ידי ורגלי בחומר, ולא היה לי ממי להיעזר. הדבר ייאש אותי, עד שכמעט נשברתי. פניתי להרה"ג רבי חננאל כהן שליט"א, אחיו של הרב ברכאל שהביא אותי לישיבה, והוא אמר לי "כאן בישיבה תלמד כלל: אם אין אני לי, מי לי". לקחתי את דבריו ברצינות רבה, התחלתי ללמוד בעמל וביגיעה, השקעתי את כל כוחותי, ולהפתעתי ולהפתעת כולם, כבר במבחן הראשון בעיון קבלתי את הציון הטוב ביותר מבין חברי הכתה. התעודדתי ועליתי על דרך המלך, ואגב, מעולם לא הפסדתי מבחן בישיבה. אפילו את המבחן שנערך בימי החתונה שלי, השלמתי אחרי החתונה.

מלבד הקושי הלימודי שכאמור מהר מאוד הצלחתי להעפיל עליו, עברו עלי הרבה משברים לא פשוטים

שאינן כאן המקום לפרטם. עמדתי בנסיונות קשים מאוד, אך לבסוף האהבה שלי לתורה ניצחה.

תמונה שלא תשכח

שיחותיו של מורנו הרב צמח ברעוא דרעוין אחרי סעודה שלישית. הדרשות נאמרו מתוך לב בוער ביראת שמים, עד שאפילו גמרות ידועות, היו מקבלות משמעות מיוחדת. בכל שבוע הייתי מצפה לשיחות אלו כמו צמא למים. אי אפשר לתאר את אהבת התורה שהוא החדיר בלבנו. אחרי שיחה שלו, הייתי לומד עד שתיים בלילה בלי להרגיש בזמן החולף.

ציון-דרך

כאשר זכיתי לערוך את החידושים שנאמרו על ידי מרן ראש הישיבה שליט"א בשעורים בעיון ובשו"ת יביע אומר. מרן היה מגיה את החידושים האלו, ותוך כדי מלמד אותי כללים בכתיבה, וכך התלמדתי בכתיבה וסגנון. כדי לעודדני, סיפר לי פעם שאחד ההערות שכתבתי בשיעור מפיו, מצא שכבר כתב בעבר, אולם העדיף את הנוסח שלי. "הנוסח שלך היה טוב יותר, לכן מחקתי את הנוסח שלי והעתקתי את שלך" אמר לי בענוותנות.

זכרון מתוק מהישיבה

הלימוד בהיכל בית המדרש בשעות הקטנות של הלילה. היינו נשארים קבוצה של בחורים, פותחים ספרי פוסקים, וכמו שאומרים 'מתחילים ללמוד'. היתה לי מנגינה בלימוד, שהדביקה את כל הקבוצה בלהט הלימוד.

'כסא רחמים' בשבילי

בית היוצר למי שרוצה להיות פוסק.

היחודיות של הישיבה בעיני

יחידה בגישה לעיון, ובבקיאות בש"ס. רק מי שמכיר - יודע להעריך.

השפעת הישיבה ביום יום

העמידה על מדת האמת ללא משוא פנים. בוגרי 'כסא רחמים' אמנם צנועים ומכירים את מקומם, אך כאשר הם נתקלים בדבר הנוגד לאמת, כמו פסק הלכה מוטעה, הם יקנאו לאמת ויקשה עליהם לחשות. באופן אישי, בכמה מקרים בתפקידי כרב קהילה, הבהרתי לבני קהילתי ולוועד הקהילה כי חונכתי בכסא רחמים על מדת האמת, ולכן לא אזוז ממנה כמלא נימא. וכמה פעמים הצלחתי בס"ד לעמוד במבחן האמת,

אפילו במחיר יקר של פיטורין והפסד של משכורות מכובדות. למפרע איני מתחרט, ורק הרווחתי מכך. רק לפני חודש וחצי, דיברתי על כאבם של לומדי התורה בעקבות גזרות הגיוס. רוב הקהל שלצערנו עוין את הציבור החרדי, השמיע קולות מחאה, וביקשו שאחזור בי מדבריי, אך אני הבהרתי להם שזו האמת ואיני זו מזמנה.

דמות מהישיבה שהשפיעה

מלבד מרן ראש הישיבה והגאון רבי צמח שליט"א שזכיתי מהם לקרבה מיוחדת, והם השפיעו עליי עמוקות, אבקש לציין את הרה"ג רבי מצליח חי מאזוז שליט"א, שהוא מורי ורבי שלימדני עיון, וגם חיזק אותי בכמה עניינים.

נקודה של קורת רוח

כאשר הרב צמח אישר לי באופן מיוחד ללמוד במקביל בשני השיעורים של מורנו הגאון רבי משה לוי זצ"ל, גם בשיעור לבחורים לפני הצהרים, וגם בשיעור לאברכים אחר הצהרים.

רגע אישי עם מרן ראש הישיבה

אושפזתי פעם במשך שלשה שבועות, כשהרופאים בודקים ואינם מצליחים לגלות את סיבת מכאובי. והנה, באחד הימים הופתעתי לקבל טלפון ממרן ראש הישיבה בכבודו ובעצמו, ששאל לשלומי. סיפרתי לו את חששותי מהבדיקות, והוא עודד ורומם את רוחי. בסיום השיחה, שאל "אתה רוצה שאתקשר אליך בכל יום?" כמובן שעניתי שאיני רוצה להטריח אותו ולגזול מזמנו היקר וכו'. אך הוא הבין ממני שזה ייטיב עמי, ומאז בכל יום היה מתקשר אלי ומתעניין בשלומי. זוכרה לו אלוקי לטובה.

גם אחרי נישואי, הייתי זקוק להדרכה בנושא מסוים, ושלחתי לו מכתב התייעצות. הוא קרא לי למשרדו, ואמר לי "בא ואלמד אותך אורחות חיים", ובמשך שלושת רבעי שעה לימד והדריך אותי איך יש להתנהג בענייני הבית בכל פרט ופרט.

אמירה שהותירה רושם

לא אשכח איך שבת אחת, אחרי תפלת שחרית של שבת, הודיעו למורנו הרב צמח שחדר האוכל עדיין אינו מאורגן. הרב דפק על השלחן, והכריז שהבחורים ילמדו עוד עשרים דקות, עד שהכל יסודר. והנה, אחרי דקה, הגיע בחור ואמר לרב שההודעה היתה בטעות, ואפשר כבר עכשיו לרדת לחדר האוכל. הרב דפק שוב על שלחנו, ואמר אמירה שהותירה עליי רושם בל יימחה: "כעת הודיעו לי שחדר האוכל מסודר וניתן לרדת, אך חושש אני מביטול תורה שיגרם על ידי. אמנם איני יכול לומר לכם להמשיך ללמוד עשרים דקות ולעכב אתכם מעונג שבת, אך אני מתחנן אליכם, אנא אל תכניסו אותי לגיהנם, עשו מאמץ ואחרי הסעודה תעלו ללמוד עשרים דקות...". היראה הזו מפני ביטול תורה, חרוטה עד היום בלבי. ואגב, אחרי סעודת החמין (חייב מיטה...), בית המדרש היה מלא, הבחורים השלימו את אותן עשרים דקות, מבלי שאף רב יעמוד עליהם.

והיא לו נדפס'ה

ב"ה זיכני ה' להוציא לאור למעלה מעשרים ספרים בהלכה ובאגדה. אני גם כותב מאמרים תורניים במקומונים חילונים ביבנה, רחובות וגדרה בענייני שלום בית וכו'.

עודנו בכתב יד

ספר הכולל ביאורים על סדר השלחן ערוך הלכות תפלה, ועוד שני כרכים מסדרת הספרים "נכון להיום" שכתבתי על התורה ופרקי אבות, והפעם על מועדי ישראל.

קול שישון וקול שמחה קול חתן וקול כלה

טומוס של ברכות נשגד לכבוד מוקיר ורחים רבנן, הגביר הנכבד והנגיד הנעלה

מר ינון עמאר הי"ו

לרגל נישואי בתו הכלה המהוללה ת"מ

עם הבחור היקר חמד בחורים, שמו מפארים, צורבא מרבנן, מוכתר בנימוסין, גן של הדסים, החתן המפואר

ר' נתנאל הכהן הי"ו

בנו של ידיד הישיבה, דגול מרבבה, אוהב תורה ולומדיה, הגביר הנכבד

ר' משה הכהן הי"ו

יה"ר שיהא ביתם מושתת על אדני התורה והיראה, שישון ושמחה ימצא בה, אהבה ואחוה שלום ורעות, עושר ואושר וכל טוב, בחיי הוריהם היקרים וכל בני המשפחות הנכבדות. אכ"ר.

ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל
צדור ברכות מאלופות, וכוס של ברכה נשגד לכבוד
הדיין המצויץ

הגאון רבי יצחק פינחס שליט"א
לרגל נישואי בתו הכלה הכלולה ת"מ

יה"ר שיהא ביתם משכן לשכינה, שישון ושמחה
ימצא בה תודה וקול רנה, אהבה ואחוה שלום ורעות
מבלי מגינה, בנים ובנות עושר ואושר יקר מפנינה,
ואך טוב וחסד ירדפום כמגן וצנה, עדי עד כל הימים.
אכ"ר.

ברכת סימן טוב נשגד

לכבוד ידידנו הנעלה, נודע לשם טוב ולתהלה,
מרבין תורה בישראל,

הרה"ג רבי אפרים דואני שליט"א
ר"מ בישיבה גדולה, ורב קהלה בראשון לציון
להולדת הבן ג"י

יה"ר שיזכה לגדלו עם שאר אחיו ואחיותיו לתורה
לחופה ולמעשים טובים מתוך בריאות ונחת לאורך
ימים ושנים. אכ"ר.

האכילת תענית

בן חו"ל ששוהה בחגים בארץ, ובחווה"מ יוצא לחו"ל

שאלה:

ידוע שההלכה היא לגבי אדם שגר בחוץ לארץ, אבל יש לו בית בארץ ישראל, ונוהג לעשות את החגים כאן שנקרא בן ארץ ישראל, ואינו עושה יום טוב שני של גלויות. שאלתי, מה הדין אם מידי פעם הוא חוזר לחוץ לארץ בחול המועד, האם כשהוא יהיה בחוץ לארץ יצטרך לעשות יום אחד או שני ימים? והאם יש הבדל בין שביעי של פסח לשמיני עצרת?

תשובה:

מסתבר שכל זמן שנמצא בחו"ל דינו כבן חו"ל ועושה שני ימים. שהרי עיקר דירתו בחו"ל, אלא שכיון שקבע לעצמו לעשות כל החגים בארץ ישראל ויש לו דירה פה, נוהג כבן ארץ ישראל, אבל אם נמצא בחו"ל בחג הראשון או האחרון נוהג כמו שם. וכן כתב בספר ברוך שאמר להרב שרגא (עמוד רחצ הערה 36). ע"ש.

הגאון רבי רחמים מאזוז שליט"א

ברכת ה'פרקה'

שאלה:

מה מברכים בהתחלה ובסוף על "פרקה", שהיא כעין עוגה (לא אפויה) לפסח שעשויה מפירורי מצה, קליפות תפוז, סוכר?

תשובה:

אם לא ניכרת צורת מצה על הפירורים (כמו קמח מצה) מברכים מזונות גם בפסח. ואם ניכרת צורת מצה, בפסח מברכים המוציא, ובשאר ימות השנה מזונות (לספרדים) כדין מצה רגילה. עיין בשלחן ערוך (סימן קס"ח סעיף י').

הרה"ג רבי יעקב כהן שליט"א

האם מותר לחתוך בשר לפסח, בסכין חמץ

שאלה:

סכין שחתכו בה לחם, האם אפשר לחתוך בה בשר של פסח?

תשובה:

נראה, שדינו ככלי שהשתמשו בו צונן שאין צריך הגעלה ודי בשטיפה. כמבואר בשלחן ערוך (סימן תנ"א סעיף כ"ב-כ"ה). אמנם יש לנקות היטב את הידית שלא יסתתר שם חמץ, ונראה לי שאם רחצו במדיח שיש

שם מים חמין צריך הגעלה, כמבואר כיו"ב שם (סעיף י"ב) ובמשנה ברורה.

הרה"ג רבי מיכאל סגרון שליט"א.

תגלחת בעומר אחר שלושים לאב

שאלה:

האם אדם יכול להסתפר ולהתגלח אחר שלושים של אביו אם זה חל בתוך העומר?

תשובה:

יש בזה מחלוקת הפוסקים, ויש שמתירים ע"י התרה. ויש אוסרים. ולכן הכריע הרב כף החיים (בסי' תצ"ג אות ט"ו ומ"ח), שאם יש צורך בדבר, כגון שגדלו שערותיו ויש לו כאב ראש מזה, יש להקל. אבל אם יוכל להתאפק עוד שבועיים, כדאי מאד לחכות ויקבל שכרו כפול מן השמים.

הגאון רבי רחמים מאזוז שליט"א

חשיבות גידול הזקן

שאלה:

אני בן 17, והזקן מצער אותי מאוד, וההורים שלי מאוד רוצים שאני אגדל. מה דעת הרב בענין?

תשובה:

מובא בספרים, שמי שהוא לומד תורה כדאי שיגדל זקן. אני זוכר לפני חמשים שנה, אחד אמר לאבא זצ"ל שקשה לו ומצער אותו מאד (מדובר באחד שתמיד גילח, ועכשיו רוצה לגדל לשם שמים), אמר לו: שזה רק 6 חודשים ראשונים, ואח"כ לא מפריע. ואם מצד זה שזה לא נראה יפה, אפשר לקצץ מעט, כמו שיש הרבה רבנים עושים היום, ובת"א עם ההורים, ובוהו יש לך עוד מצות כבוד הורים. זו דעת.

הגאון רבי רחמים מאזוז שליט"א

תענית יארצייט בערב שבועות

שאלה:

אנחנו צמים ביום פטירת ההורים. אם אחד ההורים נפטר ונקבר בערב חג שבועות - מתי יש לצום: כל שנה? ומה הדין כאשר ערב שבועות חל בשבת?

תשובה:

א. בכל שנה בערב שבועות. ב. בעלמא כשזה חל ביום שבת, הנכון לצום ביום ראשון, וכן דעת מרן הש"ע (סי' תקס"ח ס"ט) וכן מורה ובא מרן ראש הישיבה שליט"א. ויש נוהגים להקדים התענית ביום חמישי. ובמקרה שלנו שחל בערב שבועות אין להתענות כלל (כה"ח שם אות צ"ג) ואם ירצה להקדים ליום חמישי תע"ב.

הרה"ג רבי מצליח חי מאזוז שליט"א

לכבות ביו"ט אש ששורפת את המאכל

שאלה:

ביום טוב כשצולים על האש, פעמים עולה האש למעלה מהרשת, ושורפת את הבשר. האם מותר לכבות את אותה האש מצד שזה מלאכת אוכל נפש, כמו שמותר להנמיך את האש בכיריים, כשיש חשש שהאוכל ישרף?

תשובה:

מרן בשלחן ערוך (סי' תקי"ד ס"א) אסר בזה. ע"ש. אולם בהערות איש מצליח שם בסוף הספר כתבו שאפשר להקל בזה (והביאו שם כמה ראשונים שפירשו דעת הרי"ף שלא כמו שכתב מרן בב"י, ואילו מרן היה רואה אותם היה חוזר בו. עש"ב). וכל זה כשאין לו אפשרות אחרת להעביר את הבשר למקום אחר במנגל כדי שלא ישרף.

הרה"ג רבי יעקב כהן שליט"א

מקוה שהוחם ביו"ט ע"י שעון שבת

שאלה:

אחרי תיקון ליל שבועות, הלכתי למקווה, שחום המים בו היה 35 מעלות. והוחמו על ידי שעון שבת. האם עשיתי איסור?

תשובה:

מים שהוחמו ביום טוב, אסרו חכמים לרחוץ בהם כל גופו, וכמבואר בשלחן ערוך (סימן תקי"א סעיף ב') שדוקא במים שהוחמו בערב יום טוב מותר לרחוץ בהם כל גופו. ואפילו הוחמו המים מאליהם החמירו חכמים שלא לרחוץ בהם, וכמבואר בשלחן ערוך (סימן שכ"ו סעיף ב') שאם הביא סילון של מים צוננים מערב יום טוב לאמת המים של חמי טבריה, דין המים כמים שהוחמו ביום טוב ואסורים ברחיצה ומותרים בשתייה. ולכן גם מים שהוחמו על ידי שעון שבת ביום טוב אסור לרחוץ בהם.

אמנם, בנדון זה, שלא הרתיחו את המים רק נעשו פושרים, נראה שאין לאסור בכלל גזירה זו, שהרי מותר לכתחילה להפשיר מים בשבת וביום טוב. אלא שמכל מקום יש לאסור משום גזרת מרחצאות שאסרו להתרחץ אפילו במים פושרים בשבת או ביום טוב בבית המרחץ. ובזה נחלקו האם שייכת גזירה זו במקוואות שמסורים לאנשים יראי שמים, שדעת מורנו הרב מנוחת אהבה זצ"ל בחלק ב' (פרק י' סעיף נ"ו) להקל בזה, ודעת מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל להחמיר בזה שלא לטבול במקוה חם. עיין יביע אומר חלק י' (חלק אורח חיים סימן נ"ה עמוד קע"ט).

הרה"ג רבי אהרן מאזוז שליט"א.

האם יש אופן שבו הכאה מותרת?

שאלה:

1. האם מותר לתת מכה חינוכית לילד, על היד? 2. האם מותר לתת מכות לחברים דרך צחוק? 3. אנשים שמתאבקים תחרותית דרך משחק, באופן ששניהם נהנים או משתעשעים, או להבדיל כהולכים לחוג אומניות לחימה, הדבר מותר? 4. ומה הדין אם חברו נהנה מהמכה?

תשובה:

1. מכה חנוכית לא חזקה, כן. 2. דרך צחוק, לא. 3. אלו שמתאבקים, לא דרך התורה. ואם עושה כן להתלמד כדי להתגונן, יש לברר. 4. אם חברו אמר לו הכני או פצעני על מנת שאתה פטור, אינו חייב לשלם, זו ברייתא בבבא קמא (דף צ"ב ע"א) ובשלחן ערוך חושן משפט (סימן תכ"א סעיף י"ב). ומכל מקום בודאי שאין נכון לעשות כן אלא אם יאמר לו בנבואה שאז חייב לעשות כן (עיין מלכים א' פרק כ' ל"ה-ל"ח). ועתה שאין לנו נבואה או רוח הקדש, אין לעשות כן.

הגאון רבי רחמים מאזוז שליט"א

הפרדה בשבת חתן

שאלה:

האם בשבת חתן, שכולם משפחה, אז צריך לעשות הפרדה בזמן האוכל?

תשובה:

הפרדה בשעת הישיבה, אנשים בשולחנות לבד ונשים לבד, צריך. מחיצה - כדאי לעשות, ואם הם כולם בני דודים, ומכירים את כולם, ואי אפשר, אז אין צריך.

הגאון רבי רחמים מאזוז שליט"א

חדשות אני איך?

בית המלוכה

"הכתר שנפל"

הדים נרחבים לגליון "כתר מלוכה" האחרון, שיצא לאור וחולק בכנס הבוגרים שהתקיים בחג החנוכה.

בגליון, שעוונותינו גרמו, ורובו ככולו נסוב אודות מרן נשיא הישיבה פאר הדור רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, הובאו מאמרי הגות על דמותו של מרן, מאמרים מרתקים על הקשר הנפלא והייחודי עם הישיבה ורבניה, עשרות תמונות ומכתבים מיומנו של מרן עם הישיבה לדורותיה. וכפופי גרר משוב לא שגרתי על המסר הברור שהביא בכנפיו. הרבה עלונים ו"מוספים" פרסמו מאמרים מתוך הגליון, וכאן רק המקום לשוב ולבקש מכל מי שיש בידי חומר סיפור או תמונות המתעדים את הקשר בין מרן לישיבה ולרבניה, שלא הוזכרו או צוינו בגליון הקודם נשמח לקבלם לתועלת הכלל.

לא לו שלא קבלו את הגליון הקודם שימו לב! נותרו מספר גליונות מועטים לחלוקה, מי שלא קיבל, מוזמן להתקשר למערכת האיגוד, ונשתדל לשלוח לו בהקדם.

שבת התאחדות

אם על סעודה אחת, שנוכחו בה גדולי הדור משה ואהרן, אמרה תורה: "ויבוא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חותן משה לפני האלקים", ואמרו רבותינו (ברכות דף ס"ד ע"א): "מכאן שהנהנה מסעודה שתלמידי חכמים מסובין בה, כאילו נהנה מזיו השכינה", הרי שלשבות שבת שלימה עם גדולי וענקי הדור התחושה היא לא פחות.

הפתעה מרשימה הפתיעה את נגידי הישיבה, בדמות הזמנה לשבת מרוכזת ומכובדת במלון המפואר ניר עציון, בהשתתפות מרן ראש הישיבה שליט"א ואחיו מוה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א, וכן מרן הראש"ל הרב שלמה משה עמאר שליט"א. אכן כן, שלשת הרבנים ענקי הדור, יסבו בשלחן אחד, יחד עם נגידי הישיבה המשתתפים בעול הוצאותיה הכבדות של הישיבה.

המועד שנקבע אמנם היה שבת פרשת משפטים, אך כמדומה שאין משפטים שיוכלו להכיל ולתאר את ההתרוכמות הנפלאה שליוותה את השבת ההיסטורית.

השבת שמהותה עונג רוחני, קיבלה הפעם משמעות של ממש, וכל דקה שם שחלפה, איכזבה את המשתתפים...

אם בשבת שגרתית הם רגילים לשמוע דברי תורה מרב בית הכנסת, הפעם זה היה מפי

מוה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א הרועה הרוחני של הישיבה, אם בשלחן שבת במקרה על הפרשה מעלון שחולק השלחן התכבד במשאם ומרן הראש"ל, שתיבלו השבת בחידושים ורעיונות דיומא. מיותר לתאר את בגדולי הדור במשך בסעודות פעם אחר פעם, כל כך ללא שום אמצעי, נפסקת.

הטוב מאלתרים רעיון בבית הכנסת, הרי שהפעם של מרן ראש הישיבה את הסעודות ואת מהלך על הפרשה ובענייני התחושה לפגוש ולהביט שבת שלימה, בתפלה, בשיעור בשבת, קרוב פשוט התרגשות בלתי גם לעזרת הנשים היה ובשעות אחר הצהריים זכו מאת הרבנית מזל עמאר הראש"ל.

חלק ייחודי בשבת, האורחות, לשמוע שיעור מב"ת אשת חבר למורנו

המרוממת, כבר אפל שכיבד את האורחים, אך נהנו המשתתפים מסדר עם הגעתם של המוזמנים בטרקלין המלון, ובחדרם השבת, שתייה מרעננת, מסורתיות בטעם של המלך.

בצל האווירה הרוחנית לספר על העונג הגשמי כמובן שבמהלך כל השבת וארגון מתוכנן בקפידה, יכלו ליהנות מקפה ועוגה המתינה להם תוכנית קופסא עם עוגות פעם, וסעודות שבת כיד

כבר פרסה את כנפיה, ינקה עונג של תורה להיפרד. אך הפתעה המארגנים שידעו כי תגמר, יזמו תמונה לכל עם שלשת הרבנים מרן

במוצאי השבת, השבת והנשמה היתרה שהפעם וקדושה, התקשתה נכונה לכל האורחים, השבת באיזשהו שלב משפחה ומשפחה יחד

ראש הישיבה ואחיו הרב צמח מאזוז והראש"ל הגר"ש עמאר שליט"א, שהקדישו את זמנם להצטלם עם כל משפחה ומשפחה, להנציח את המעמד הנפלא. את התמונות קיבלו הנגידים מפותחות על תמונות קנבס מרשימות, לזכרון עולם.

כאן המקום לברך בברכת י"שר כח לכל אלו שעמדו מאחרי הפקת ותכנון השבת, האחים לבית משפחת טרבלסי הרב יאיר והרב ששון, הרב ישועה מאזוז הרב עובדיה מאזוז וכל השותפים לארגון ישאו ברכה מאת ה'.

הקטלוג

לאחר עשרות שנים מאז שנולד "מכון הרב מצליח" שעל ידי ישיבתנו הקדושה, יצא לאור קטלוג ספרי המכון בימים אלו. המכון שנוסד לפני כארבעים שנה, הוקם בעיקרו לשם הוצאת ספרי מרן מייסד הישיבה הי"ד זצ"ל, וספרי חכמי תונס, ועם השנים הלך והתפתח לאחד מהמכונים החשובים ביותר בבתי היוצר לספרות התורנית.

בעולם היהודי קנה המכון שם של בית לספרים בשיא הדיוק ובמיטב האיכות, הכוללים מבחר עצום של ספרי היסוד לבית היהודי כשכמובן גולת הכותרת סידורי "איש מצליח" וסדרת המחזורים הכוללים את הגהותיו הנפלאות של מרן ראש הישיבה שליט"א.

עם הזמן פתח המכון מפעלים חשובים כדוגמת מפעל משנה ברורה איש מצליח, מפעל אוצר ההלכה, מפעל שו"ת איש מצליח עם ביאור שיח אלעזר, מפעל הוראה ברורה, ועוד. שזה האחרון כבר הספיק לזכות בפרס היוקרתי של עיריית בני ברק כפי שדווח בגליון הקודם. נכון להיום גאה המכון להציג אוצר ספרים עשיר ומכובד שיצאו משעריו, הכולל כל ספרי היסוד במגוון פורמטים, צבעים וחלוקות שונות, בהתאם לצרכי ונוחיות הציבור, ספרי קדמונים, ספרי הלכה, ספרי שו"ת, ספרים על התורה, חידושים על הש"ס, ועוד ועוד.

ריבוי הספרים שהולך וגדל משנה לשנה, עורר צורך חשוב ונחוץ לקטלוג מסודר שירכז את מאות ספרי המכון אל אכסניא אחת, בכדי לתת מענה מסודר לצרכי הציבור בצורה ברורה ונוחה. לאחר שנים של הכנות והשתדלויות רבות זוכה הקטלוג לצאת אל עבר מכבש הדפוס.

וכאן המקום להודות לידידנו הדגול הזריז והדייקן הרה"ג רבי הראל זנזורי שליט"א, העומד לפני ולפנים בכל הקשור לספרי הישיבה בכלל, ולעריכת הקטלוג בפרט, בתשומת לב מירבית לתוכנו של כל ספר וספר, כפי הראוי לו.

בקשתנו שטוחה לתועלת הכלל, אחרי שסיימתם לרכז את הזמנותיכם מהקטלוג, הניחו אותו בבית כנסת באזור מגוריהם, ושכמ"ה.

ברכות מאליפות נשגד לכבוד התנא דבי נשיאה, מרביץ תורה בישראל,

הרה"ג רבי בנימין אליהו מאדאר שליט"א

ראש כולל "פקודת אלעזר" אלעד

לרגל הכנס בני הנעים נ"י

לעיל תורה ומצוות

יה"ר שיזכה לגדול עוד בתורה ומצוות, ולאילנא ארברבא יתעביד, חכם הרשיים, נטיעה דומה לשרשיים, אשר זמנם, לעשות רצון ה' מקדישים. ויהא הולך ואור, ומתרחק מהשיאור, מתוך נחת דקדושה, בריאות ושמחה, להוריו וכל בני המשפחה הכבודה, ויזכו לראות בביאת גואל צדק בב"א.

חצר המלונה

מתיבתא "עץ החיים" בני ברק

אורה זו תורה

לקראת חג הפורים שהוא גם הזמן שתלמידי כיתות ח' מסיימים את המבחנים לשיבות הקדושות. רצו בהנהלת המתיבתא להוסיף חיזוק בלימוד ובתפילות.

לשם כך הכריזו על מבצע מיוחד למשך ארבעה ימים! שבהם התלמידים לומדים בהפסקות ובסדר ג' - ברצינות, בשקידה ובתענית דיבור, ועל כל שעה מקבלים כרטיס להגרלה הגדולה על ש"ס בהוצאת "עוז והדר" מהדורת "ובלכתך בדרך" 20 כרכים כריכה קשה, (תרומת ידידנו היקר והנעלה ר' חנניה אוהיון הי"ו מקרית גת). וש"ס נוסף הוצאת "עוז והדר" במהדורת "ובלכתך בדרך" בכריכה רכה, (תרומת אב הבית של הישיבה הרב מאיר כהן שליט"א, שביקש גם כן להשתתף בזכות לימוד התורה של ילדי ישראל). אפשרות נוספת לכניסה להגרלה היתה למי שקיבל על עצמו ללמוד ביום פורים חצי שעה או שעה, שאז על כל חצי שעה קיבלו כרטיס. ובכך עודדו את הלימוד בימים אלו שרבים אינם עוסקים בהם בתורה. אפשרות שלישית להיכנס להגרלה היה ע"י תפילה בכוונה ובקול רם.

ואכן, המבצע הוכיח את עצמו, והתלמידים ישבו ולמדו בהתמדה גדולה בהפסקות ובסדרים, והתפללו בכוונה גדולה ובקול רם. בסיום המבצע, ביום רביעי יו"ד אדר ב' באמצע 'שוק פורים' שנערך לתלמידים עם דוכנים נושאי פרסים, נערכה ההגרלה בהשתתפות המנהל המסור הרב יאיר טרבלסי שליט"א, ובהשתתפות התורם היקר מר אוהיון הי"ו, זכו בש"ס הראשון, הבחור היקר יעקב איפלא הי"ו מרכסים. והבחור היקר נהוראי פרץ הי"ו מאלעד זכה בש"ס השני.

שריפת המן

שלא כבכל שנה, בישיבה הקדימו את מנהג "שריפת המן" למוצאי תענית אסתר שחל השנה מוקדם ביום חמישי. במתיבתא ניצלו זאת למען התלמידים, ומיד אחרי תפילת מנחה במתיבתא, עלו התלמידים להסעה שלקחה אותם אל בית הכנסת של מרן ראש הישיבה שליט"א, והספיקו אף לשמוע כמה דקות

הלכות פורים ממרן, אחרי כן זכו התלמידים להתפלל ערבית בבית הכנסת של מרן בהתרגשות מיוחדת, מאחר וחלק גדול מהתלמידים זה להם הפעם הראשונה שמתפללים עם מרן.

אחר התפילה, ישבו התלמידים ופתחו את הצום בעוגות ושתייה. וחיכו בקוצר רוח לצאתו של מרן מבינתו. אחר כמחצית השעה יצא מרן שליט"א מהבית, ותלמידי המתיבתא יחד עם בחורי הישיבה, רקדו ושרו לכבודו של מרן, עד לרחוב הר סיני, שם הרב דיבר לבחורים דרך הרכב, ואחרי כן הרב שרף את המן, והבחורים פרצו בריקודים ומעגלים במשך חצי שעה ויותר.

ישיבת "כסא רחמים" סניף תל-אביב

ארבעה אדמורי"ם על שלחן אחד

אירוע נדיר ובלתי שגרתי בעליל היה מנת חלקה של הישיבה בתל אביב. בערב מיוחד, התכנסו סביב שלחן אחד, ארבעה אדמורי"ם חשובים שטרחו ובאו לחזק את ידי בחורי הישיבה.

כ"ק האדמו"ר משאץ שליט"א, כ"ק האדמו"ר מדינוב שליט"א, כ"ק האדמו"ר מאונגוורש שליט"א, והרביעי - שנסתלק בעת הכנת הכתבה לישיבה של מעלה - כ"ק האדמו"ר מביטשקוב זצוק"ל, נ"ע ביום כ"א באדר ב' התשע"ד, יום הילולת הרב "נעם אלימלך" זצוק"ל (על הקשר המיוחד בין האדמו"ר לסניף תל אביב, נרחיב אי"ה בהזדמנויות הבאות).

האדמורי"ם יצאו מגדרם ובאו לחזק ולעודד את בחורי הישיבה על שקידת בתורה, ועמידתם האיתנה שלא להימשך אחר הנסיונות השורצות ברחובות. כ"כ שיבחו את הנהלת הישיבה הרה"ג רבי אדיר עמרוצי שליט"א והר"מ רבי אסף ארביב שליט"א העושים רבות למען הבחורים, והדגישו כי הישיבה הינה אור גדול בתוך כל האפילה והחשיכה בעיר תל אביב.

שמחה מושלמת

מסיבת פורים מיוחדת ושמחה התקיימה בליל פורים, לבחורי הישיבה ולתושבי הסביבה, בתוך העיר החילונית היתה הישיבה פינה של שמחת פורים קדושה ויהודית. המימד הגדול של המסיבה היה הרגעים הגדולים שבהם נפתחו דלתות ההיכל בעיצומה של המסיבה, וקיימו את מצוות "מה שאלתך וינתן לך" - עשרים דקות של השתפכות ותפלה מעומק הלב, בתחנה כי הבקשות אכן יתמלאו מאת מלכו של עולם.

במהלך המסיבה נהנו המשתתפים מתזמורת שמחה, משקאות כיד המלך, סעודה רביעית, ושמחת חג מושלמת. יצויין כי קודם לכן נמסרו שיעורים רבים על פורים ועל מגילת אסתר, השילוב בין שניהם הביא את השמחה לשמחה מושלמת.

זמן חורף פורה ורענן

בהנהלת הישיבה רואים צורך מתמיד לקשר ולחבר את בחורי הישיבה אל הרבנים הגאונים, להתחמם מאורם, ולשמוע דברי חיזוק ולעלות ולהתעלות בתורה הקדושה. כך שבמהלך זמן החורף החולף, זכו בחורי הישיבה לביקורם הנכבד של חשובי הרבנים שמסרו שיחות חיזוק נפלאות לבחורים.

בין הרבנים היו: מוה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א, הגאון הרב חיים רבי שליט"א ראש מוסדות עטרת חכמים - חולון, הגאון הרב אליהו ענקרי שליט"א מפקח ארצי שע"י מוסדות ישיבתנו הקדושה, הגאון הרב יורם חדאד שליט"א משגיח יש"ק בישיבתנו הקדושה, והגאון הרב חיים ברגי שליט"א ר"מ בישיבה ומח"ס באר מים חיים.

הרבנים כאמור מסרו דברי חיזוק והדרכה בלימוד התורה, לבחורי הישיבה, וכל הזדמנות מחדש

הצעידיה את הבחורים בסולם מעלות התורה.

כמו כן גם המסורת מגיעה לסניף שבתל אביב, ולאחרונה נפתח קורס חזנות לבחורים ע"י בוגר הישיבה החזן הדגול נז"י רבי אליהו מאמיה הי"ו, בכדי למלא את הבחורים בכל חכמות התורה, וכך גם על ידי זה יתקבלו בע"ה בקהילות ישראל, ומשם כידוע הדרך קצרה להדריך ולהשפיע רוחנית על המתפללים לעבודתו יתברך.

זאת חנוכת הבית

במעמד רבנים נכבדים וקהל רב, נחנך בית המדרש החדש לישיבה בטקס רב רושם, הקנקן מבחוץ אמנם נראה כמעט כמחסן, אולם בתוכו - היכל ה', מאיר את אור התורה ומשמש כמעוז הקדושה והתורה בסביבה.

עבור תושבי הסביבה המקום הוא מקור חיים לשיעורי תורה, יראת ה' וקדושה, וכל מי שמציץ נפגע ומצטרף לקול התורה ההומה במקום.

השמחה במעוננו

ברכת סימן טוב

להולדת הבן

ר' ישראל נעים שליט"א
בני ברק
ר' אברהם ברדא שליט"א
אלעד
ר' ברק כלפון שליט"א
בני ברק
ר' אביאל ישעיה שליט"א
נתיבות
ר' אוריאל דניאל שליט"א
בני ברק
ר' יניב נסיר שליט"א
אלעד
ר' ישראל אמויאל שליט"א
חבר מכון הרב מצליח
בני ברק
ר' דקל כהן שליט"א
ראש כולל ברכת יוסף חולון
בני ברק
ר' רזיאל כהן שליט"א
חבר מכון הרב מצליח, ובודק שו"ת
ביש"ג
בני ברק
ר' נתנאל ענקרישליט"א
מלמד בת"ת איש מצליח
בני ברק
ר' אוריאל קבלן שליט"א
בנו של ר' ארז קבלן שליט"א
באר שבע
ר' מאיר ב"צ עמרם שליט"א
בני ברק
ר' אברהם הלוי בורא
שליט"א
בני ברק
ר' שושן
עששן

שליט"א
בני ברק
ר' עמוס כהן שליט"א
בני ברק
ר' עובדיה חדוק שליט"א
ידימינו של מרן ראש הישיבה
שליט"א
אשדוד
ר' יצחק חדאד שליט"א
אשקלון

ברכת מזל טוב

להולדת הבת

ר' אריה ברדא שליט"א
אשקלון
ר' ראובן חניה שליט"א
ירושלים
ר' מאיר גבאי שליט"א
ירושלים
ר' נדב בן אפרים שליט"א
בני ברק
ר' דניאל חן שליט"א
משיב בישבת כס"ר עמנואל
עמנואל
ר' גולן קבלן שליט"א
מלמד בת"ת איש מצליח
בני ברק
ר' אלחנן עזרי שליט"א
אשקלון
ר' דביר חניה שליט"א
אשדוד
ר' אברהם בוכריס שליט"א
נתיבות
ר' יגאל מוטאדה שליט"א
בני ברק
ר' מאור חוביבה שליט"א
בני ברק
ר' עמיחי כהן שליט"א
קרית גת
ר' יאיר שמילה שליט"א
בני ברק

ר' אברהם חדאד שליט"א
בני ברק
ר' אפרים סגרון שליט"א
ר"מ בישבת יצחק ירנן
אשקלון
בני ברק
ר' עידן ישי שליט"א
בני ברק
ר' אברהם ישעיהו עמרם שליט"א
בני ברק

להולדת הנכד

ר' אליהו חדאד שליט"א
בני ברק
הרה"ג רבי ברכאל הכהן שליט"א
מראשי ישיבת "חכמת רחמים"
אשדוד

ברכות מאליפות לבר

המצוה

ר' דוד עמרם שליט"א
בני ברק

ברכת מז"ט לנשואיו

רבי דוד עסיס הי"ו
בני ברק
רבי אור החיים קמרי הי"ו
חולון
רבי נאור שלום הי"ו
נתיבות
רבי מאיר שמעון חניה הי"ו
בני ברק
רבי אביחי סעדון הי"ו
ירושלים
רבי עידו הכהן הי"ו
מעגלים
רבי דוד חיים דיין הי"ו
בני ברק

חדש באוצר

מנוחת אהבה

מפתחות ומילואים

זה למעלה מעשרים שנה, שסט הספרים מנוחת אהבה על שלשת חלקיו, קנה לו מקום של כבוד בבתי ישראל בלומדם הלכות שבת על שולחן שבת, בנוסף לעוד שעורים קבועים מתוך הספר הנאמרים לעמך בית ישראל ע"י תלמידיו. וכן אברכים ות"ח רבים, מרבים לעיין בספר, כל פעם שנזקקים לעיין באיזה ענין מהלכות שבת. אך זה זמן רב שהורגש חסרון של מפתח מפורט לספר גדול זה, כדי שיוכל המעיין בנקל לבקש את אשר חיפש. לשם כך נרתמו תלמידי רבנו המחבר מוה"ר הגאון רבי משה הלוי זצ"ל, לעבור על כל סדרת הספרים, לעשות מפתח מפורט לפי סדר הנושאים, ומפתח לפי סדר הש"ס והש"ע, שיש בזה תועלת גדולה לכלל הלומדים. ובראשו של הספר קובע ברכה לעצמו, מכתבים רבים אשר הגהמ"ח על סדרת הספרים עם תשובותיו אליהם, ופעמים אף עם תוספת הבהרה והסבר. ואחריו יאיר נתיב, קונטרס של הערות והארות מאת מרן ראש הישיבה שליט"א, אשר רשם בגליון סדרת מנו"א האישית שלו במשך השנים, ומשובצים בין דבריו חידושי דינים רבים, בהלכות חמורות אלו, אשר הם כהררים התלויים בשערה, דבר אשר חשוב לעצמו, לכל הצמאים לדעת דעתו של מרן שליט"א בענינים אלו.

זרעו של אברהם

הן נודע בשערים שמו הטוב של אחד מגדולי רבני תונס הוא מר ניהו רבא הגאון רבי אברהם חג'אג' זצ"ל, אשר שימש כדיין בבית דינו של גאון עוזנו רבי ישועה בסיס, יחד עם הגאון משמרות כהונה ואחרים, ובשבע שנותיו האחרונות כיהן כראש רבני תונס.

ואף שנפטר ל"ע בלי להשאיר אחריו זרע, באשר בניו נפטרו בחייו, מ"מ הניח ברכה שני ספרים גדולים וחשובים בכמות ואיכות בשם "זרעו של אברהם". חלק א' הכולל חידושים על הש"ס בעומק העיון התונסאי הנודע לתהלה, וחלק ב' הכולל כללי ש"ס והלכה ודרושים. החלק הראשון על הש"ס יצא לפני כמאה ושלושים שנה (ירושלים תרמ"ד) בהשתדלות הגאון רבי ישראל זיתון זצ"ל ובהגהת הגאון רבי רפאל בן שמעון זצ"ל שהיה רב עדת המערבים בירוש"ת. ובהיותו והספר היה בכתב רש"י ישן, ומלא בר"ת, זכינו עתה ששם עינו על הספר ידידנו הרה"ג רבי ישראל הכהן נר"ו עורך ירחון אור תורה, להוציא ספר זה בַּסֵּדֶר חדש, בכתב מרובע ובאותיות מאירות עינים, לתועלת שוחרי תושיה, הרוצים להעמיק בעיונם במצולות ים התלמוד.

אביע"ה רננות בעד מפעליו

לאחר שנים של ציפיה וביקוש עצום. יצא לאור מחדש בס"ד סט הספרים החשובים: "אביעה תפלות" "אביעה סגולות" ו"אביעה רפואות" במהדורא חדשה מושלמת ומורחבת.

הספרים כידוע הינם מעשי ידי הרב המפורסם המדקדק הרה"ג רבי אדיר עמרוצי שליט"א מנהל ור"מ ישיבת "כסא רחמים" סניף "תל אביב", ומאז שיצאו לאור הספיקו לצאת בתשע (!) מהדורות, נמכרו באלפי עותקים בארץ ובעולם, והביקוש לספרים הנפלאים הללו רק הולך וגדל.

לאחר שנים של עבודה מאומצת אנחנו שמחים לבשר על המהדורא החדשה הכוללת עוד הוספות רבות וחשובות, לדוגמא: בכרך אביע"ה סגולות נוספו סגולות רבות לפרנסה טובה ולהחזרת חובות, לשלום בית, עושר, אושר ועוד, כך גם נושא שמות בני אדם בספר, מרכז כ- 1600 שמות מסווגים, עם המלצות לשמות טובים ואלו שפחות מוצלחים, וכן עוד הרבה עצות מועילות ובדוקות.

בכרך אביע"ה רפואות נוספו עוד רפואות ותפלות לשפעת, עצבות, דכאונות, מגרנות ועוד, וגולת הכותרת פרק חדש: "למה היה כאבי?" הסבר רוחני על כל מחלה ומחלה. וקונטרס "רפאני" - תפילה לאומרה ליד מיטת החולה.

כמו כן, מאמר מיוחד הוקדש לספר, ממרן ראש הישיבה שליט"א על דמותו הנפלאה של מרן אביר הרועים רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל. חשוב לציין כי מרן ראש הישיבה שליט"א אף עבר על רוב הדברים שבשלת הכרכים, כך שערכם לא יסולה.

כאן המקום לציין כי תל"ת גם הספר החשוב "דקדוקי אביעה" להרב המחבר יצא לאור לאחרונה במהדורא חדשה מתוקנת ומשוכללת, ובו גם פרק חדש "המנקד" - הכולל לימוד והדרכה לקניית חכמת הניקוד, בצורה נפלאה ונעימה, עד שמרן ראש הישיבה העיד כי מי שילמד אותו ידע לנקד שמונים אחוז מהמלים בלשון הקודש.

ברכותינו להרב המחבר כי יזכה להמשיך ולהפיץ תורה בישראל לזכות את הרבים, מתוך בריאות איתנה לאורך ימים ושנים טובות אכ"ר.

את הספרים ניתן להשיג בחנות המכון.

כתיבה על הכתיבה

על מה עוד לא נכתב בספרות התורנית? שוק הספרים התורני מלא ב"ה מזן אל זן בספרים מספרים שונים, והכתיבה התורנית פורחת כפי שלא פרחת מעולם. חדשים לבקרים יוצאים לאור מספר ספרים, עד שאין לך ענין שלא נתחבר עליו ספר. התופעה כמובן משמחת ומרנינה, ומוכיחה לנו בעליל עד כמה התורה ארוכה מני ארץ ורחבה מני ים, כמים שאין להם סוף.

על הכל כתבו, אך על הכתיבה עצמה, משום מה לא דאגו לכתוב.

לצערנו, ניתן לפגוש בתדירות חומר תורני מפרי עטם של אברכים ובחורי ישיבות בני דורנו, שמחוסר הדרכה, מוגש בסגנון מרושל וללא עריכה ראויה, יחסית לספרי הקודש בדורות הקודמים, ויחסית לספרי החול שמקפידים עליהם שייכתבו לפי כל הכללים.

מסתבר, כי כמו בכל תחום, גם בתחום הכתיבה יש כללים שחייבים להכיר כדי לכתוב כראוי. דא עקא, שכללים אלו שמעצם טבעם קשים להיכתב, מעולם לא נדפסו עלי ספר, רק הועברו במשך הדורות מרב לתלמידו, ואין מהיכן ללומדם, עד שנשכחו ורבה העזובה.

בספר החדש "הכתב והמכתב", נעשה נסיון ראשון מסוגו להעלות על הכתב כללים מסודרים בסגנון והבעת הכתיבה התורנית. הספר כולל מאות עצות וכללים שחובה על כל כותב לדעת. קובע ברכה לעצמו, הנספח "להבין משל ומליצה", שנוסף לחלק מן הפרקים בספר, ובו קובצו מליצות וביטויים הקשורים לאותו פרק, מסודרים לפי נושאים. לדוגמא: המחפש שבח לכתוב לדיין, ימצא תחת הכותרת "דיינות" שבחים לדיינים, כמו "מר דיינא דנחית לעומקא דדינא", או אדם המחפש ברכה לאדם מבוגר, ימצא ברכות למכביר תחת הכותרת "אריכות ימים".

בספר בא לידי ביטוי גם הפן המחקרי של הכתיבה התורנית, שקיבל ביטוי נרחב, כאשר נעשה נסיון להצליב ככל האפשר בין הכללים בספר לצורת הכתיבה בתנ"ך ובשאר כתבי הקודש. לרבים מן הכללים הצליח המחבר למצוא בית-אב בשפת התנ"ך, התלמוד או הפיוטים. כדי לא להכביד על הקוראים המעוניינים רק בכללים, הופרדו הנושאים הקשורים לצד המחקרי מההנחיות והכללים, ובדרך כלל ייוחד להם פתיחה בראש הפרק.

לבירורים אודות הספר - 052-7654216

חי עולם

בין גדולי המעיינים באי הפלא ג'ר בא דבור האחרון, נמנה הגאון הצנוע רבי ינון חדאד זצ"ל. אשר בשנותיו האחרונות עלה ארצה, ועקב מחלתו רוב הזמן הסתגר בביתו, ורוב שכניו לא ידעו שמץ מגדולתו. בכל אותה תקופה שבה היה שוכב על ערש דוי לא פסק פומיה מגירסא, והגה במסכת מכות בעומק העיון, כאשר היתה באמנה איתו, לא נח ולא שקט, בכל שורה ושורה ממסכת קטנה זו, לעיין ולדקדק, הדק היטב היטב הדק בגמרא ובמפרשיה, הפוך בה והפוך בה. עד שלאחר פטירתו מצאו בני ביתו בין כתביו חיבור גדול ומקיף, על מסכת קטנה זו, מתחילתה לסופה. אשר יהיה לעזר רב לכל הרוצה להבין מסכת זו בהבנה ישרה ומעמיקה.

בכדי להבין את היקף הספר די אם נאמר כי הספר מכיל 550 עמודים כפולי טורים! אין ספק כי ספר זה ישמש כ'משיב' לכל צורב שמתעסק במסכת מכות, היות שכמעט ואין שום קושיא הערה או דבר מוקשה שלא נמצא בין מאות עמודי הספר.

את הספר ניתן להשיג בחנות המכון או בטל: 036746089. בתי מדרשות ואוצר ספרים המעוניינים לקבל את הספר יצרו קשר ויקבלו את הספר חינם.

קונטרס "תפלה לדוד"

בו הלכות הנצרכות בעניני שידוכין ונישואין, ובפרט בסדר החופה, אשר רבים אינם בקיאים בהם, ותהי בידם כמצות אנשים מלומדה, ובקונטרס נתבארו הדברים למקורותיהם וטעמיהם לאורך ולרוחב. מעשה ידי אמן ידידנו היקר החתן המפואר רבי דוד חיים דיין שליט"א. ברכה מרובה יש בקונטרס בפרט לעומדים להינשא, כך שמתקבלת הבנה ומשמעות על כל הנעשה בחופה, כולל המקור לכך. יצויין כי בקונטרס מוזכר דעת מרן ראש הישיבה שליט"א שאף הואיל לעבור כל ההלכות ומקורותיהם. ניתן להשיג אצל המחבר בישיבה. מחיר: 15 ₪

תפלה למשה חלק ז'

כבר נודע בשערים המצוינים בהלכה שמעו של רבנו הגאון העצום הרב משה לוי זצ"ל, אחר עשרות שנים שבהם מסר שעורים בישיבה ומחוצה לה, ועד היום כולנו שותים בצמא את דבריו הן ע"י תלמידיו והן ע"י חיבוריו הרבים אשר הספיק לחבר בשנותיו הקצרות. מפעים לראות כל פעם כרך נוסף של תשובות ארוכות ומסודרות שיצאו מכתביו לאור עולם, גם כרך זה כקודמיו גדוש בתשובות ארוכות ומסודרות בכל חלקי הש"ע, בעיון ובבהירות נפלאה, ובבקיאות רבה, כי ה' הטובה עליו, לכל החפצים לירד לעומקה של הלכה.

ברוך מרחיב גד

בין יקירי ירושלים נמנה הרב גד הכהן שליט"א, נצר מזרע תרשישים מאי הכהנים ג'רבא, שיהן עד לא מכבר כמנהל ישיבת קדושת משה, ועל אף שלא נמנה בקביעות בין חובשי ביהמ"ד במשך היום, מ"מ לא פסיק להגות בכל עת פנוי בתוה"ק, ומה שמתחדש לו רמזים יפים וגימטריאות הם הם פרפראות לחכמה, מעלה אותם על הנייר ועל הדפתרא, אלא שמחמת צניעותו לא חשב אי פעם להדפיסם בדפוס. אולם בנו הגדול הרה"ג רבי יגאל הכהן שליט"א אשר שמע מידי פעם בפעם מחדושויו בשבתו על שלחן שבת ובאירועים שונים, רחש לבו דבר טוב, להוציא חידושים אלו לאור עולם לזכות את כלל הציבור ברעיונות נפלאים אלו. וממחשבה למעשה החל בזריזות לעורכם ולסדרם, והוציאם לאור להפתעתו ושמתו המרובה של האב. ניתן להשיג בישיבה, או אצל המחבר ברחוב אביר יעקב 3/1 נוה יעקב מזרח טל' 02-6563271. מחיר 40 ₪ בלבד (כולל משלוח).

ברית יוסף

ספר נפלא בעניני ברית מילה הכולל שו"ת וישב יוסף חקרי דינים ושו"ת בהלכות מילה. קונטרס ודברת במ רומז הלכות מילה בתיבת "מילה". חידושים נפלאים ורמזים מתוקים על ברכת "כשם שהכנסתו". סיפורי מעשיות על ברית מילה, ועוד. ולשלימות המלאכה הובאו ג"כ סדר "ברית יצחק", וסדר ברית מילה לפי מנהג א"י ומנהג ג'רבא. כל אלה מעשי ידי ידידנו הנעלה חובר חברים מחוכם הרה"ג רבי יוסף הכהן שליט"א. מתאים במיוחד לדרשנים!

ניתן להשיג אצל המחבר ברחוב ר' מאיר בעל הנס 7/2 רובע ז' אשדוד 77650. טלפון: 08-8662418

מקרא שכתבו תרגום

לפעמים נדמה לנו כי לתרגם ספר זו מלאכה קלה למי שמבין את שני השפות, ובאמת כמעט שזה באמת כך, אלא כאשר מדובר בספר הלכתי שכל מילה יש לה משמעות רבת משקל האחריות הרובצת על הכתפיים גדולה וחשובה.

אלו הן הדברים בדיוק שעמדו למוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א, בבחירת מתרגם לספר הנפלא קיצור שלחן ערוך איש מצליח. מלאכת תרגום הספר נדרשה כמזכרת למשתתפים בשמחת ידידנו משפחת עמאר, והזמן הדוחק הצריך מועמד לתרגום מוצלח ביותר.

המלאכה החשובה נמסרה לאברך החשוב רבי ישראל כהן מאברכי הכולל של ישיבתנו הקדושה וחבר מערכת 'הוראה ברורה', וכמדומה שלא היה ראוי יותר ממנו לתפקיד זה. רבי ישראל ניצח על מלאכת התרגום ביד רמה תוך כדי שהוא מקפיד על כל תיבה ותיבה שתהא תואמת להלכה בדיוק רב, ושלא יתפרש חלילה דיוק הלכתי לא נכון.

מלבד זאת ישנם הלכות שאין תואמות לתושבי צרפת, כדוגמת כשרות המאכלים והתולעים, היות ששם אחוזי הנגיעות שונים מהמוצרים הנמכרים בארץ, ובספר הנוכחי נעשתה עבודה מקצועית ומדוייקת לברר את הנתונים בצרפת ולהגיע אל דיוק ההלכה המירבי.

ברכותינו להרב המחבר שיזכה להפיץ את כתבי תורתו החשובים, ברבות התורה אכ"ר.

הגדה של פסח ויגד משה

תורתו ופסקיו של מרן עמוד ההוראה רבנו כלפון משה הכהן זצ"ל, המשתרעים על עשרות ספריו מלבד הגהותיו לספרים אחרים, ראויים היו למלאכת איסוף מסודרת לפי נושאים, בדורנו זה דור האיסוף והליקוט, וחיבה יתרה נודעת להם על היותו אמון על קבלת הוראות מרן, בכל אשר יפנה. ומאידך, ראשון הוא בליקוט מנהגי ג'רבא בהלכה, כאשר כל מנהג ומנהג צירף ובירר אם ראוי לנהוג בו או לאו. ואכן זכינו ואחד מצאצאיו ידידנו היקר הרה"ג רבי בן ציון הכהן שליט"א קם ויתעודד ואסף מתורת רבנו - וכבר הוציא לאור על הלכות חנוכה, ר"ח ותעניות, ופורים - וכעת הו"ל הגדה של פסח עם הל' חודש ניסן, ברכת האילנות, בדיקת חמץ, ערב פסח, וליל הסדר. וכמובן כל סדר ההגדה (מתוך הגדת אי"מ) עם חידושי הנפלאים של רבנו הגדול מנוקדים וערוכים בטוב טעם ודעת. בהקדמת המחבר הי"ו עוסק בין השאר בעניני השקפה ע"פ דעתם הטהורה של רבותינו הקדושים זצ"ל ואשר הם חיים עדנה שליט"א.

ניתן להשיג בטלפון: 054-8479918. בסך 40 ₪ בלבד.

צלם אירועים
971111

אירוסין |
בר מצוה |
בריתות |
חתונות |

מחיר מיוחד 3200 ₪ ר' היליבה
פריטים 162: 052-7632056

שדכנית מנוסה

לציבור הספרדי
בפרט לציבור התוניסאי

0527193128

לכבוד כתר מלוכה

מכתב הערכה לרבני הישיבה שליט"א

באנו בשורות אלו הקצרות להודות לה' יוצר מאורות, שזכנו ברחמי בזכויות נדירות ללמוד בישיבה בעיון וסברות, ובכנס בשעות התעוררו אותם חשנו תקופות ושמענו את הטעם המתוק של ימים ואשמורת בבתי המדרש לא נשכח לדורות, עת ישבנו כשמן במנורות להגות בתורה והלכות נהירות, לימוד אמתי ודעות ישראל, ודקדוק עצום בכל אמירות, מים זכים של חכמות מסורות רווינו בנועם כמי נהרות, לשיבתנו נקשרו כמה עטרות ונבוא לבארם באר'ת באר'ת, עיון כנודע ובקיאות בגמרות דקדוק בקריאה בשפות ברורות, משלי ומגילות וגם אזהרות גו"ח אדו"ט אלו המעוברות, כתב ספרדי של גדולי הדורות ודפי ב"י להדלקת הנרות, סיום רמב"ם וש"ס ליום אזכרות, וזוהר קדוש בו אור יקרות, קדושה עצומה בדרשות החודרות כתיבת חידושים ותשובות להורות, ואם נמשיך לפרט בלי חסרות

יכלה הזמן ואינם נגמרות, כל אלו נקבצו בכבוד ויקרות בשיבתנו תכב"ץ בה אנשים של צורות, שלשה בנינים ולהם פארות גשרים של תורה ועשרת הדברות, ועל כך נברך בפנים מאירות, לאשר פועלים גדולות ונצורות, רבני הישיבה ובראשם בהדרות מרן נאמ"ן ואחיו צנתרות, לתורתם וזרכם נפשות נקשרות יזכו לכל טוב וברכות סדורות. וברחמי הגדולים של יוצר מאורות נזכה במהרה לישועות אדירות, גאולה שלמה ברחמים ושירות נחזה בשמחה ובקול זמירות.

בברכה רבה ובהערכה מרובה ע"ה אביאל בוארון ס"ט לוטוס 9 מעלות

"יובל לכסא רחמים"

אחרי חמשים שנה - מקום שאותנו בנה נקראנו להפגש - כמה שזה מרגש בשיבה שאותנו גידלה - ועלינו מעלה אחר מעלה בכל מקצועות התורה - בעיון עם סברא ישראל נפגשים ביחד עם ההרחבה - עם האנשים שנפשנו אהבה לראות ולשמוע את מרן ראש הישיבה - שהעריף עלינו תורה בחיבה לשמוע שיחה ממורנו הרב צמח - שיכולה להפשיר לב של קרח לראות את פני מורנו הרב רחמים - ולהזכר בימים הכי נעימים לפגוש את הרבנים היקרים - וכן את כל החברים וב"ה הגייע הזמן - שבו כל אחד מוכן ומזומן להגיע לשיבה הקדושה אפילו ממרחק - בעיר התורה בני ברק

עם הגעתנו להיכל הישיבה - לבנו התמלא שמחה וגאווה על הזכות הגדולה - להימנות על בני הישיבה המהוללה בדברי פתיחה חמים המנחה פותח - הלא הוא הרה"ג רבי מצליח ואחריו מדבר מוה"ר רבי צמח על עבר הווה ועתיד - שיחה מרגשת מתמיד ואז הגיע הרגע האדיר - שעור מראש הישיבה מרן רבנו מאיר ואחרי השעור הגדוש חכמת ה' טהורה - פצחו כולם בשיירה אדירה חיים ושלוש, אמת מה נהדר ... - אף אחד על כסאו לא נשאר עומדים ושירים לכבודה של תורה - מחזה שלא ישכח במהרה ממשיכים בדברי ברכה שנאמרים בגאון - מפי רבי אלי ישי והרב דאדון אחד הבוגרים שמצרפת הגיע - דברי ברכה ותודה ברמה השמייע וכך חלף במתיקות הזמן - עם דברי חתנא דבי נשיאה הרב קבלן ולסיכום דברים שנשמעו מפי כל הבוגרים - יישר כח גדול למי שאת הערב הקדוש הרים רק בקשה אחת נבקש - שיהיו עוד סיבות טובות להפגש כי אין יופי ושמחה כאותם הימים - כעת שהותנו ביישיבת "כסא רחמים"

ע"ה חי הכהן ס"ט ירושלים

נדפס בסיוע

האחים המבורכים: שימו, צבי, ינון וכמוס עמאר
ומשפחותיהם הי"ו. להצלחתם ובריאותם.

ולעילוי נשמת אמם מרת **כנפיטה** עמאר ע"ה.

וכן האחים המבורכים: **מכלוף, יום טוב, אשר וזאן**
ומשפחותיהם הי"ו. להצלחתם ובריאותם.
ולחיי אמם מרת **מזיאנה** מב"ת.

הגליון מוקדש

לעילוי נשמת המנוח הנכבד והיקר
אוהב תורה ולומדיה, אהב את הבריות, איש אמת,
בעל צדקות אשר זכה להיות מבוני הארץ ומיישביה
שואל בר דוד ושושנה לבית עשוש ז"ל תנצב"ה
הוקדש ע"י אשתו בניו ובנותיו

יה"ר שיתמלאו כל משאלות לבם לטובה, ובכל אשר יפנו ישכילו, וכל
אשר יעשו יצליחו, ויזכו לעושר ואושר וכבוד, בריאות איתנה ונהורא
מעליא, אורך ימים ושנות חיים. אמן

הגליון יוצא בחסות מאיה שירותי תברואה בע"מ